

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
"КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ"**

А.С. Ромашко, І.І.Верб, В.В.Пригода

МІЖНАРОДНІ ДОГОВОРИ ТА УГОДИ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Навчальний посібник

для студентів вищих навчальних закладів

Рекомендовано Вченою радою НТУУ "КПІ"

Київ - 2015 р.

Гриф надано Вченою радою НТУУ "КПІ"
протокол № 9 від 08 червня 2015 р.

Рецензенти:

СЕРГІЙ АНАТОЛІЙОВИЧ ПЕТРЕНКО, завідувач
центру експертних досліджень НДІ Інтелектуальної
власності НАПрНУ, кандидат юридичних наук,
судовий експерт

ДОРОЖКО ГРИГОРІЙ КОСТЯНТИНОВИЧ,
доцент кафедри інтелектуальної власності Київського
національного університету імені Тараса Шевченка
канд. техн. наук

**Відповідальний
редактор:**

ЮРІЙ МИКОЛАЙОВИЧ КУЗНЄЦОВ, докт. техн.
наук, проф.

Ромашко А.С. Міжнародні договори та угоди у сфері інтелектуальної
власності: Навч. посіб. / А.С. Ромашко, І.І. Верб, В.В. Пригода. – Вид.2-ге
переробл. та доповн. [Електронний ресурс] / - К.: НТУУ "КПІ", 2015. – 186.

Це видання доповнює затверджені підручники та містить порівняння
переліку наявних міжнародних договорів та створення класифікації
міжнародних договорів, з огляду на об'єкти права інтелектуальної власності,
аналіз окремих правових норм міжнародних договорів з виділенням їх основних
положень та містить актуалізовану інформацію щодо міжнародних договорів.

Навчальний посібник забезпечує дисципліни пов'язані з правом
інтелектуальної власності, зокрема, "Інтелектуальна власність", "Право
інтелектуальної власності", "Патентознавство та авторське право".

Навчальний посібник призначений для студентів та викладачів вищих
навчальних закладів і може бути корисним для всіх кого цікавлять міжнародні
договори та угоди у сфері інтелектуальної власності.

ЗМІСТ

ВСТУП _____	7
1. Основні міжнародні договори у сфері інтелектуальної власності _____	9
1.1. Загальні положення _____	9
1.2. Міжнародні договори та угоди, адміністративні функції яких виконує Всесвітня організація інтелектуальної власності _____	10
1.3. Класифікація міжнародних договорів у сфері інтелектуальної власності, з огляду на об'єкти права ІВ _____	15
Питання для самоперевірки _____	19
2. Всесвітня організація інтелектуальної власності _____	21
2.1. Конвенція, що засновує Всесвітню організацію інтелектуальної власності _____	21
2.2. Всесвітня організація інтелектуальної власності сьогодні _____	26
Питання для самоперевірки _____	34
3. Група договорів, що стосуються охорони промислової власності _____	35
3.1. Паризька конвенція про охорону промислової власності ____	35
Питання для самоперевірки _____	44
3.2. Група договорів, які стосуються винаходів _____	45
3.2.1. Страсбурзька угода про Міжнародну патентну класифікацію _	45
3.2.2. Договір про патентну кооперацію (РСТ) _____	48
3.2.3. Договір про патентне право РLT _____	55
3.2.4. Будапештський договір про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури _____	58
Питання для самоперевірки _____	61

3.3. Група договорів, які стосуються промислових зразків _____	63
3.3.1. Локарнська угода про заснування Міжнародної патентної класифікації _____	63
3.3.2. Гаазька угода про міжнародне депонування промислових зразків _____	67
Питання для самоперевірки _____	71
3.4. Група договорів, які стосуються знаків для товарів та послуг (торговельних марок) _____	72
3.4.1. Ніццька угода про Міжнародну класифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків _____	72
3.4.2. Віденська угода про заснування Міжнародної класифікації зображувальних елементів знаків _____	77
3.4.3. Найробський договір про охорону олімпійського символу ____	81
3.4.4. Договір про закони щодо товарних знаків _____	83
3.4.5. Сінгапурський договір про право товарних знаків _____	87
3.4.6. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків _____	91
3.4.7. Протокол до Мадридської угоди _____	95
Питання для самоперевірки _____	98
3.5. Група договорів, які стосуються зазначень походження _____	100
3.5.1. Мадридська угода про недопущення неправдивих або таких, що вводять в оману, зазначень походження товарів _____	100
3.5.2. Лісабонська угода про охорону найменувань місць походження та їхньої міжнародної реєстрації _____	102
Питання для самоперевірки _____	107
3.6. Вашингтонський договір про інтелектуальну власність у відношенні інтегральних мікросхем _____	108
Питання для самоперевірки _____	109

4. Група договорів, що стосуються авторського права _____	110
4.1. Бернська конвенція про охорону літературних та художніх творів _____	110
4.2. Договір ВОІВ по авторському праву _____	115
4.3 Марракешський договір _____	118
_____	123
Питання для самоперевірки _____	
5. Група договорів, що стосуються суміжних прав _____	125
5.1. Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення _____	125
5.2. Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їхніх фонограм _____	129
5.3. Договір ВОІВ по виконанням та фонограмам _____	132
5.4. Брюссельська конвенція про розповсюдження сигналів, які несуть програми та передаються через супутники _____	136
5.5. Пекінський договір по аудіовізуальним виконанням _____	137
Питання для самоперевірки _____	140
6. Міжнародна конвенція з охорони нових сортів рослин _____	142
Питання для самоперевірки _____	150
7. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (TRIPS) _____	151
7.1. Аспекти TRIPS, що стосуються промислової власності _____	154
7.1.1. Аспекти TRIPS, що стосуються винаходів _____	154
7.1.2. Аспекти TRIPS, що стосуються промислових зразків _____	157
7.1.3. Аспекти TRIPS, що стосуються товарних знаків _____	158
7.1.4. Аспекти TRIPS, що стосуються географічних зазначень _____	160
7.1.5. Аспекти TRIPS, що стосуються захисту нерозголошеної інформації _____	162

7.1.6. Аспекти TRIPS, що стосуються контролю за практикою антиконкурентних дій у договірних ліцензіях _____	163
7.2. Аспекти TRIPS, що стосуються топографій інтегральних мікросхем _____	164
7.3. Аспекти TRIPS, що стосуються авторського права _____	165
7.5 Аспекти TRIPS, що стосуються суміжних прав _____	166
Питання для самоперевірки _____	168
8. Всесвітня конвенція про аторське право _____	170
Питання для самоперевірки _____	172
9. Стан підписання міжнародних договорів Україною та його порівняння з іншими країнами _____	173
Питання для самоперевірки _____	180
Література _____	181

ВСТУП

Магістрам та спеціалістам усіх вищих навчальних закладів, незалежно від напрямку підготовки викладаються дисципліни «Інтелектуальна власність» та «Патентознавство та авторське право». У навчальних програмах цих дисциплін [1, 2] наявні відповідно теми про "Міжнародну систему охорони інтелектуальної власності" та "Міжнародне співробітництво у сфері інтелектуальної власності". Також питанням міжнародної системи охорони об'єктів інтелектуальної власності приділена окрема увага в дисципліні «Інтелектуальна власність» [3] спеціальності 7.18010011 та дисципліні «Право інтелектуальної власності» спеціальності 8.18010011.

Цей навчальний посібник є переробкою посібника, який вийшов у 2013 році [4] і містить не тільки актуалізовану і розширену інформацію щодо договорів, а й порівняння інформації з різних джерел стосовно міжнародних договорів, в посібнику актуалізована класифікація міжнародних договорів, добавлені нові договори та здійснене порівняння стану підписання цих договорів різними країнами.

Метою видання є ознайомлення студентів з основними міжнародними документами в сфері інтелектуальної власності та опису суті основних угод, які стосуються різних об'єктів інтелектуальної власності, зокрема:

- конвенції, що засновує Всесвітню організацію інтелектуальної власності (ВОІВ);
- угод, що адмініструє Всесвітня організація інтелектуальної власності (незалежно від того чи підписала Україна ці угоди чи ні);
- основних стандартів охорони інтелектуальної власності;
- класифікаційних угод;
- угод, що сприяють охороні одночасно у декількох державах.

Також розглянута Всесвітня конвенція про авторське право, Міжнародна конвенція з охорони нових сортів рослин, які не адмініструє ВОІВ та Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності, яку не можна віднести до окремої групи і яка стосується різних об'єктів права інтелектуальної власності одночасно.

Читач, має розуміти, що **міжнародний договір, як правило, складається з трьох основних частин:** преамбули (вказує мотиви укладання договору і його цілі), змісту договору (статті договору, що визначають предмет договору, права і обов'язки сторін) та заключної частини (постанови про порядок вступу договору в силу, термін дії та його припинення). Іноді наявна і четверта, додаткова частина договору - додатки (містять техніко-юридичні норми щодо виконання умов договору), що мають, як правило, силу постанов основної частини договору.

В цьому виданні розглянуті в також питання, щодо мотивів укладання договорів (якщо такі відомі) та змісту (з виділенням окремих особливо важливих, з точки зору авторів, положень, жирним шрифтом) без детального розгляду їх заключних частин стосовно адміністративних, фінансових та прикінцевих положень договорів, порядків ратифікації, набирання чинності, денонсації і т.п.

Слід зазначити, що це видання призначено лише для ознайомлення.

Ознайомлений з суттю договорів та баченням авторів читач в подальшому має вже усвідомлено та критично (стосовно конкретних окремих ситуацій) опрацювати оригінали документів за наданими адресами.

В цьому виданні не розглянуті Директиви Європейського Парламенту та Ради, рішення Ради (ЄС), Регламенти Ради (ЄС) Регламенти Комісії (ЄС), Резолюції (<http://www.ndiiv.org.ua/ua/adaptatsija-zakonodavstva-ukrajiny-do-zakonodavstva-jes-v-sferi-intelektualnoji-vlasnosti.html>), які стосуються різних аспектів права інтелектуальної власності і можуть бути використані для вдосконалення національного законодавства на підставі Угоди про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами (Європейським Союзом) та їх державами-членами {ратифіковано Законом N 237/94-ВР від 10.11.94} http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/998_012/page?text=%B3%ED%F2%E5%EB%E5%EA%F2.

1. ОСНОВНІ МІЖНАРОДНІ ДОГОВОРИ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

1.1. Загальні положення

Міжнародні договори у сфері інтелектуальної власності можна умовно розділити на такі групи:

- міжнародні договори та угоди, адміністративні функції яких виконує Всесвітня організація інтелектуальної власності;
- міжнародні договори та угоди, адміністративні функції яких виконують інші організації;
- міжнародні угоди держав-учасниць СНД;
- міждержавні угоди;
- Міжнародні договори міжвідомчого характеру
- Директиви Європейського Парламенту та Ради, Регламенти Ради і т.інш.

На цей час наша країна є учасником 20-ти договорів (без врахування конкретних актів цих договорів), які адмініструє Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ), а також учасницею Всесвітньої конвенції про авторське право, Міжнародного Союзу з охорони нових сортів рослин та учасницею Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності.

В цьому посібнику і не розглянуті міжнародні угоди держав-учасниць СНД, міждержавні угоди, Директиви Європейського Парламенту та Ради, Регламенти Ради і т.інш., які стосуються різних аспектів права інтелектуальної власності і можуть бути використані для вдосконалення національного законодавства.

Перед тим як розпочати розмову про міжнародні договори та угоди, адміністративні функції яких виконує Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ) одразу хочемо зазначити, що інформація на сайті Державної служби інтелектуальної власності (ДСІВ) [5], на сайті Всесвітньої

організації інтелектуальної власності (ВОІВ) англійською мовою [6] та на сайті ВОІВ російською мовою [7] відрізняються як за організацією цієї інформації так і за наповненням стосовно переліку угод.

Окрім того в зазначеному переліку ДСІВ наведено Міжнародну конвенцію по охороні нових сортів рослин (УПОВ) та Всесвітню конвенцію про авторське право (ВКАП), які не адмініструються ВОІВ, але зазначені угоди не входять в число договорів, адміністративні функції яких виконує ВОІВ.

1.2. Міжнародні договори та угоди, адміністративні функції яких виконує Всесвітня організація інтелектуальної власності

На сайті ВОІВ до міжнародних договорів, адміністративні функції яких виконує ВОІВ, відноситься Конвенція, що засновує Всесвітню організацію інтелектуальної власності (Стокгольмська конвенція) Україна приєдналась до цієї Конвенції (позначення Стокгольмської конвенції – W, станом на 01.02.2015 приєдналось 188 сторін). Разом Конвенцією, що засновує Всесвітню організацію інтелектуальної власності та з трьома групами договорів (розглянуто нижче) кількість угод, які адмініструє ВОІВ складає 26 договорів (останній Марракешський договір прийнятий Дипломатичною конференцією від 27 червня 2013 р.).

Нижче перераховані 25 угод, які адмініструє ВОІВ (табл. 1), що поділені на три окремі групи і викладені у тій послідовності, в якій вони наведені на сайті ВОІВ. Україна (станом на 01.11.2014) є учасником тільки окремих угод (див. табл. 1).

Таблиця 1

Перелік договорів, які адмініструє BOIB, за групами

Група I. Договори про охорону інтелектуальної власності Ця група договорів визначає міжнародно визнані основні стандарти охорони інтелектуальної власності в кожній країні:				
	Назва українською	Назва англійською	Позначення/ приєдналось сторін	Примітка
1.	Пекінський договір по аудіовізуальним виконанням	Beijing Treaty on Audiovisual Performances	BEIJING / 6	<i>в силу не вступив; відсутній на сайті ДСІВ Україна не приєдналась</i>
2.	Бернська конвенція про охорону літературних та художніх творів	Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works	B / 168	<i>Україна приєдналась</i>
3.	Брюссельська конвенція про розповсюдження сигналів, які несуть програми та передаються через супутники	Convention Relating to the Distribution of Programme-Carrying Signals Transmitted by Satellite Brussels Convention	S / 37	<i>відсутня на сайті ДСІВ, Україна не приєдналась</i>
4.	Мадридська угода про недопущення неправдивих або таких, що вводять в оману, зазначень походження товарів	Madrid Agreement for the Repression of False or Deceptive Indications of Source on Goods	MI / 36	<i>відсутня російською на сайті BOIB, відсутня на сайті ДСІВ, Україна не приєдналась</i>
5.	Марракешський договір про полегшення доступу до опублікованих творів сліпих та осіб з порушеннями зору чи іншими обмеженими можливостями сприймати друковану інформацію	Marrakesh Treaty to Facilitate Access to Published Works for Persons Who Are Blind, Visually Impaired or Otherwise Print Disabled	MARRA / 3	<i>в силу не вступив; відсутній на сайті ДСІВ, Україна не приєдналась</i>
6.	Найробський договір про охорону олімпійського символу	Nairobi Treaty on the Protection of the Olympic Symbol	NOS / 51	<i>Україна приєдналась</i>
7.	Паризька конвенція про охорону промислової власності	Paris Convention for the Protection of Industrial Property	P / 176	<i>Україна приєдналась</i>

8.	Договір про патентне право	Patent Law Treaty	PLT / 36	Україна приєдналась
9.	Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їхніх фонограм	Convention for the Protection of Producers of Phonograms Against Unauthorized Duplication of Their Phonograms	PH / 78	відсутня російською на сайті BOIB, Україна приєдналась
10	Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення (Римська)	Rome Convention for the Protection of Performers, Producers of Phonograms and Broadcasting Organizations	RO / 92	Україна приєдналась
11	Сінгапурський договір про право товарних знаків	Singapore Treaty on the Law of Trademarks	SG / 40	Україна приєдналась
12	Договір про закони щодо товарних знаків	Trademark Law Treaty	TLT / 55	Україна приєдналась
13	Вашингтонський договір про інтелектуальну власність у відношенні інтегральних мікросхем	Washington Treaty on Intellectual Property in Respect of Integrated Circuits	WAS / 3	в силу не вступив; відсутній на сайті ДСІВ; відсутній російською на сайті BOIB, Україна не приєдналась
14	Договір ВОІВ по авторському праву	WIPO Copyright Treaty	WCT / 92	Україна приєдналась
15	Договір ВОІВ по виконанням та фонограмам	WIPO Performances and Phonograms Treaty	WPPT / 93	Україна приєдналась

**Група II. Договори про глобальну систему охорони
(реєстраційні міжнародні угоди)**

Ця група договорів забезпечує дію кожної міжнародної реєстрації при подачі заявки з зазначенням будь-якої країни, що підписала договір стосовно об'єкта згаданої заявки. Послуги, які надає ВОІВ, у відповідності до цих договорів, спрощують процедуру та скорочують витрати на підготовку та подачу заявок в усіх країнах, у яких планується охорона тих чи інших об'єктів права інтелектуальної власності.

	Назва українською	Назва англійською	Позначення/ приєдналось сторін	Примітка
16.	Будапештський договір про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури	Budapest Treaty on the International Recognition of the Deposit of Microorganisms for the Purposes of Patent Procedure	BP / 79	Україна приєдналась
17.	Гаазька угода про міжнародну реєстрацію промислових зразків	Hague Agreement Concerning the International Registration of Industrial Designs	H / 62; GH / 49	Україна приєдналась і до Гаазького акту угоди (H) і до Женевського акту угоди (GH)
18.	Лісабонська угода про охорону найменувань місць походження та їхньої міжнародної реєстрації	Lisbon Agreement for the Protection of Appellations of Origin and their International Registration	LI / 28	відсутня на сайті ДСІВ; відсутня російською на сайті ВОІВ, Україна не приєдналась
19.	Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків	Madrid Agreement Concerning the International Registration of Marks	MM / 55	Україна приєдналась
20.	Протокол до Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків	Protocol Relating to the Madrid Agreement Concerning the International Registration of Marks	MP / 91	Україна приєдналась
21.	Договір про патентну кооперацію	Patent Cooperation Treaty	PCT / 148	Україна приєдналась

Група III. Договори про класифікації

Ця група договорів створює системи класифікацій, які організують інформацію про винаходи, промислові зразки та торгівельні марки в індексовані та керовані структури для полегшення пошуку

	Назва українською	Назва англійською	Позначення/ приєдналось сторін	Примітка
22.	Локарнська угода про заснування Міжнародної патентної класифікації	Locarno Agreement Establishing an International Classification for Industrial Designs	LO / 54	<i>Україна приєдналась</i>
23.	Ніццька угода про Міжнародну класифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків	Nice Agreement Concerning the International Classification of Goods and Services for the Purposes of the Registration of Marks	N / 84	<i>Україна приєдналась</i>
24.	Страсбурзька угода про Міжнародну патентну класифікацію	Strasbourg Agreement Concerning the International Patent Classification	IPC / 62	<i>Україна приєдналась</i>
25.	Віденська угода про заснування Міжнародної класифікації зображувальних елементів знаків	Vienna Agreement Establishing an International Classification of the Figurative Elements of Marks	VC / 32	<i>Україна приєдналась; угода відсутня російською на сайті BOIB</i>

1.3 Класифікація міжнародних договорів у сфері інтелектуальної власності з огляду на об'єкти права

При створенні класифікації міжнародних договорів у сфері інтелектуальної власності з огляду на об'єкти права окрім Міжнародних договорів, адміністративні функції яких виконує Всесвітня організація інтелектуальної власності доцільно вести мову і про Міжнародну конвенцію по охороні нових сортів рослин, які не адмініструються ВОІВ (УПОВ), і про Всесвітню конвенцію про авторське право (ВКАП), і про Угоду про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights скорочено TRIPS, але часто вживається також ТРІПС).

UPOV (<http://www.upov.int/portal/index.html.en>) Міжнародний Союз з охорони нових сортів рослин, що відомий під назвою УПОВ, є міжурядовою організацією, штаб-квартира якої розташована у Женеві. Скорочення "УПОВ" є похідним від французької назви організації – "Union internationale pour la Protection des Obtentions Vegetales" (UPOV). UPOV заснований Міжнародною конвенцією по охороні нових сортів рослин на сайті ДСІВ наявна серед угод, які адмініструє ВОІВ, але на сайті ВОІВ (і тільки англійською мовою) ця конвенція винесена окремо (Related Links / UPOV Web Site), скоріш за все тому, що керівництво Секретаріатом УПОВ здійснює Генеральний секретар, а на основі Угоди про співробітництво, яка укладена з Всесвітньою організацією інтелектуальної власності (ВОІВ) – Генеральний директор ВОІВ є Генеральним секретарем УПОВ.

Стосовно Всесвітньої конвенції про авторське право (ВКАП), яка також не входить в число договорів, адміністративні функції яких виконує ВОІВ то вона була розроблена і прийнята на спеціальній конференції, що була складена під егідою ЮНЕСКО і відбулася в Женеві в 1952 році [8], (ЮНЕСКО заснована Організацією об'єднаних націй (ООН) 16.11.1945 р.). Станом на 01.11.2014 року до ВКАП приєдналось 100 країн світу [9], в тому

числі за останні 10 років до неї приєдналось 3 країни – Того, Албанія та Чорногорія.

Стосовно міжнародних договорів у сфері інтелектуальної власності в економічній площині доцільно вести мову про Угоду про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights скорочено TRIPS, але часто вживається також ТРІПС) [10], яка адмініструється Радою ТРІПС на основі взаємної підтримки відносин між Світовою організацією торгівлі (СОТ) та ВОІВ і стосується одночасно різних об'єктів права інтелектуальної власності. Угода передбачає, що кожна країна, яка її підписала, повинна виконувати зобов'язання, зумовлені іншими міжнародними угодами з прав інтелектуальної власності, доповнюючи їх зобов'язаннями ТРІПС та гарантуючи, що в кожній країні-учасниці будуть створені та застосовані суворі процедури примусу для захисту прав інтелектуальної власності.

При створенні класифікації використані такі скорочення:

- Паризька конвенція - Паризька конвенція про охорону промислової власності;
- Бернська конвенція - Бернська конвенція про охорону літературних та художніх творів;
- Римська конвенція - Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення;
- Марракешський договір - Марракешський договір про полегшення доступу до опублікованих творів сліпих та осіб з порушеннями зору чи іншими обмеженими можливостями сприймати друковану інформацію.

Паризька конвенція стосується не тільки винаходів, корисних моделей, промислових зразків, торговельних марок і зазначень походження, але саме у відношенні до зазначених об'єктів створені окремі договори, які адмініструє ВОІВ і які (для цілей класифікації) згруповані окремо для кожного з вищезазначених об'єктів права інтелектуальної власності.

До Бернської конвенції, що стосується об'єктів авторського права, відносяться два договори, поділ яких стосовно конкретних об'єктів неможливий.

До Римської конвенції, яка стосується об'єктів суміжних прав відносяться чотири договори, поділ яких стосовно конкретних об'єктів недоцільний.

Вашингтонський договір про інтелектуальну власність у відношенні інтегральних мікросхем не зачіпає зобов'язань, що сторони можуть мати відповідно до Паризької або Бернської конвенції, тому винесений окремо.

ВОІВ виконує адміністративні функції і стосовно Конвенції, що засновує ВОІВ, разом з якою кількість угод, які адмініструє ВОІВ складає 26 (останній Марракешський договір прийнятий конференцією від 27.06.2013 р.).

На підставі аналізу вищезазначених угод створена класифікація міжнародних договорів у сфері інтелектуальної власності, з огляду на об'єкти права інтелектуальної власності, до яких ці договори відносяться (рис.1).

На рис. 1 також зображено три угоди, які ВОІВ не адмініструються, але стосуються об'єктів права інтелектуальної власності, а саме: Всесвітня конвенція про авторське право, Міжнародна конвенція по охороні нових сортів рослин та Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності.

Рис.1 Класифікація основних міжнародних угод з огляду на об'єкти права інтелектуальної власності

Питання для самоперевірки

1. Наведіть умовні позначення 26-ти угод, які адмініструє ВОІВ.
2. Назвіть класифікаційні угоди, які використовуються для цілей набуття прав на об'єкти інтелектуальної власності.
3. Назвіть класифікаційну угоду, яка на використовується для цілей набуття прав на винаходи (корисні моделі).
4. Назвіть основні конвенції, які стосуються різних об'єктів інтелектуальної власності.
5. Назвіть основні конвенції, які стосуються різних об'єктів інтелектуальної власності.
6. Назвіть угоди, до яких Україна не приєдналась.
7. Назвіть угоди, що на сьогодні не вступили в силу і які адмініструє ВОІВ
8. Назвіть угоди, які визначають міжнародно визнані основні стандарти охорони інтелектуальної власності в кожній країні.
9. Назвіть угоди, які встановлюють міжнародну систему охорони торгівельних марок.
10. Назвіть угоди, які встановлюють міжнародну систему охорони штамів мікроорганізмів.
11. Назвіть угоди, які входять до групи Договорів про глобальну систему охорони.
12. Назвіть угоди, які входять до групи Договорів про охорону інтелектуальної власності.
13. Назвіть угоди, які входять до групи Договорів, що забезпечує міжнародну реєстрацію
14. Назвіть угоди, які входять до класифікації (рис.1), але не адмініструються ВОІВ.
15. Назвіть угоди, які спрощують процедуру та скорочують витрати на підготовку та подачу заявок
16. Назвіть угоду, яка засновує ВОІВ

17. Назвіть угоду, яка встановлює міжнародну систему охорони винаходів.

18. Назвіть угоду, яка встановлює міжнародну систему охорони найменувань місця походження.

19. Назвіть угоду, яка встановлює міжнародну систему охорони промислових зразків.

20. Перерахуйте 26 угод, які адмініструє BOIV.

21. Які договори, що визначають міжнародно визнані основні стандарти охорони стосуються винаходів?

22. Які договори, що визначають міжнародно визнані основні стандарти охорони стосуються промислових зразків?

23. Які договори, що визначають міжнародно визнані основні стандарти охорони стосуються торгівельних марок?

24. Які договори, що визначають міжнародно визнані основні стандарти охорони стосуються найменувань місця походження?

25. Які договори, що визначають міжнародно визнані основні стандарти охорони стосуються об'єктів авторського права?

26. Які договори, що визначають міжнародно визнані основні стандарти охорони стосуються об'єктів суміжних прав?

2. ВСЕСВІТНЯ ОРГАНІЗАЦІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

2.1. Конвенція, що засновує Всесвітню організацію інтелектуальної власності

Конвенція, що засновує Всесвітню організацію інтелектуальної власності [11] (<http://www.wipo.int/treaties/ru/convention/>).

Примітка. Текст українською мовою на сайті Державної служби інтелектуальної власності відсутній.

Конвенція прийнята в Стокгольмі 14.07.1967 р. та змінена 2.10.1979 р.

Дати **приєднання України**. Підписано 16 жовтня 1967 р. Ратифіковано 12 лютого 1969 р. Вступ в силу 26 квітня 1970 р.

Кількість країн, що приєднались станом на 01.02.2015 р. – 188 країн (табл. 2).

Таблиця 2

Статистика приєднання до конвенції, що засновує ВОІВ

Рік	Кількість країн, що приєднались
1970	20
1980	92
1990	123
2000	175
2015	188

2.1.1. Передумови підписання конвенції

Паризька конвенція вступила в силу в **1884 р.** По відношенню до 14 держав-учасниць, які створили Міжнародне бюро для виконання адміністративних задач, зокрема організації засідань держав-учасниць.

За аналогією для Бернської конвенції також було створене Міжнародне бюро. У 1893 році обидва секретаріати були об'єднані під назвою «Об'єднані міжнародні бюро з охорони інтелектуальної власності» (французька

аббревіатура **BIRPI**) з місцем розташування у Берні, Швейцарія та кількістю персоналу сім чоловік. В 1960 році **BIRPI** переїхало з Берна в Женеву.

Ця невелика організація і стала попередником сучасної ВОІВ, що об'єднує на цей час 188 держав-учасниць, зі штатом 1 238 співробітників з 116 країн світу.

2.1.2. МЕТА. Договірні країни підписали цю угоду бажаючи внести вклад в краще взаєморозуміння та співробітництво між державами в інтересах їх взаємної вигоди на основі поваги суверенітету та рівності, з метою заохочення творчої діяльності та сприяння охороні інтелектуальної власності в усьому світі, з метою модернізації та підвищення ефективності адміністрації Союзів при повній повазі та самостійності кожного з Союзів.

В конвенції проголошується, що «інтелектуальна власність» включає права, що відносяться до:

- літературних, художніх та наукових творів,
- виконавської діяльності артистів, звукозапису, радіо та телевізійних передач,
- винаходам в усіх галузях людської діяльності,
- науковим відкриттям,
- промисловим зразкам,
- товарним знакам, знакам обслуговування, фірмовим найменуванням та комерційним позначенням,
- захисту проти недобросовісної конкуренції.

У Конвенції, що засновує ВОІВ, вказується, що членом організації може стати будь-яка держава, яка є членом будь-якого з союзів, а також держава, яка не є членом якого-небудь союзу, але є членом Організації Об'єднаних Націй (ООН), будь-якої спеціалізованої установи ООН або Міжнародного агентства з атомної енергії, або підписала статут Міжнародного суду справедливості, або була запрошена Генеральною асамблеєю ВОІВ стати членом ВОІВ. Таким чином, членами ВОІВ можуть бути тільки держави, як і у разі інших спеціалізованих установ ООН.

2.1.3. Функції

ВОІВ через свої відповідні органи:

- сприяє розробці та впровадженню заходів, розрахованих на покращення охорони інтелектуальної власності;
- виконує адміністративні функції Паризького союзу, Спеціальних Союзів ним утворених та Бернського союзу;
- може погодитись прийняти на себе адміністрацію **будь-якої іншої міжнародної угоди (напр. Міжнародна конвенція по охороні нових сортів рослин)**, яка складена для охорони інтелектуальної власності, або брати участь в такій адміністрації;
- пропонує співробітництво державам, що запитують допомогу в галузі інтелектуальної власності;
- публікує результати досліджень в сфері інтелектуальної власності;
- забезпечує діяльність служб, що полегшують міжнародну охорону інтелектуальної власності і в певних випадках здійснює реєстрацію в цій галузі, а також публікує відомості, що стосуються такої реєстрації.

2.1.4. Адміністрація ВОІВ (за матеріалами сайту ВОІВ)

Конвенція, що засновує ВОІВ, передбачає створення чотирьох різних органів; Генеральна асамблея; Конференція; Координаційний комітет і Міжнародне бюро ВОІВ (або Секретаріат)

Вищим органом ВОІВ є **Генеральна асамблея**.

Генеральна асамблея складається з усіх держав, які є членами ВОІВ, а також є членами будь-якого з її союзів. Уряд кожної держави представлений одним делегатом (можуть бути заступники, радники...), але витрати несе держава, яка призначила делегата. Усі рішення приймаються більш ніж двома третинами голосів, а стосовно окремих питань потрібна більшість у три четвертини голосів. Для ухвалення угоди з ООН вимагається більшість в дев'ять десятих поданих голосів.

Крім інших повноважень і функцій, в задачу Генеральної асамблеї входить призначення Генерального директора за поданням Координаційного

комітету; вона також розглядає і затверджує доповіді і результати роботи Координаційного комітету і доповідає Генеральному директору ВОІВ з всіх питань, що стосуються організації; вона приймає фінансові правила роботи ВОІВ, схвалює дворічний бюджет по витратах, загальний для всіх союзів; затверджує заходи, що пропонуються Генеральним директором, керівництво, що стосується міжнародних угод, направлені на забезпечення охорони інтелектуальної власності; визначає робочі мови Секретаріату, беручи до уваги практику роботи ООН; вона також визначає, які держави, що не є членами ВОІВ, і які міжурядові і міжнародні неурядові організації можуть бути допущені як спостерігачі на різні зустрічі і засідання.

Генеральна асамблея збирається кожний другий рік за скликанням Генерального Директора або на позачергову (надзвичайну) сесію, за скликанням Генерального Директора чи за вимогою Координаційного комітету чи по за вимогою четвертини держав-учасниць Генеральної асамблеї.

Конференція складається з всіх держав, які є членами ВОІВ, незалежно від того, чи є вони членами якого-небудь союзу. Уряд кожної держави представлений одним делегатом (можуть бути заступники, радники...), але витрати несе держава, як апризначила делегата

Функції Конференції можуть бути розбиті на п'ять груп. По-перше, Конференція представляє собою форум для обміну думками між всіма країнами-членами ВОІВ з питань, що стосуються інтелектуальної власності, і в цьому контексті Конференція, зокрема, може робити будь-які рекомендації з цих питань, з належним урахуванням компетенції і автономії окремих союзів. По-друге, Конференція є органом, який розробляє дворічні програми співпраці з метою розвитку для країн, що розвиваються. І, по-третє, схвалює бюджет Конференції. По-четверте, в компетенцію Конференції входить прийняття поправок Конвенції, що засновує ВОІВ. Пропозиції по поправках Конвенції можуть висуватися будь-якою державою-членом ВОІВ, Координаційним комітетом або Генеральним директором. По-п'яте,

Конференція, як і Генеральна асамблея, може визначати, які державні організації допускаються як спостерігачі на її засідання

Конференція збирається за скликанням Генерального Директора в той самий час і на тому ж місці, що Генеральна асамблея. На позачергову (надзвичайну) сесію, за скликанням Генерального Директора чи за вимогою більшості держав-учасниць Конференції.

Координаційний комітет складається з держав-учасниць, що є членами Виконавчого комітету Паризького союзу або Виконавчого комітету Бернського союзу. Уряд кожної держави представлений одним делегатом (можуть бути заступники, радники...).

Координаційний комітет розглядає питання, що мають відношення до програми та бюджету конференції, порядку денному, поправки до Конвенції, що стосуються прав та обов'язків держав-учасниць

Координаційний комітет надає поради органам Союзів, Генеральній асамблеї, Конференції та Генеральному Директору.

Координаційний комітет також готує проекти порядків денних Генеральної асамблеї і Конференції, а також проекти програм і бюджету Конференції, призначає виконуючого обов'язки Генерального Директора.

Координаційний комітет збирається за скликанням Генерального Директора один раз на рік. На позачергову (надзвичайну) сесію, за скликанням Генерального Директора, чи за його ініціативою, чи за вимогою четвертини членів Координаційного комітету.

Якщо при голосування досягнута проста більшість, будь-який член Координаційного комітету може вимагати спеціального підрахунку голосів, тоді складаються два списки з вказівкою назв країн Виконавчого комітету Паризького союзу та Виконавчого комітету Бернського союзу. Голос країни вписується в один із списків. Якщо простої більшості немає в кожному з цих списків, то пропозиція вважається неприйнятною.

Четвертим органом ВОІВ є **Міжнародне бюро ВОІВ**, або Секретаріат.

Воно очолюється Генеральним директором, що призначається на термін не менше 6-ти років. Генеральний директор готує проекти програм та бюджетів, періодичні звіти про діяльність. Генеральний директор приймає участь у засіданнях Генеральної Асамблеї, Конференції, Координаційного комітету чи іншого комітету чи групи без права голосу.

Характер обов'язків Генерального Директора є виключно міжнародним.

2.2. Всесвітня організація інтелектуальної власності сьогодні

Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ) є глобальним форумом для пропаганди політики, послуг, інформації та співробітництва в галузі інтелектуальної власності. Будучи спеціалізованою установою системи Організації Об'єднаних Націй, ВОІВ сприяє державам-учасникам у розробці збалансованої міжнародної нормативно-правової бази в галузі ІВ для задоволення мінливих потреб суспільства.

ВОІВ надає бізнес-послуги для отримання прав ІВ в численних країнах і для врегулювання спорів.

ВОІВ здійснює програми нарощування потенціалу для надання країнам, що розвиваються допомоги у витягу вигод з використання ІВ.

ВОІВ також надає безкоштовний доступ до унікальних банків інформації в галузі ІВ.

2.2.1. Основні види діяльності

ВОІВ у сприяє охорони ІВ у всьому світі шляхом співпраці між державами і в контакті з іншими міжнародними організаціями. Робота Організації сконцентрована на наступних видах діяльності:

Нормотворчість

Виконання адміністративних функцій **26 багатосторонніх договорів**

Робота з державами-членами по виробленню угод і підтримки динамічного розвитку міжнародної правової структури ІВ

2.2.2. Послуги

Надання глобальних послуг в області ІВ у рамках Договору про патентну кооперацію (РСТ), Мадридської, Гаазької і Лісабонської систем, які полегшують і роблять більш рентабельним отримання міжнародної охорони на нові винаходи, бренди, зразки і найменування місць походження Надання арбітражних, посередницьких та інших послуг по альтернативному врегулюванню спорів

2.2.3. Розвиток

Надання допомоги урядам і організаціям: у Розробці національних стратегій в області ІВ і інновацій Створення належної нормативно-правової бази ІВ. Створення інфраструктури і підготовка людських ресурсів, необхідних для використання потенціалу ІВ в цілях економічного розвитку

Інфраструктура. Забезпечення технічної інфраструктури, яка включає: Полегшення доступу до баз даних ВОІВ, що містить інформацію на рівні світових стандартів Навчання і засоби для використання інформації в області ІВ Технічні платформи, що полегшують обмін інформацією між відомствами ІС Забезпечення поваги ІВ Підвищення обізнаності, розуміння і поваги ІВ, включаючи Центральну роль у сприянні міжнародного діалогу з питань право застосування

Проведення навчання і освітніх програм Партнерства Робота в партнерстві з ООН та іншими організаціями з метою ідентифікації та сприяння виробленню рішень на основі ІС, пов'язаних з проблемами зміни клімату, продовольчої безпеки, охорони здоров'я та іншими глобальними проблемами. Держави-члени і директивні органи

Держави-члени ВОІВ визначають стратегічну спрямованість і стверджують діяльність Організації. Делегати держав-членів зустрічаються на Асамблеях, Комітетах і Робочих групах. **До складу ВОІВ в даний час входять 188 держав-членів (більше 90% всіх країн світу). 25-**

міжурядових організацій та неурядових організацій (мають офіційний статус спостерігачів на засіданнях ВОІВ).

2.2.4. Керівні органи

Основними політичними і директивними органами ВОІВ є: Генеральна Асамблея (ВОІВ щодо складу та функцій див. статті 6 Конвенції ВОІВ) Конференція ВОІВ (див. статтю 7 Конвенції ВОІВ) Координаційний комітет ВОІВ (див. статтю 8 Конвенції ВОІВ) щороку ці органи засідають в Женеві. Існують також асамблеї окремих спілок, засновані в рамках деяких договорів, адміністративні функції яких виконує ВОІВ, наприклад, Асамблея Союзу РСТ і Асамблея Мадридського союзу. Постійні комітети Постійні комітети є спеціальними комітетами експертів, створені для певної мети Генеральною Асамблеєю. Структура ВОІВ рис. 2.

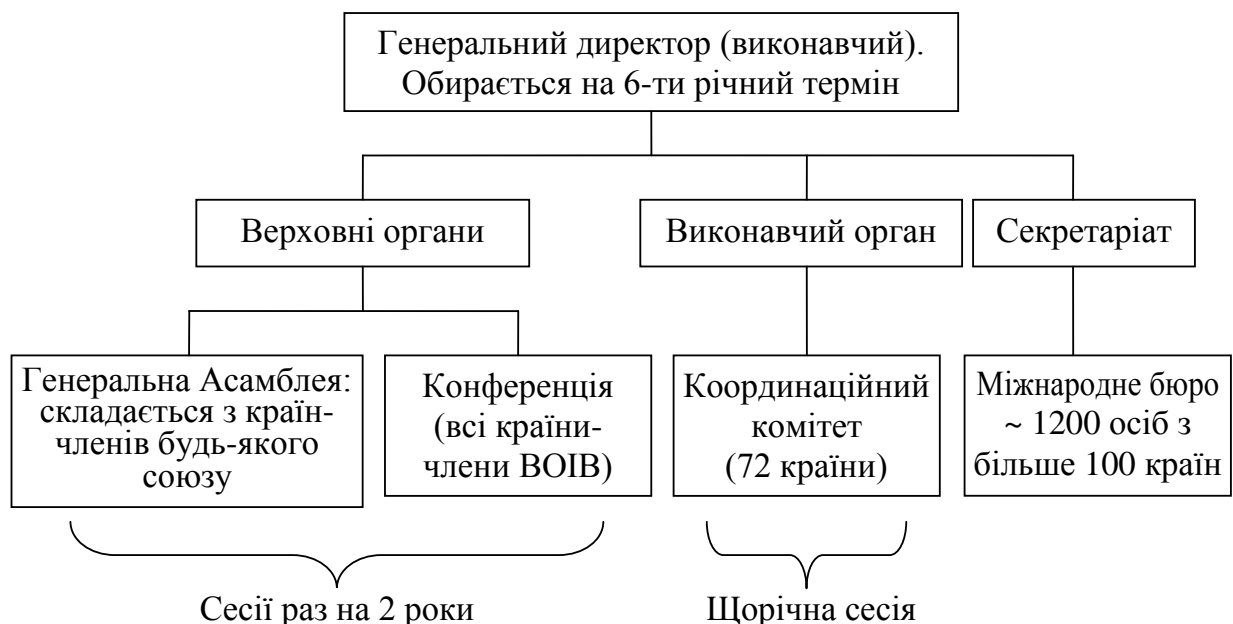

Рис. 2 Адміністративні органи ВОІВ

2.2.5. Постійними комітетами ВОІВ є:

- Постійний комітет з патентного права (УПП).
- Постійний комітет по законодавству в області товарних знаків, промислових зразків і географічних вказівок (ПКТЗ).
- Постійний комітет з авторського права і суміжних прав (РСАР).

- Комітет по стандартам ВОІВ.

Коли постійний комітет визначає, що забезпечений достатній прогрес у напрямку прийняття договору, Генеральна Асамблея може прийняти рішення про скликання Дипломатичної конференції. Це зустріч держав-членів на вищому рівні, що скликається виключно з метою завершення переговорів щодо нового договору.

Будь-який з керівних органів при необхідності може засновувати комітети, наприклад:

- Комітет програми та бюджету (КПБ)
- Комітет з розвитку та інтелектуальної власності (КРІС)
- Міжурядовий комітет з інтелектуальної власності, генетичних ресурсів, традиційних знань і фольклору (МКГР)
- Консультативний комітет із захисту прав (ККЗП)

Крім того, договори, що створюють міжнародні класифікації (т.е. Локарнська, Ніщцька, Страсбурзька і Віденська угоди), засновують постійні комітети експертів, які мають мандат на періодичний перегляд і оновлення систем класифікації.

2.2.6. Робочі групи

Постійний комітет або будь-яка з Асамблей може прийняти рішення про створення робочої групи для більш детального вивчення конкретного питання (наприклад, Робоча група по правовому розвитку Мадридської системи для міжнародної реєстрації знаків). Загальні правила процедури ВОІВ застосовуються до всіх керівних органів ВОІВ, а також до всіх допоміжних органів Організації. З ними можна ознайомитися за адресою: www.wipo.int/freepublications/en/general/399/wipo_pub_399.pdf ВОІВ на своїх засіданнях забезпечує синхронний переклад на англійську, арабську, китайську, французьку, російську та іспанську мови. Співробітники Служби обслуговування конференцій можуть надати інформацію про резервування залів засідань і/або послуги з синхронного перекладу для проведення групових зустрічей делегатів. ВОІВ робить зусилля по можливо більш

широкого залучення МПО, НУО, промислових груп та інших зацікавлених осіб в процеси консультацій і дебати з актуальних питань. Організація вітає включення організацій зацікавлених осіб і груп інтересів в якості спостерігачів на офіційних засіданнях держав-членів. Організаціям, які бажають отримати статус постійного спостерігача, пропонується направити прохання в Секретаріат ВОІВ, який потім передає цю прохання на схвалення Асамблей держав-членів.

Порядок денний в області розвитку Порядок денний ВОІВ в області розвитку, прийнята Генеральною Асамблеєю ВОІВ у жовтні 2007 р., складається з 45 рекомендацій, спрямованих на посилення компонента розвитку у всіх областях діяльності ВОІВ. Будучи одним з пріоритетів Організації, принципи і діяльність Порядку денного в області розвитку включаються у всі програми ВОІВ. Комітет з розвитку та інтелектуальної власності (КРІС), заснований в 2007 р. Генеральною Асамблеєю, має мандат на наступні види діяльності: Розробку програми роботи для реалізації 45 рекомендацій Порядку денного в області розвитку Моніторинг, оцінку, обговорення і звітність щодо реалізації цих рекомендацій Обговорення будь-яких інших питань ІВ і питань, пов'язаних з розвитком, за погодженням з Комітетом.

2.2.7. Дипломатичні конференції

Якщо один з постійних або постійно діючих комітетів визначає, що досягнутий достатній прогрес для переходу до прийняття договору, Генеральна Асамблея може прийняти рішення про скликання дипломатичної конференції. Це - зустріч держав-членів на високому рівні, що скликається з єдиною метою завершення переговорів щодо нового договору. До числа самих останніх з них відносяться:

- Дипломатична конференція з укладення договору для полегшення доступу осіб з вадами зору та осіб з обмеженою здатністю сприймати друковану інформацію до опублікованих творів;
- Дипломатична конференція з охорони аудіовізуальних виконань.

2.2.8. Програма і бюджет

Кожні два роки Генеральний директор ВОІВ представляє державам-членам на схвалення Програму і бюджет. У них детально викладені цілі, показники результативності та бюджетне планування для всіх пропонованих видів програмної діяльності. ВОІВ є винятком серед організацій системи ООН, оскільки вона є в основному самофінансованою організацією. **Близько 90% кошторисних видатків бюджету Організації в сумі 674,4 млн .шв. франків на дворічний період 2012-2013 рр.** покривається за рахунок доходів від глобальних послуг ВОІВ в області ІВ (система РСТ, Мадридська, Гаазька і Лісабонська системи). Інша частина забезпечується доходами за рахунок послуг ВОІВ по арбітражу і посередництву плюс внесків держав-членів. Ці внески є порівняно незначними, причому з 5 країн, які сплачують найбільші внески, кожна вносить близько 0,5% від бюджету Організації. Проект Середньострокового стратегічного плану, що охоплює шестирічний період 2010-2015 рр., був затверджений Генеральною Асамблеєю у вересні 2010 р.

Середньостроковий стратегічний план розглядає: Зміни у зовнішньому середовищі, в якій здійснює свою діяльність ВОІВ Проблеми та можливості, які стоять у зв'язку з цим перед ВОІВ у середньостроковому плані Результати, які Організація має намір досягти протягом наступних п'яти років Стратегії, які дозволять їй це зробити.

2.2.9. Стратегічні цілі (за матеріалами сайту ВОІВ)

Нижче наводяться дев'ять Стратегічних цілей, які формують структуру для Програми і бюджету і СССП: збалансований розвиток міжнародної нормативної бази в області ІВ; надання високоякісних послуг в глобальних системах охорони ІВ; сприяння використанню ІВ в інтересах розвитку Координація і розвиток глобальної інфраструктури ІВ; Всесвітнє джерело довідкової інформації та аналітичних даних в області ІВ; міжнародне співробітництво, спрямоване на забезпечення поваги ІВ Рішення питань ІВ у контексті глобальних стратегічних завдань; забезпечення оперативного

зв'язку між ВОІВ, її державами-членами і всіма зацікавленими сторонами; ефективна структура адміністративно - фінансової підтримки, що дозволяє ВОІВ виконувати свої програми.

2.2.10. Секретаріат

Персонал ВОІВ нараховує 1 200 співробітників, з більш ніж 100 країн і включають експертів у всіх галузях права і практики ІС, а також фахівців в області адміністрації, економіки, інформаційних - технологій, державної політики і перекладу.

Секретаріат ВОІВ відповідає за:

координацію засідань держав-членів і реалізації їх рішень
Адміністрацію міжнародних систем реєстрації в області ІВ; розробку і реалізацію програм, спрямованих на досягнення цілей ВОІВ; створення сховища експертних знань в області ІВ; для надання допомоги її членам ВОІВ співпрацює з агентствами і спеціалізованими установами ООН в Женеві і у всьому світі з метою забезпечення, щоб її діяльність вносила ефективний внесок у досягнення Цілей розвитку ООН в новому тисячолітті та інших ініціатив в рамках ООН.

2.2.11. Партнерські ініціативи ВОІВ включають.

1. Функцію зовнішніх зносин, яка дозволяє здійснювати послідовний організаційний підхід до зв'язків із зовнішнім співтовариством, включаючи ООН та інші міжнародні організації Зовнішнє бюро ВОІВ - розташовані в Нью - Йорку, Ріо-де Жанейро, Сінгапурі і Токіо, які надають допомогу в підтримці мережових зв'язків з міжнародними, регіональними і національними партнерськими організаціями

2. Зусилля з мобілізації позабюджетних ресурсів шляхом пошуку нових партнерів і потенційних донорів, здатних надати додаткові ресурси на проекти, пов'язані з розвитком

3. Добровільний фонд ВОІВ, створений для забезпечення активної участі представників місцевих і корінних громад в обговореннях в рамках МКГР

2.2.12. Очікувані зміни у 2015 році

Після призначення в жовтні 2008 р. Френсіса Гаррі Генеральним директором ВОІВ приступила до реалізації основної програми, спрямованої на краще оснащення Організації для вирішення проблем у швидко змінюємому середовищі інтелектуальної власності.

Серед кандидатур, затверджених Координаційним комітетом ВОІВ 7 березня 2014 року висунуті такі претенденти:

- Френсіс Гаррі (Австралія);
- Джеффрі Онеяма (Нігерія);
- Юрі Сейлентхал (Естонія);
- Альфредо Суескум Альфаро (Панама).

На черговий термін переобраний Френсіс Гаррі (Австралія);

Питання для самоперевірки

1. Які передумови підписання конвенції ВОІВ?
2. Яка мета Конвенції, що засновує ВОІВ?
3. Скільки країн входять до складу ВОІВ?
4. Які функції ВОІВ?
5. Який склад адміністрації ВОІВ?
6. Які керівні органи ВОІВ?
7. Який вищий орган ВОІВ та як він формується?
8. Як формується Координаційний комітет?
9. Чи входить ВОІВ до складу ООН та на яких умовах?
10. Як формується Міжнародне бюро ВОІВ?
11. Які основні види діяльності ВОІВ?
12. Які послуги ВОІВ?
13. Які Союзи ВОІВ?
14. Як формуються постійні комітети ВОІВ?
15. Як формується Програма і бюджет ВОІВ?
16. Функції Зовнішніх бюро ВОІВ.
17. Стратегічні цілі ВОІВ.
18. Партнерські ініціативи ВОІВ.
19. Наведіть приклади постійних комітетів ВОІВ.
20. Наведіть приклади останніх Дипломатичних конференцій ВОІВ.
21. Який орган ВОІВ висуває кандидатури Генерального директора ВОІВ?
22. Хто на сьогодні є Генеральним директором ВОІВ?

3. ГРУПА ДОГОВОРІВ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ОХОРОНИ ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ

3.1. Паризька конвенція про охорону промислової власності

Паризька конвенція про охорону промислової власності [12] (http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_123/print) прийнята в Парижі 20 березня 1883 року. Переглянута у Брюсселі 14 грудня 1900 р., у Вашингтоні 2 червня 1911 р., у Гаазі 6 листопада 1925 р., у Лондоні 2 червня 1934 р., у Лісабоні 31 жовтня 1958 р., у Стокгольмі 14 липня 1967 р., змінена 2 жовтня 1979 р.

Дата вступу в силу для України 25 грудня 1991 р. Кількість країн, що приєдналися станом на 01.02.2015 р. – 176 країн (табл.3).

Таблиця 3

Статистика приєднання до Паризької конвенції

Рік	Кількість країн, що приєдналися
1970	75
1980	87
1990	97
2000	160
2015	176

3.1.1. Передумови підписання конвенції та приєднання до неї України

Необхідність міжнародної охорони інтелектуальної власності стала очевидною, коли іноземні учасники відмовились приймати участь в Міжнародній виставці винаходів у Відні у 1873 році, тому, що вони боялися, що їх розробки будуть вкрадені і отримають комерційне використання (застосування) в інших країнах.

3.1.2. Завдання та мета Паризької конвенції

Головне завдання конвенції [12] – створення Союзу з охорони промислової власності (Паризького) і встановлення єдиних для держав-учасниць правил надання правової охорони об'єктів промислової власності.

Конвенція спрямована на максимальне спрощення процедури надання міжнародної правової охорони об'єктам промислової власності за заявками, поданими у країнах-учасницях.

Об'єктами охорони Паризька конвенція проголосила об'єкти промислової власності – патенти (patents може перекладатись як винахід), корисні моделі, промислові зразки, товарні знаки, знаки обслуговування, фірмові найменування та вказівки про походження чи найменування місця походження, а також припинення недобросовісної конкуренції (ст.1 (2)).

В ст. 1(3) йдеться про те, що “промислова власність розуміється в найбільш широкому значенні і розповсюджується не тільки на промисловість і торгівлю у власному значенні слова, але також і на галузі сільськогосподарського виробництва і добувної промисловості та на всі продукти промисловості чи природного походження, наприклад: вино, зерно, тютюновий лист, фрукти, худоба, копалини, мінеральні води, пиво, квіти, борошно”.

3.1.3. Основні положення Паризької конвенції

Основні положення можна умовно поділити на чотири категорії [13]:

- 1) національний режим;
- 2) право конвенційного пріоритету;
- 3) загальні положення;
- 4) адміністративні положення Конвенції (тут не розглядаються)

3.1.3.1. Принцип національного режиму означає, що громадяни будь-якої держави-учасниці в питаннях охорони промислової власності користуються в інших державах-учасницях Конвенції такими самими правами, які ці держави-учасниці надають своїм громадянам.

Інакше кажучи, іноземний патентовласник в іноземній державі-учасниці користуються тими ж правами, що і її власні громадяни.

Зазначене правило поширюється також і на тих осіб, які не є громадянами країни-учасниці, але мають постійне місце проживання або дійсне та серйозне промислове чи торговельне підприємство в країні-учасниці. Недостатньо мати поштову скриньку або орендувати невелике приміщення без реальної діяльності.

Відповідно конвенції, національний режим застосовується у відношенні всіх переваг, що надаються різними національними законодавствами своїм громадянам. Це означає, що національне законодавство однаково застосовується як до громадян своєї країни, так і для громадян інших країн-учасниць. У цьому відношенні принцип національного режиму виключає будь-яку можливість дискримінації громадян інших країн-членів.

Однак застосування національного законодавства до громадянина іншої країни Союзу не перешкоджає йому в придбанні більш вигідних прав, спеціально передбачених у Паризькій конвенції.

Принцип національного режиму необхідно застосовувати без перешкоджання в набутті більш вигідних прав. Тобто країна Союзу не може відмовитися надавати громадянину іншої країни Союзу права охорони, спеціально передбачені в Паризькій конвенції, лише на тій підставі, що такі права не передбачені в національному законодавстві цієї першої країни.

Принцип національного режиму відіграв і відіграє істотну роль в правовій охороні об'єктів промислової власності. Він є одним із наріжних каменів системи, яка гарантує охорону не тільки прав іноземців, а й є надійним заслоном проти будь-якої дискримінації. Без цієї норми буває просто неможливо одержати правову охорону об'єктів промислової власності.

3.1.3.2. Право конвенційного пріоритету означає, що на основі звичайної заявки на право промислової власності, що подана заявником в одній з країн-членів, той же заявник (чи його правонаступник) може **протягом 6 або 12 місяців** просити охорону в усіх інших країнах-членах. Ці більш пізні заявки згодом будуть розглядатися, так якби вони були подані в той же день, як і перша заявка. Іншими словами, ці більш пізні заявки мають

статус пріоритетних по відношенню до всіх заявок, що мають причетність до того ж винаходу і які подані після дати подання першої заявки

Право пріоритету зберігається за заявником на винаходи, корисні моделі – протягом 12, для інших об'єктів промислової власності (промислові зразки, товарні знаки) – протягом 6 місяців.

Передбачено також, витребовування права пріоритету (строки тіж, що й вище) після розміщення патентоспроможних винаходів, корисних моделей, промислових зразків, а також товарних знаків для продуктів, що експонуються на офіційних чи офіційно визнаних міжнародних виставках, які організовані на території однієї з цих країн

Право пріоритету, таким чином, дає можливість подавати заявку на об'єкт промислової власності в будь-яку країну-учасницю Конвенції чи в кілька країн-учасниць одночасно чи протягом року і його-заявка не може бути відхилена на тій підставі, що вона втратила новизну через раніше подану заявку. Проте заявка має бути подана в межах 6 чи 12 місяців від дати першого подання заявки.

3.1.3.3. Загальні положення Конвенції

Положення стосовно патентів.

• Принцип незалежності патентів

Зазначений принцип означає, що видача патенту на новий винахід в одній країні не зобов'язує жодну іншу країну-члена видавати патент на той самий винахід. Не можна також відмовити у видачі патенту на винахід, визнати патент недійсним, припинити його дію в будь-якій країні-члені лише на тій підставі, що в якійсь країні було відмовлено у видачі патенту на той самий винахід, визнано його недійсним, він більше не підтримується або припинено його дію. Тобто доля певного патенту на винахід в одній країні жодним чином не впливає на долю аналогічного патенту в іншій країні.

• Право винахідника на ім'я

Відповідно до ст. 4 ter Паризької конвенції, винахідник має право бути згаданим у патенті на винахід. У національних законодавствах це положення

реалізується по-різному (Раніше в Україні, наприклад в 90-х роках винахідник згадувався на бланку патенту, на цей час винахідники на бланку патенту не зазначаються, але зазначаються в описі)..

- **Право на видачу патенту, якщо він стосується продукту, що підпадає під обмеження чи скорочення**

У видачі патенту не може бути відмовлено і патент не може бути визнаний недійсним на підставі того, що продаж продукту, який запатентований чи виготовлений запатентованим способом, підпадає на підставі національного законодавства під обмеження чи скорочення.

- **Видача примусових ліцензій**

Конвенція забезпечує можливість прийняття країнами-членами законодавчих положень, що передбачають видачу примусових ліцензій. Метою примусових ліцензій є запобігання зловживанням, які можливі при здійсненні виключних прав на винахід, наприклад невикористанню або недостатньому використанню. Примусова ліцензія не може вимагатися з приводу невикористання чи недостатнього використання до закінчення чотирирічного строку, рахуючи від дати подання заявки на патент, чи трьох років від дати видачі патенту, причому має застосовуватися строк, що закінчується пізніше; у видачі примусової ліцензії буде відмовлено, якщо патентовласник доведе, що його бездіяльність була зумовлена важливими причинами.

- **Позбавлення прав на патент**

Позбавлення прав на патент може бути передбачене лише у випадку, коли видача примусових ліцензій виявиться недостатньою для запобігання цим зловживанням. Жодна дія по позбавленню прав чи по скасуванню патенту не може статися до закінчення двох років з моменту видачі першої примусової ліцензії.

- **Вільне застосування запатентованих об'єктів**

У кожній з країн Союзу не розглядаються як порушення прав патентовласника застосування засобів, що складають предмет патенту, в конструкції чи при експлуатації транспортних засобів, пересування інших

країн Союзу чи допоміжного обладнання для цих засобів пересування, коли зазначені засоби пересування тимчасово чи випадково знаходяться в даній країні.

Обов'язкові норми щодо товарних знаків.

Незалежність товарних знаків. Ст. 6 Конвенції встановлює важливий принцип - незалежність товарних знаків у різних країнах Союзу, і зокрема, незалежність заявлених або зареєстрованих товарних знаків у країні походження від заявлених або зареєстрованих в інших країнах Союзу.

Незалежно від походження знака, реєстрацію якого запитують, за певних умов подання заявки, і реєстрації знака країна Союзу може застосовувати тільки своє внутрішнє законодавство. Одержання і підтримка реєстрації товарного знака у будь-якій країні Союзу не може залежати від подання заявки, реєстрації, продовження дії чи анулювання реєстрації, відмови в реєстрації того самого знака у країні походження знака або в будь-якій іншій країні.

Ст. 5 С. (1) Паризької конвенції [13] стосується **обов'язку використання зареєстрованих товарних знаків**. Якщо цю вимогу не виконують, товарний знак може бути викреслений із реєстру. Під «використанням», як правило, розуміють продаж маркованих товарним знаком товарів, хоча національне законодавство може тлумачити виконання вимоги використання товарного знака ширше. Реєстрація товарного знака може бути анульована з причини невикористання останнього лише по закінченні «справедливого строку» і лише, якщо володілець не надасть виправдання причини своєї бездіяльності.

Знак для ідентичних або схожих товарів. Коли один і той самий знак застосовують для ідентичних або схожих товарів два або більше підприємців, яких розглядають як співволодільців товарного знака, одночасне застосування останнього не перешкоджатиме реєстрації товарного знака, а також не обмежуватиме охорону в будь-якій країні Союзу, якщо тільки таке застосування не вводить громадськість в оману або не суперечить публічним інтересам (наприклад, якщо суттєво різняться за якістю продавані під одним і тим самим товарним знаком товари).

Загальновідомий знак. Конвенція зобов'язує країну-член відмовляти в реєстрації або анулювати її, а також забороняє застосовувати товарний знак, якщо його можна сплутати з іншим товарним знаком, який уже є добре відомим у цій країні-члені. Дія цієї статті полягає в розповсюдженні охорони на товарний знак, який є добре відомим у країні-члені, навіть якщо він не зареєстрований і не використовується в цій країні. Тобто охорона добре відомого знака відбувається не в результаті його реєстрації, яка запобігає реєстрації або застосуванню товарного знака іншими особами, а внаслідок простого факту наявності в нього «репутації». Чи є товарний знак добре відомим у країні-члені, визначають компетентні адміністративні або судові органи.

Заборона реєстрації та використання товарного знака. Ст. 6bis Конвенції зобов'язує країни-члени відмовляти в реєстрації або визнавати реєстрацію недійсною, а також забороняти використовувати в якості товарних знаків та їх елементів розрізнявальні знаки країн - членів і міжнародних міжурядових організацій (державні герби, прапори та інші емблеми, офіційні знаки та клейма контролю і гарантії, а також будь-яке наслідування їх з погляду геральдики). Для реалізації цих положень встановлюють процедуру, згідно з якою розрізнявані знаки держав-членів і міжурядових організацій надсилають до Міжнародного бюро ВОІВ, яке, у свою чергу, надсилає відомості про них всім країнам-членам.

Передача товарного знака. Для визнання дійсності передавання товарного знака у країні-члені достатньо, щоб частина промислового або торговельного підприємства, розташована в цій країні, була передана придбавачеві разом із виключним правом виготовлення або продажу продуктів, маркованих переданим знаком. Але ця вимога не мусить поширюватися на частини підприємства, що знаходяться в інших країнах.

Незалежність реєстрації товарного знака. Характер маркованих товарним знаком товарів жодним чином не повинен перешкоджати реєстрації знака. Це означає, що охорону здійснюють незалежно від того, можна чи не можна продавати в цій країні товари, щодо яких запитують таку охорону.

Тимчасова охорона товарних знаків. Товарні знаки, що належать товарам, експонованим на офіційних або офіційно визнаних міжнародних виставках, які проводять на території будь-якої країни-члена, одержують, як і патенти, тимчасову охорону у країнах-членах.

Охорона знаків обслуговування. Відповідно до Паризької конвенції країни-члени охороняють також знаки обслуговування (знаки, що використовуються підприємствами, які надають послуги), але реєстрації таких знаків не вимагають. Це положення не зобов'язує країну-члена виокремлювати знаки обслуговування у своєму законодавстві. Країна-член може виконати це положення тільки шляхом запровадження законодавчої охорони знаків обслуговування, а й надаючи таку охорону за допомогою інших засобів, наприклад законів про боротьбу з недобросовісною конкуренцією.

- Конвенція проголошує правило, за яким країни Союзу зобов'язані охороняти промислові зразки.

- Такі ж обов'язкові правила встановлені щодо фірмових найменувань, найменувань місць походження і зазначень походження та недобросовісної конкуренції.

Охорона фірмових найменувань. Ст. 8 Паризької конвенції встановлює, що фірмові найменування слід охороняти у всіх країнах Союзу без обов'язкового подання заявки або реєстрації незалежно від того, чи є вони частиною товарного знака, чи ні. Визначення фірмового найменування і спосіб охорони встановлює національне законодавство.

Паризька конвенція до об'єктів промислової власності відносить **найменування місць походження і зазначення походження**. Обидва ці об'єкти традиційно відносяться до більш широкого поняття географічних зазначень. Проте практика їх розмежувала.

Зазначення походження товарів включають будь-яке найменування, вказівку, позначення або інший знак, який відноситься до даної країни або розташованого в ній місця, внаслідок чого створюється враження, що товари, марковані цим позначенням, походять із цієї країни або місця. Прикладами

зазначення походження є назви країн (Німеччина, Японія тощо) або міст (Київ, Париж тощо), коли вони використані у товарах, аби зазначити місце їх виготовлення чи їх походження.

Найменування місць походження мають більш вузьке значення, і можуть вважатися спеціальним видом зазначення походження. Найменування місця походження є географічна назва країни, регіону або місцевості, які позначають продукт, в ній створений, якості і характеристики якого зумовлені виключно або особливо оточуючою географічною обстановкою, включаючи природний і людський чинники (наприклад, "Шампанське", "Вологодське масло", "Моршинська вода").

3.1.4. Недобросовісна конкуренція

Паризька конвенція до об'єктів промислової власності відносить і недобросовісну конкуренцію, оскільки остання дуже тісно пов'язана саме з охороною цих об'єктів.

Стаття 10bis зобов'язує країни Союзу забезпечувати громадянам країн-членів Союзу **ефективний захист від недобросовісної конкуренції**.

Недобросовісною конкуренцією Конвенція визнає будь-яку дію, що суперечить чесним звичаям у промислових та торговельних справах. Відповідно до Конвенції мають бути заборонені:

1) всі дії, здатні будь-яким чином викликати змішування стосовно підприємства, продуктів або промислової чи торговельної діяльності конкурента; це не тільки застосування тотожних або схожих знаків або найменувань, але і застосування інших засобів, що можуть викликати плутанину: форма упакування, стиль і оформлення продуктів, використання відповідних ринків збуту або пунктів поширення, вид реклами і т. ін.;

2) неправдиві твердження при здійсненні комерційної діяльності, здатні дискредитувати підприємство, продукти або промислову чи торговельну діяльність конкурента;

3) вказівки або твердження, використання яких при здійсненні комерційної діяльності може ввести в оману громадськість стосовно

характеру, способу виготовлення, властивостей, придатності для застосування або якості товарів.

Питання для самоперевірки

1. Що спонукало країни Європи шукати більш ефективні засоби міжнародної охорони об'єктів промислової власності?
2. Які наслідки проведення міжнародної виставки 1873 р. (м. Відень)?
3. В якому році підписана Паризька конвенція?
4. Які існують об'єкти промислової власності?
5. Що означає принцип національного режиму?
6. Що означає право конвенційного пріоритету?
7. Поясніть загальні положення конвенції стосовно патентів.
8. Поясніть загальні положення конвенції стосовно товарних знаків.
9. Поясніть загальні положення конвенції стосовно фірмових найменувань.
10. Якщо заявник подав заявку на промисловий зразок в Україні 11.04.2012 р., а 11.06.2012 р. запросив охорону у Польщі, де знаходиться заявка, що відноситься до подібного ж промислового зразка з пріоритетом від 15.05.2012 р., то кому належить право пріоритету у Польщі?
11. Заявник 10.11.2011 р. подав в Україні заявку на патент на винахід, 25.12. 2011 р. запросив охорону на той же об'єкт у Німеччині, де вже існує заявка на аналогічний винахід, поданий 9.06.2011 р. Якій заявці належить право пріоритету в Німеччині?
12. Які міри відповідно до Паризької конвенції виникають у випадку невикористання винаходу?
13. У чому полягає принцип незалежності патентів?
14. Що відноситься до недобросовісної конкуренції?
15. Наведіть приклади недобросовісної конкуренції.

3.2. Група договорів, які стосуються винаходів

3.2.1. Страсбурзька угода про Міжнародну патентну класифікацію

Страсбурзька угода про Міжнародну патентну класифікацію [14] (http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/999_001 прийнята Страсбурзі 24 березня 1971 року, зі змінами від 28 вересня 1979 року.

Дати приєднання України. Підписано 17.12.2008 р. Ратифіковано 07.04.2009 р. Вступ в силу 07.04. 2010 р.

Кількість країн, що приєднались станом на 01.02.2015 р. – 62 країни (табл. 4).

Таблиця 4

Статистика приєднання до Страсбурзької угоди

Рік	Кількість країн, що приєднались
1975	17
1980	25
1990	25
2000	45
2015	62

3.2.1.1 Передумови підписання

Для забезпечення орієнтації в патентній документації та пошуку матеріалів, відповідних до запиту, необхідна класифікація винаходів, описів патентів та авторських свідоцтв за тематичними рубриками.

Історично в кожній промислово розвинутій країні у XIX-XX сторіччях створювались свої національні системи класифікації винаходів (НКВ), серед яких: американська, англійська, германська та японська.

Серед національних класифікацій потрібна була єдина міжнародна патентна класифікація, для полегшування пошуку на новизну в патентних документах різних країн.

3.2.1.2. Мета угоди

Страсбурзька угода про Міжнародну патентну класифікацію уніфіковане в міжнародному масштабі класифікування патентних документів, для впорядкованого зберігання патентних документів, що полегшує доступ до наявної в них інформації

3.2.1.3. Загальні положення угоди

Класифікація створюється англійською та французькою мовами, причому обидва тексти є рівноавтентичні.

Офіційні тексти Класифікації німецькою, японською, португальською, російською, іспанською та іншими мовами, які може визначити Асамблея, подаються Міжнародним бюро Організації (далі - Міжнародне бюро), проводячи консультації із заінтересованими урядами та на підставі перекладів, наданих цими урядами або з використанням будь-яких інших засобів, які не призводять до фінансових наслідків для бюджету Спеціального союзу чи для Організації.

Кожна країна Спеціального союзу має право використовувати Класифікацію або як основну, або як допоміжну систему.

Компетентні органи країн Спеціального союзу включають МПК:

- до патентів, авторських свідоцтв, корисних моделей і свідоцтв про корисність, які видаються цими органами та до відповідних заявок, які ними опубліковуються чи лише викладаються для загального ознайомлення, (будь-яка країна може зробити заяву про те, що вона не бере на себе зобов'язання включати індекси до заявок, які були лише викладені для загального ознайомлення, а також до повідомлень стосовно цих заявок також будь-яка країна, яка не проводить експертизи на новизну та не проводить пошук може заявити, що вона не бере на себе зобов'язання включати індекси, які стосуються груп та підгруп Класифікації)

- до повідомлень про опублікування або викладення документів, згаданих в попередньому абзаці, які розміщуються в офіційних виданнях,

повні індекси Класифікації, застосовані до винаходу, якого стосується документ, згаданий в попередньому абзаці.

Будь-яка країна може зробити заяву про те, що вона не бере на себе зобов'язання включати індекси стосовно груп чи підгруп Класифікації до згаданих у пункті 3 заявок, які були лише викладені для загального ознайомлення, а також до повідомлень стосовно цих заявок.

Будь-яка країна, яка не проводить експертизи на новизну (не відкладену чи відкладену), і в якій процедура видачі патентів або інших видів охорони не передбачає проведення пошуку для визначення рівня техніки, може заявити, що вона не бере на себе зобов'язання включати індекси, які стосуються груп та підгруп Класифікації, до згаданих у пункті 3 документів і повідомлень. Якщо ці обставини існують лише стосовно певних видів охорони чи певних сфер технології, відповідна країна може зробити зазначену заяву лише в межах цих застосовних обставин.

Для цілей класифікації засновується комітет експертів в якому представлено кожену країну Спеціального союзу (для цілей цієї угоди)..

3.2.1.4. Комітет експертів:

- змінює Класифікацію;
- надсилає рекомендації країнам Спеціального союзу для полегшення використання Класифікації та сприяння її однаковому застосуванню;
- сприяє розвитку міжнародного співробітництва стосовно рекласифікації документації, яка використовується для експертизи винаходів, беручи до уваги, зокрема, потреби країн, що розвиваються;
- уживає всіх інших заходів, які, не зумовлюючи фінансових наслідків для бюджету Спеціального союзу або для Організації, сприяють полегшенню застосування Класифікації країнами, що розвиваються;
- має право створювати підкомітети й робочі групи.

3.2.2. Договір про патентну кооперацію (РСТ)

Договір про патентну кооперацію (РСТ) [15] (http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/895_001/print) прийнятий в 17.07.70 р. у Вашингтоні, доповнений 28.08.79 р. і модифікований 03.02.84 р. і 03.10.2001 р.

Дата приєднання України (вступ в силу) 25 грудня 1991 р.

Кількість країн, що приєднались станом на 01.02.2015 р. – 148 країн (табл. 5).

Таблиця 5

Статистика приєднання до договору РСТ

Рік	Кількість країн, що приєднались
1978	20
1980	30
1990	45
2000	108
2015	148

3.2.2.1 Передумови підписання

Подача патентних заявок за традиційною системою, яка існує для країн-учасниць Паризької конвенції, означає, що кожне патентне відомство, в яке подається заявка, мусить проводити формальну експертизу кожної заявки, що подається.

Звичайно, виникають витрати на переклад, на патентних повіренних, мита патентним відомствам – причому ще невідомо чи отримає заявник патент і чи дійсно його винахід є новим на сучасному рівні розвитку техніки.

Для скорочення дублювання зусиль як заявників, так і національних патентних відомств було прийнято РСТ, який не конкурує, а фактично доповнює Паризьку конвенцію як спеціальну угоду, відкриту тільки для країн-учасниць Паризької конвенції, бо «жодне положення цього Договору

не повинне розумітися як обмеження прав, передбачених Паризькою конвенцією про охорону промислової власності, будь-якого громадянина країни-учасниці цієї Конвенції чи особи, яка проживає у цій країні».

3.2.2.2. Мета Договору про патентну кооперацію (РСТ)

Держави-учасники цього Договору (договірні держави) утворюють Союз для співробітництва в галузі подачі заявок на охорону винаходів, проведення по них пошуку і експертизи, а також надання спеціальних технічних послуг.

Договір регулює права і обов'язки як держав-учасниць, так і заявників, які подають міжнародні заявки. Його основними нормами є положення про міжнародну заявку, міжнародний пошук, міжнародну публікацію, міжнародну попередню експертизу.

3.2.2.3. Загальні положення договору РСТ

Використовується як спрощена процедура отримання правової охорони, якщо необхідна охорона в багатьох країнах-учасницях конвенції з одночасним використанням конвенційного пріоритету. Договір також сприяє обміну технічною інформацією, та науковому співробітництву.

В договорі описані вимоги до документів, які входять до складу міжнародної заявки. У заяві до міжнародної заявки мають бути зазначені ті країни-учасниці Договору, у яких заявник згодом буде просити охорону свого винаходу. Заявка має бути оплачена встановленим збором.

Право домагання пріоритету, визначене Паризькою конвенцією означає, що на основі звичайної заявки на право промислової власності (наприклад, на винахід), що подана заявником в одній з країн-членів, той же заявник (чи його правонаступник) може протягом 12 місяців просити охорону в усіх інших країнах-учасницях. Тобто заявник протягом року з моменту подачі першої заявки може підготувати і подати патентні заявки в країни, в яких хоче отримати охорону свого винаходу.

Процедура патентування згідно РСТ складається з двох фаз – міжнародної і національної.

Для кращого розуміння представимо в графічному вигляді послідовність процесів за договором РСТ (рис. 2).

Рис. 2. Процедура використання РСТ. Схема процесу використання РСТ

3.2.2.4. Міжнародна фаза договору РСТ

Міжнародна фаза включає:

- **подання міжнародної заявки** до одержуючого відомства (можна до «Українського інституту промислової власності») за єдиною формою згідно вимог Договору та Інструкції до нього, один примірник міжнародної заявки зберігається у відомстві, що одержує ("копія для відомства, що одержує"). Для кращого розуміння представимо в графічному вигляді вимоги до подання заявки за РСТ (рис. 3);

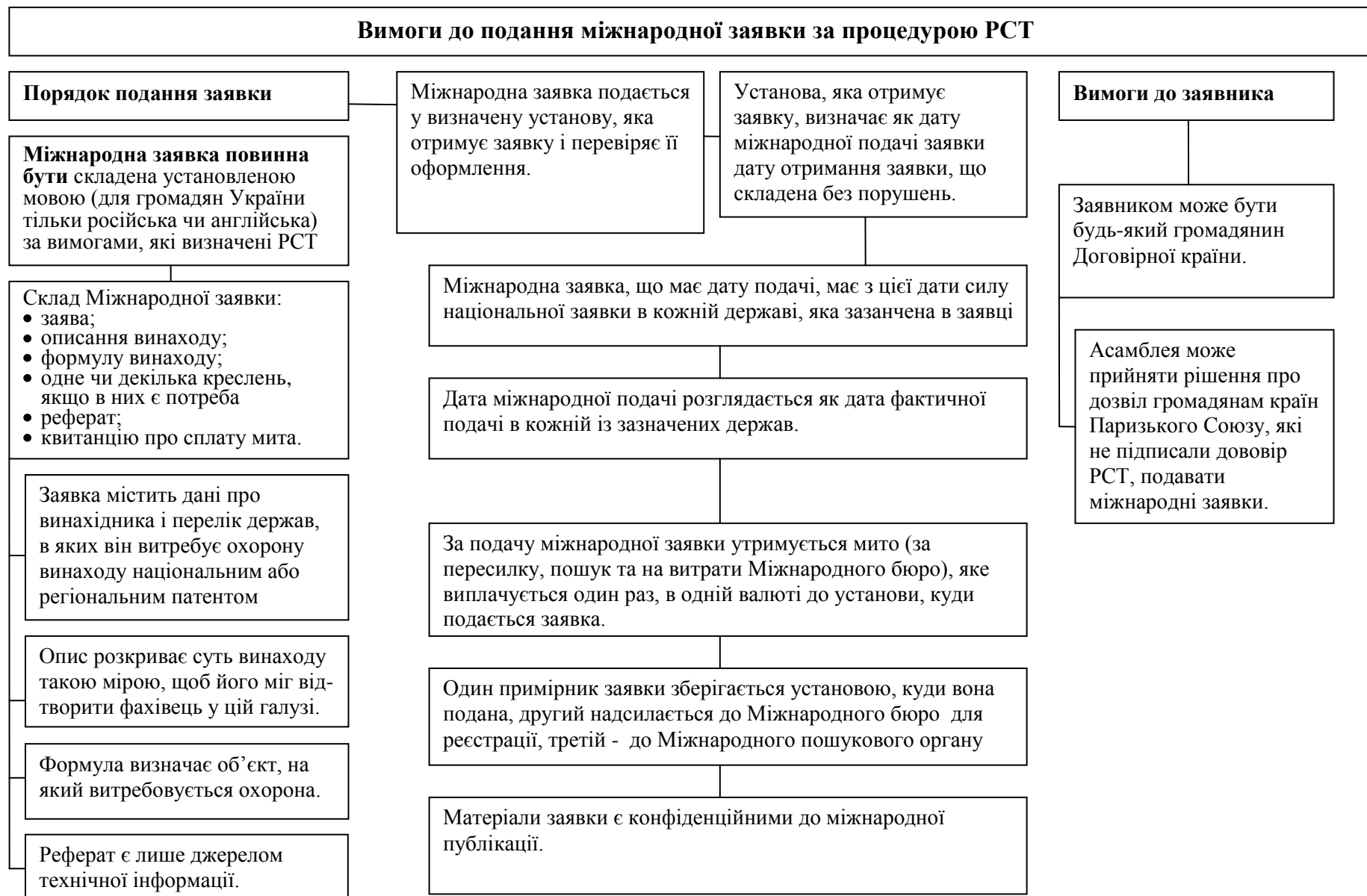

Рис. 3 Вимоги до подання міжнародної заявки за процедурою РСТ

- **проведення міжнародного пошуку**, який може здійснюватися одним із національних патентних відомств (Австралії, Австрії, Іспанії, Китаю, Російської Федерації, США, Японії), яким надано статус міжнародного пошукового органу, а також Європейським патентним відомством. **Увага! Для України це відомства Російської Федерації та Європейське патентне відомство.** Міжнародний патентний пошук має своєю метою виявити всі відомості, що стосуються міжнародної заявки на винахід, починаючи з 1920 р., всю процедуру міжнародного пошуку умовно можна розділити на наступні етапи:

1. Перевірка відповідності заявленого винаходу об'єктам, по яких проводиться міжнародний пошук.

2. Перевірка дотримання вимоги єдності винаходу.

3. Проведення міжнародного пошуку в обсязі, передбаченому нормативними документами РСТ.

4. Складання звіту про пошук або декларації, якщо проведення повноцінного пошуку є неможливим.

5. Складання письмового повідомлення, що містить думку Міжнародного пошукового органу у відношенні того, наскільки заявлений винахід відповідає критеріям новизни, винахідницького рівня (неочевидності) і промислової застосовності, а також наскільки міжнародна заявка відповідає вимогам у частині достатності розкриття винаходу в описі й визначеності заявленого об'єкта у формулі винаходу, заснованої на описі.

- **міжнародну публікацію**, після закінчення 18 місяців з дати пріоритету, здійснює **Міжнародне бюро** й несе за неї повну відповідальність. Міжнародна заявка публікується у вигляді брошури, що включає стандартний титульний аркуш, опис, формулу винаходу, креслення, якщо такі є, звіт про міжнародний пошук, і у відповідних випадках декларації, прохання про внесення змін і т.д. На сьогоднішній день публікація здійснюється тільки електронній формі в Інтернет. Для міжнародної публікації встановлені вісім мов (англійську, арабську,

іспанську, китайську, німецьку, російську, французьку і японську), на яких може бути опублікована міжнародна заявка за умови, що вона була подана даною мовою;

- **міжнародну попередню експертизу** (ця експертиза не обов'язкова і проводиться за бажанням заявника, але звіт за нею є конфіденційною інформацією і в ньому наявне твердження про відповідність кожного пункту формули заявленого винаходу критеріям новизни, винахідницького рівня (неочевидності) і промислової застосовності). Міжнародні органи попередньої експертизи призначаються Асамблеєю Союзу РСТ з числа Міжнародних пошукових органів, за винятком Іспанського відомства з патентів і товарних знаків **Увага!** Для України знову ж таки це відомства Російської Федерації та Європейського патентного відомства.

3.2.2.5. Національна фаза договору РСТ

Національна фаза являє собою процедуру розгляду міжнародних заявок в патентних відомствах тих держав (регіональних відомств), які були зазначені чи вибрані з урахуванням міжнародного пошуку і міжнародної попередньої експертизи. Потрібно зазначити що Міжнародне бюро ВОІВ здійснює розсилання документів відомствам і заявнику у певні терміни та відповідає за міжнародну публікацію. На цій фазі застосовується звичайний порядок видачі патенту відповідно до вимог національного законодавства.

Видача і правова охорона патентних документів за міжнародною заявкою регламентуються національним патентним законодавством при переході на національну фазу розгляду заявки.

Видача патентів є виключно функцією зазначених відомств, тобто національних відомств тих держав-членів Договору, в яких заявник передбачає одержати охорону свого винаходу.

3.2.2.6. Переваги договору РСТ.

1. Заявник подає в національне патентне відомство одну заявку на одній мові, оформлену відповідним чином, з необхідністю видання патенту в ряді держав – учасників Договору. При цьому він звільняється від зайвих витрат на підготовку заявок на той же самий винахід відповідно до вимог різних національних патентних відомств.

2. Подаючи одну заявку в одне патентне відомство, заявник одержує дату міжнародної подачі заявки, і ця дата подачі має силу в кожній країні, зазначеної заявником. Крім того, РСТ надає певний період часу, протягом якого заявник може вирішити, чи продовжувати діловодство за своєю заявкою в кожній із зазначених країн.

3. Заявник одержує *сильний патент*, тобто такий, який важко заперечити. Це обумовлено тим, що міжнародний пошук здійснюється органами, які мають у своєму розпорядженні весь установлений мінімум патентної документації. Міжнародна попередня експертиза, що проводиться експертами дуже високої кваліфікації, дозволяє виявити всі слабкі сторони формули винаходу і внести в неї відповідні зміни. Позитивні результати про міжнародний пошук, а також висновок міжнародної попередньої експертизи зміцнюють позицію заявника в національних патентних відомствах.

4. *Скорочуються витрати.* Вартість одержання патентів у зазначених країнах за процедурою РСТ менше, ніж за національними процедурами. Це пов'язано зі зниженням мита, необхідного у цих випадках національними патентними відомствами.

3.2.2.7. Розмір мита

За інструкцією до РСТ http://www.wipo.int/pct/ru/texts/pdf/pct_regs.pdf.

1. Міжнародне мито за подачу: 1330 шв. франків плюс 15 шв. франків за кожен лист міжнародної заявки більше 30.
2. Мито за обробку додаткового пошуку: 200 шв. франків.
3. Мито за обробку: (правило 57.2): 200 шв. франків.

3.2.3. Договір про патентне право (PLT)

Договір про патентне право PLT [16] (http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/895_002/print) прийнятий в Женеві 01.06.2000. Дата набуття чинності: 30.06.2003

Дати **приєднання України**. Підписано 22.11.2002 р. Ратифіковано 31.03.2003 р. Вступ в силу 28.04.2005 р.

Кількість країн, що приєднались станом на 01.02.2015 р. – 36 країн (табл. 6).

Таблиця 6

Статистика приєднання до договору PLT

Рік	Кількість країн, що приєднались
2005	11
2015	36

3.2.3.1. Передумови підписання.

Передумови приєднання до договору України (за матеріалами Пояснювальної записки до проекту Закону України “Про приєднання України до Договору про патентне право (PLT)” w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=12752...).

PLT є важливим кроком у напрямку подальшої гармонізації патентного права на міжнародному рівні. **PLT** забезпечує уніфікацію формальних патентних процедур для подання заявок, підтримання чинності патентів. При цьому зменшуються витрати на охорону винаходів і забезпечуються більш сприятливі умови для заявників в одержанні таких прав.

Договір **PLT** та Інструкція до нього забезпечують врегулювання питань, зокрема щодо: характерних особливостей окремих видів заявок та патентів; встановлення дати подання заявки; складу заявочних матеріалів та вимог до їх оформлення; продовження та поновлення строків при здійсненні патентної процедури для забезпечення кращих можливостей для заявників

отримати патентні права; процедурних вимог до анулювання патентів; забезпечення прав заявника на захист своїх інтересів тощо.

Врегулювання зазначених питань значно спрощує для заявників процедуру одержання патентів на винаходи у державах-учасниках та зменшує видатки на патентування.

Важливим є те, що Договір **PLT** не обмежує прав держав-учасниць і не зачіпає їх суверенітет та незалежність національних систем охорони промислової власності.

3.2.3.2. МЕТА ДОГОВОРУ про патентне право

Мета договору - розроблення єдиної міжнародно-стандартизованої низки формальних вимог, гармонізованих з Договором РСТ, для національних і регіональних патентних відомств, а в національній фазі, відповідно до Договору РСТ, — для подання та експертизи національних і регіональних заявок на надання патенту на винахід, підтримання чинності патентів і деяких додаткових вимог, пов'язаних з патентами або заявками (наприклад, вимоги стосовно електронного подання заявки, патентних повірених і реєстрації прав на винаходи в патентних відомствах, зменшення ризику втрати прав у разі невиконання формальних вимог, послаблення і поновлення прав за порушення деяких граничних термінів).

3.2.3.3. Галузь застосування

Положення цього Договору й Інструкції застосовуються до **національних і регіональних заявок на патенти на винаходи і на додаткові патенти**, які подаються у відомство або для відомства Договірної Сторони і являють собою:

- види заявок, які можуть бути подані як міжнародні заявки відповідно до Договору про патентну кооперацію;
- виділені заявки на патенти на винахід або на додаткові патенти;
- з урахуванням положень Договору про патентну кооперацію положення цього Договору та Інструкції застосовуються до міжнародних

заявок на патенти на винаходи і на додаткові патенти відповідно до Договору про патентну кооперацію:

- відносно строків, що застосовуються у відомстві будь-якої Договірної Сторони згідно зі статтями 22 і 39(1) Договору про патентну кооперацію;
- відносно будь-якої процедури, розпочатої у день або після дня, коли може розпочатися обробка або розгляд міжнародної заявки.

Положення цього Договору та Інструкції застосовуються до виданих національних та регіональних патентів на винаходи та до національних та регіональних додаткових патентів, які є чинними для будь-якої Договірної Сторони.

Договір PLT регламентує максимальний набір вимог, які можуть застосовуватися патентним відомством країни-учасниці. Патентне відомство може передбачати будь-які інші формальні вимоги щодо питань, які розглядає Договір PLT. Іншими словами, **цей договір не визначає єдиної процедури для всіх країн-учасниць, але країна-учасниця може встановити менше обмежень або зручніші вимоги для користувача, ніж передбачено Договором PLT.**

PLT спрямований на спрощення та підвищення ефективності засобів отримання патентної охорони в різних країнах світу в інтересах зацікавлених суб'єктів відносин промислової власності при зменшенні вартості патентування на міжнародному рівні".

Цей Договір підписаний в одному примірнику англійською, арабською, іспанською, китайською, російською і французькою мовами, причому всі тексти є рівно автентичними

3.2.4. Будапештський договір про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури

Будапештський договір про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури [17] (http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_039/print) прийнятий в Будапешті 28 квітня 1977 р. з поправками від 26.09.1980. Інструкція діє з 02.10.2002 р.

Дати **приєднання України**. Підписано 01.11.1996 р. Ратифіковано 02.04.1997 р. Вступ в силу 03.08.1997 р.

Кількість країн, що приєднались станом на 01.02.2015 р. – 79 країн (табл. 7).

Таблиця 7

Статистика приєднання до Будапештського договору

Рік	Кількість країн, що приєднались
1980	6
1990	22
2000	48
2015	79

3.2.4.1. Передумови підписання.

Розробка та підписання договору пов'язані з бурхливим розвитком мікробіології та труднощами ідентифікації та визначення новизни мікроорганізмів.

3.2.4.2. Мета Будапештського договору

Метою Будапештського договору про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури (далі у цьому пункті Договір) - визначення та регламентування процедури депонування, обов'язків та прав Договірних сторін, по відношенню до цієї процедури, а також визначення статусу установи – міжнародного органу по депонуванню.

Депонування мікроорганізму означає, відповідно до контексту, в якому вживаються ці слова, наступні дії, які здійснюються згідно з Договором і Інструкцією до нього: передачу мікроорганізму міжнародному органу по депонуванню, який отримує і приймає його, чи зберігання такого мікроорганізму міжнародним органом по депонуванню, чи як згадану передачу, так і згадане зберігання.

3.2.4.3. Загальні положення договору

З метою встановлення необхідності депонування зразка мікроорганізму в кожній країні, де є потреба в його охороні, Договір передбачає, що **одне депонування в будь-якому міжнародному органі з депонування є достатнім для патентної процедури в національних патентних відомствах** держав-учасниць Договору або в регіональних міжнародних патентних відомствах за умови, що регіональне патентне відомство визнає дію Договору.

Договірні держави, котрі дозволяють чи вимагають депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури, визнають для такої мети депонування мікроорганізмів у будь-якому міжнародному органі по депонуванню. Таке визнання включає визнання факту і дати депонування, вказаних міжнародним органом по депонуванню, а також визнання того факту, що те, що видається як зразок, є зразком депонованого мікроорганізму.

Будь-яка Договірна держава може вимагати копію розписки про депонування, виданої міжнародним органом по депонуванню.

Міжнародний орган з депонування є науковою установою, здатною забезпечити зберігання мікроорганізмів. **Статус міжнародного органу надається** такій установі після подання однією з держав-учасниць Генеральному директору ВОІВ свідчення про те, що зазначена установа несе і нестиме відповідальність за виконання вимог Договору.

Для набуття статусу міжнародного органу по депонуванню будь-яка установа по депонуванню повинна бути розташована на території Договірної держави і користуватися перевагами, наданих в запевненнями, цієї держави

щодо того, що ця установа відповідає і буде далі відповідати умовам, перерахованим нижче. Згадані запевнення можуть бути також дані міжурядовою організацією промислової власності, у цьому випадку установа по депонуванню повинна розташовуватись на території держави-члена цієї організації.

Установа по депонуванню, як міжнародний орган по депонуванню, повинна:

- мати безперервне існування;
- мати у своєму розпорядженні, як передбачено Інструкцією, необхідний персонал і устаткування для виконання наукових і адміністративних завдань згідно з цим Договором;
- бути неупередженою і об'єктивною;
- бути доступною з метою депонування для будь-якого депозитора на рівних умовах;
- приймати для депонування будь-які чи визначені види мікроорганізмів, досліджувати їх життєздатність і зберігати їх, як передбачено Інструкцією;
- видавати депозитору розписку і будь-яке потрібне свідоцтво про життєздатність мікроорганізмів, як передбачено Інструкцією;
- підпорядковуватися у відношенні депонованих мікроорганізмів вимогам конфіденційності, передбаченим Інструкцією;
- видавати зразки будь-якого депонованого мікроорганізму з дотриманням умов і у відповідності з процедурою, передбаченою Інструкцією.

3.2.4.4. Депозитарії в Україні

Про депозитарії в Україні написано на підставі матеріалів "Інструкції про порядок депонування в Україні штамів мікроорганізмів з метою здійснення патентної процедури" (zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0286-95).

Депонування штамів мікроорганізмів з метою патентної процедури в Україні вважається таким, що відбулося, якщо воно здійснене в офіційно затверджених Депозитаріях:

- **мікроорганізми, які непатогенні** для людини і (або) тварин, непатогенні для рослин або фітопатогенні (штами мікоплазм, бактерій, ціанобактерій, актиноміцетів, дріжджів, міцеліальних грибів, вірусів та фагів, які використовуються у промисловості як продуценти заквасок, пробіотиків, амінокислот, вітамінів, ферментів, антибіотиків та інших біологічно активних речовин), - в Депозитарії Інституту мікробіології та вірусології ім.Д.К.Заболотного Національної академії наук України;

- **мікроорганізми, які патогенні для людини** (штами грибів, бактерій та вірусів) - в Депозитарії Київського науково-дослідного інституту епідеміології та інфекційних хвороб Міністерства охорони здоров'я України та його філіях, які працюють на базі інших науково-дослідних установ України медичного профілю;

- **мікроорганізми, які патогенні для тварин** (штами грибів, бактерій та вірусів) - в Депозитарії Київської філії державного науково-дослідного контрольного інституту ветпрепаратів і кормових добавок.

Депонування з метою патентної процедури в Україні може відбуватись у будь-якій установі, яка має статус міжнародного органу по депонуванню відповідно до Будапештського договору за умови, що у Депозитаріях України даний мікроорганізм не може бути задепонований.

Питання для самоперевірки

1. Чи приєдналась Україна до Страсбурзької угоди про Міжнародну патентну класифікацію?
2. Які передумови підписання Страсбурзької угоди?
3. Мета Страсбурзької угоди
4. Мови міжнародної патентної класифікації
5. Документи до яких включають МПК

6. Функції Комітету експертів
7. Які передумови підписання Договору про патентну кооперацію
8. Мета Договору про патентну кооперацію
9. Яка процедура патентування згідно РСТ
10. Представте в графічному вигляді послідовність процесів за договором РСТ
11. Які процедури включає міжнародна фаза
12. Яка процедура патентування згідно РСТ?
13. Що таке "міжнародний пошуковий орган"?
14. Що передбачає міжнародна фаза подання заявки?
15. На якій фазі отримується патент?
16. Міжнародна заявка відповідно до договору РСТ піддається попередній експертизі?
17. Яка процедура міжнародного пошуку ?
18. Яка процедура міжнародної публікації?
19. Яка процедура міжнародної попередньої експертизи?
20. Які процедури здійснюються на національній фазі?
21. Основні переваги системи РСТ?
22. Чи є Україна учасницею договору РСТ?
23. Яка мета підписання договору РСТ?
24. Яка галузь застосування РСТ?
25. Які передумови підписання Будапештського договору про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури?
26. Яка мета Будапештського договору?
27. Які вимоги до Міжнародного органу з депонування?
28. Які офіційно затверджені Депозитарії наявні в Україні?

3.3. Група договорів, які стосуються промислових зразків

3.3.1. Локарнська угода про заснування Міжнародної патентної класифікації

Локарнська угода про заснування Міжнародної патентної класифікації [18] (http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_b07) прийнята в Локарно 8 жовтня 1968 року, зі змінами від 28 вересня 1979 року.

Дати **приєднання України**. Підписано 17.12.2008 р. Ратифіковано 07.04.2009 р. Вступ в силу 07.07.2009 р.

Кількість країн, що приєдналися станом на 01.02.2015 р. – 54 країни (табл. 8).

Таблиця 8

Статистика приєднання до Локарнської угоди

Рік	Кількість країн, що приєдналися
1971	5
1980	12
1990	14
2000	37
2015	54

3.3.1.1. Передумови підписання.

Дипломатична конференція, на яку було запрошено всі країни-члени Паризької конвенції з охорони промислової власності і яка відбулася у Локарно (Швейцарія), прийняла Локарнську угоду про запровадження Міжнародної класифікації промислових зразків (далі - "Локарнська класифікація" та "Локарнська угода" відповідно).

3.3.1.2. Мета Локарнської угоди

Метою угоди є прийняття єдиної класифікації промислових зразків для включення її до офіційних документів стосовно реєстрації зразків і до відповідних публікацій та створення Спеціального союзу.

3.3.1.3. Загальні положення угоди

Локарнська класифікація містить:

- перелік класів та підкласів;
- абетковий перелік виробів, що містять промислові зразки, з позначенням класів та підкласів, до яких вони належать;
- пояснювальні примітки.

Міжнародна класифікація створюється англійською та французькою мовами.

Офіційні тексти Міжнародної класифікації можливі й іншими мовами, які може визначити Асамблея

Початковий перелік класів та підкласів було додано до Локарнської угоди під час її приймання.

Комітет експертів було створено згідно з Локарнською угодою. В ньому представлено кожну з країн-учасниць Локарнської угоди. Комітет експертів уповноважений Угодою вносити "зміни" або "доповнення" в початковий перелік класів та підкласів.

Комітетові експертів доручено скласти абетковий перелік та пояснювальні примітки (які не затвердила дипломатична конференція), а також **змінювати і доповнювати** будь-яку з трьох частин (перелік класів та підкласів, абетковий перелік виробів, пояснювальні примітки) Локарнської класифікації.

Комітет експертів ухвалює алфавітний перелік та пояснювальні примітки простою більшістю голосів країн Спеціального союзу.

Комітет експертів кілька разів переглядав Локарнську класифікацію. Зараз (станом на 01.02.2015) діє **десята редакція Локарнської класифікації** (<http://base.uipv.org/locarno10/>).

У цій останній редакції перелік класів і перелік класів та підкласів з пояснювальними примітками складається з 32 класів та 219 підкласів. Абетковий перелік виробів, що містить 7024 назви, складається з двох частин: **перша частина містить єдиний абетковий перелік** усіх назв зразків, незалежно від класу, до якого кожен з них належить; **друга частина містить перелік назв зразків** окремо для кожного підкласу, до того ж в кожному підкласі перелік виробів розташовано за абеткою. Пояснювальні примітки вміщено в переліку класів та підкласів.

Локарнська класифікація має "тільки адміністративний характер" і не зобов'язує країни-учасниці Угоди "щодо сутності та охорони, що її надають [промисловому] зразку, покласифікованому певним способом" (Локарнська угода, стаття 2(1)). Локарнська угода вимагає, щоб відомства промислової власності кожної з країн-учасниць Угоди "в офіційних документах для депонування чи реєстрування [промислових] зразків, а в разі їх офіційного публікування, у відповідних публікаціях, зазначали номери класів та підкласів Локарнської класифікації, до яких належать вироби, що містять [промислові] зразки".

Номер класу позначати арабськими цифрами; номер підкласу, що завжди складається з двох цифр, також позначати арабськими цифрами, відтак номерам підкласів з 1-го по 9-й має передувати 0; номер класу має бути відокремлений від номера підкласу рискою (наприклад, Підклас 4 класу 1 треба позначати "1-04"); Номерам класу та підкласу має передувати позначка "Кл." (наприклад, Кл. 1-04);

Якщо треба позначити номери кількох класів чи підкласів для того самого депонування чи реєстрування, класи треба відокремлювати крапками з комами, а підкласи - комами (наприклад, Кл. 8-05, 08; 11-01);

Номерам класів та підкласів має передувати аббревіатура "LOC", а редакція, згідно з якою покласифіковано промислові зразки, має бути позначена арабською цифрою у круглих дужках (наприклад, LOC (9) Кл. 8-05).

3.3.1.4. Настанова для користувачів

1. Перелік назв зразків подано за абеткою та за номерами класів.

2. Абетковий перелік та Перелік за класами подано у вигляді двох чотириколонкових таблиць на кожній сторінці, де:

- перша колонка містить номери класів і підкласів, до яких належать зразки;
- друга колонка містить порядкові номери назв зразків в абетковому переліку української (U) та англійської (E) мовних версій Локарнської класифікації;
- третя колонка містить назви зразків українською та англійською мовами;
- четверта колонка містить порядкові номери назв зразків в абетковому переліку французької (F) мовної версії Локарнської класифікації.

У Переліку за класами кожному класові та підкласові передують його назва.

3. Звертаючись по довідку до Абеткового переліку, треба мати на увазі:

- в Абетковому переліку текст у круглих дужках може передавати різні ознаки розгляданого зразка. Він у цьому разі також міститься в переліку і слугує так званою перехресною посилкою на своє відповідне місце в Абетковому переліку. В інших випадках текст у круглих дужках може починатися із загального терміна (наприклад, "апаратура", "устаткування", "машина"), під яким назву зразка не можна поставити в Абетковому переліку. Текст перед круглими дужками - це найважливіша ознака цього виробу і його замінено в дужках ризикою.

- в Абетковому переліку текст у квадратних дужках здебільшого уточнює текст, розташований перед дужками, якщо він неоднозначний чи занадто невизначений для класифікування.

3.3.2. Гаазька угода про міжнародне депонування промислових зразків

Гаазька угода про міжнародне депонування промислових зразків від 6 листопада 1925. Були такі зміни - Акт 1934 р., Акт 1960 р., Додатковий акт 1961 р. та Доповнюючий акт 1967 р., Акт 1999 р.

На цей час Гаазька угода втілена в Гаазькому Акті (від 28.11.1960 р.) Гаазької угоди про міжнародну реєстрацію промислових зразків [19] (http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_132) та в Женевському акті (від 2.07.1999 р.) Гаазької угоди [20] (http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_601?nreg=995_601&find=1&text=%EF%27%FF%F2&x=11&y=9) "Гаазька угода" означає Гаазьку угоду про міжнародне депонування промислових зразків, відтепер перейменовану в Гаазьку угоду про міжнародну реєстрацію промислових зразків

На цей час одночасно діють такі акти Гаазької системи - Акт 1934 р., Акт 1960 р. (з додатковим та доповнюючим) та Акт 1999 р.

Дати приєднання України до Гаазького та Женевського актів (<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2992-14>). Підписано 17.01.2002 р. Ратифіковано 28.08.2002 р. Вступ в силу 23.12.2003 р.

Кількість країн, що приєднались до Гаазької системи станом на 01.02.2015 р. – 62 країни (без врахування до яких актів 1934 р., 1960 р. чи 1999 р. приєднана та чи інша країна), див. табл. 9.

Таблиця 9

Статистика приєднання до Гаазької угоди

Рік	Кількість країн, що приєднались
1970	9
1980	13
1990	17
2000	27
2015	62

3.3.2.1. Передумови підписання.

Передумовами прийняття останнього Женевського акту стали наступні цілі [21]:

- зробити Гаазьку Систему більш привабливою для нових учасників, більш гнучкою та сумісною з іншими, національними, системами реєстрації;
- збереженні простоти та доступності Гаазької Системи для користувачів;
- продовження мінімального терміну охорони в Договірних країнах до 15-ти років при продовженні терміну міжнародної реєстрації.

Дійсно статистика каже сама за себе, саме **після прийняття Акту 1999 р. кількість країн, що приєдналися до Гаазької системи збільшилась більш ніж у два рази.**

Серед учасників Гаазької системи з'явилися такі країни, як Бельгія, Норвегія, Данія, Фінляндія, регіональне відомство Африканська організація інтелектуальної власності (АОРІ), відомство Європейського Союзу (EU).

Правда слід зазначити, що на цей час серед країн, що приєдналися відсутні Сполучені Штати, Японія та Російська Федерація, законодавство яких передбачає експертизу промислових зразків, зокрема на новизну.

Гаазька угода створила систему міжнародного депонування промислових зразків.

3.3.2.2. Мета Гаазької угоди

Метою Гаазької угоди є полегшення процедур надання правової охорони на промислові зразки в різних країнах.

3.3.2.3. Загальні положення угоди

За цією угодою не обов'язково подавати спочатку заявку в країну походження, можна одразу подати міжнародну заявку (з зазначенням країн в яких витребовується охорона) до Міжнародного бюро ВОІВ, інформація вноситься до реєстру, публікується та надсилається до країн в яких витребовується охорона.

У випадку відмови в наданні охорони в окремій країні, інформація про це надсилається до Міжнародного бюро ВОІВ та заноситься до Міжнародного реєстру.

Слід зазначити, що незначна кількість країн проводить експертизу заявки, тому і незначна кількість відмов у наданні охорони. Якщо національне відомство відмовило в наданні охорони, інформація про це надсилається до Міжнародного бюро ВОІВ та заноситься до Міжнародного реєстру.

Гаазька система не є всесвітньою в точному значенні слова, однак надання міжнародної реєстрації дає можливість отримати охорону в ряді країн.

МІЖНАРОДНА ЗАЯВКА, яка надходить до Міжнародного бюро ВОІВ:

- **реєструється**, тобто вноситься до Міжнародного реєстру;
- **публікується** Міжнародним бюро;
- **доводиться до відомості зацікавлених країн**, які потім мають право винести рішення про надання охорони або відмовлення в її наданні.

Насправді, щодо Гаазької угоди, існує дуже незначна кількість країн, які в дійсності проводять експертизу заявок, в результаті чого є дуже і дуже незначне число відмовлень. Це різко відрізняється від ситуації з товарними знаками. Інша відмінність між охороною промислових зразків відповідно до Гаазької угоди та охороною знаків відповідно до Мадридської угоди полягає в тому, що немає необхідності починати з охорони в країні походження. Так, наприклад, творець промислового зразка у Франції може здійснити міжнародне депонування і за допомогою його забезпечити охорону у Франції, а також, наприклад, у Швейцарії, Італії та Іспанії.

Термін охорони, що надається Договірною Стороною зразкам, що є предметами міжнародного депонування зазначений в таблиці 10.

Терміни охорони, що надаються Договірною Стороною

За Гаазьким актом	За Женевським актом
Мінімальний термін міжнародного депонування - П'ять років	Мінімальний термін міжнародної реєстрації - П'ять років
Міжнародна реєстрація може бути продовжена кожні п'ять років виключно шляхом сплати мита за продовження відповідно протягом останнього року кожного п'ятирічного періоду	Міжнародна реєстрація може продовжуватися на додаткові періоди по п'ять років кожний за умови сплати приписаного мита
Мінімальний термін охорони в Договірній країні, якщо міжнародна реєстрація не була подовжена - П'ять років від дати міжнародного депонування	Мінімальний термін охорони в Договірній країні, якщо міжнародна реєстрація не була подовжена - П'ять років від дати міжнародної реєстрації
Мінімальний термін охорони в Договірній країні, якщо міжнародна реєстрація була подовжена - Десять років від дати міжнародної реєстрації	Мінімальний термін охорони в Договірній країні, якщо міжнародна реєстрація була подовжена - 15 років, рахуючи з дати міжнародної реєстрації
Якщо, відповідно до положень національного законодавства Договірної Сторони, що має експертизу на новизну, охорона починає діяти пізніше ніж за міжнародною реєстрацією, мінімальні терміни, повинні бути обчислені з дати з якої охорона надається у цій Державі. Факт, що міжнародна реєстрація не продовжена, або продовжена тільки один раз ні яким чином не впливає на мінімальні терміни надання правової охорони, що визначені у такий спосіб.	В тих випадках, якщо законодавство зазначеної Договірної сторони стосовно промислового зразка, на який надана охорона відповідно до цього законодавства, передбачає строк охорони, що перевищує 15 років, за умови продовження міжнародної реєстрації строк охорони є таким же, що і строк, передбачений законодавством цієї Договірної сторони.

У більшості країн термін охорони не може бути менш п'яти років, частіше він триває 10 років, 15 років, або навіть до 25-ти років.

Питання для самоперевірки

1. Мета підписання Локарнської угоди.
2. Яка структура Локарнської класифікації?
3. Які функції комітету експертів?
4. Яка була необхідність в прийнятті Гаазької угоди?
5. Яка система міжнародного депонування (реєстрації)?
6. В яку установу подається заявка на депонування (реєстрацію) промислових виробів?
7. Які передумовами прийняття останнього Женевського акту Гаазької угоди?
8. Який мінімальний термін охорони промислового зразка?
9. Який максимальний термін охорони промислового зразка за Женевським актом Гаазької угоди?
10. Який максимальний термін охорони промислового зразка за Гаазьким актом Гаазької угоди?
11. Чи всі країни-учасниці зобов'язані проводити експертизу промислових зразків?
12. Яка відмінність міжнародної охорони промислових зразків та охорони знаків?
13. На який термін продовжується міжнародна реєстрація промислових зразків?
14. Який максимальний термін міжнародної реєстрації промислового зразка можливий в Україні за Женевським актом?
15. Який максимальний термін міжнародної реєстрації промислового зразка можливий в окремих країнах за Женевським актом?
16. Скільки термінів подовження міжнародної реєстрації промислового зразка має бути для цілей охорони його в Україні?

3.4. Група договорів, які стосуються знаків для товарів та послуг (торговельних марок)

3.4.1 Ніщська угода про Міжнародну класифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків

Ніщська угода про Міжнародну класифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків [22] (http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_066/print) прийнята в Ніщі від 15 червня 1957 р., переглянута в Стокгольмі 14 липня 1967 р. і в Женеві 13 травня 1977 р. і змінена 28 вересня 1979 р.

Дата **приєднання України.** Підписано 01.06.2000 р. Вступ в силу 29.12.2000 р.

Кількість країн, що приєдналися станом на 01.02.2015 р. – 84 країни.

Таблиця 11

Статистика приєднання до Ніщської угоди

Рік	Кількість країн, що приєдналися
1970	22
1980	28
1990	31
2000	62
2015	84

3.4.1.1. Передумови підписання.

Ще у 1891 р. була підписана Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків і чи були там зазначені якісь положення для створення Міжнародної класифікації товарів та послуг сказати важко, бо настільки історичне дослідження не було задачею цього видання. Достеменно можна сказати, що 15 червня 1957 р. одночасно була переглянута Мадридська угода

про міжнародну реєстрацію знаків та прийнята Ніщцька угода про Міжнародну класифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків

3.4.1.2. Мета класифікації

Метою класифікації є створення класифікованої структури інформаційного масиву стосовно торгівельних марок для пошуку матеріалів, відповідних до запиту.

Країни, до яких застосовується ця Угода, утворюють **Спеціальний союз** і приймають єдину класифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків (далі - "Класифікація").

3.4.1.3. Загальні положення угоди

Класифікація розробляється англійською і французькою мовами, причому обидва тексти є однаково автентичні.

Офіційні тексти Класифікації **арабською, іспанською, італійською, німецькою, португальською, російською мовами**, а також іншими мовами, які може визначити Асамблея, згадана в статті 5 Ніщцької класифікації, розробляються Генеральним директором після консультації із зацікавленими урядами або на основі перекладу, наданого цими урядами, або з використанням інших засобів, що не викликають фінансових наслідків для бюджету Спеціального союзу або Організації.

На сьогодні діє **десята редакція** Ніщцької класифікації, тобто Міжнародної класифікації товарів і послуг для реєстрації знаків (ІДС "Міжнародна класифікація товарів і послуг для реєстрації знаків (Ніщцька класифікація). Десята редакція." Електронний ресурс. - <http://base.uipv.org/mktp10/>).

Класифікація **складається з:**

- з переліку класів, який супроводжується, в разі потреби, поясненнями;
- з алфавітного переліку товарів і послуг (далі - "алфавітний перелік") із зазначенням класу, до якого належить кожний товар або послуга.

Алфавітний перелік містить після кожного зазначення товару або послуги порядковий номер, що відповідає мові, на якій він складений, і

- порядковий номер, який таке саме зазначення має в алфавітному переліку, складеному англійською мовою, якщо мова йде про алфавітний перелік, складений французькою мовою, і навпаки;

- порядковий номер, який таке саме зазначення має в алфавітному переліку, складеному французькою мовою, або в алфавітному переліку, складеному англійською мовою, якщо мова йде про алфавітний перелік.

Ніцькою угодою засновується **комітет експертів**, у якому представлена кожна країна Спеціального союзу.

Комітет експертів:

- ухвалює рішення про внесення змін до Класифікації;
- направляє країнам Спеціального союзу рекомендації, що полегшують використання Класифікації і забезпечують її однакове застосування;
- вживає всіх інших заходів, які, не викликаючи фінансових наслідків для бюджету Спеціального союзу або Організації, сприяють використанню Класифікації країнами, що розвиваються;
- має право засновувати підкомітети і робочі групи.

3.4.1.4. Настанови для користувачів

1. Заголовки класів вказують загальні назви галузей, до яких належать товари чи послуги.

2. Правильність покласифікування кожного окремого товару чи кожної окремої послуги слід перевіряти за абетковим переліком товарів і послуг і пояснювальними примітками до класів. Якщо товар чи послугу неможливо покласифікувати за допомогою переліку класів, пояснювальних приміток та абеткового переліку, слід звернутися до загальних зауваг (див. с. 5 нижче), де викладено критерії, які треба застосовувати.

3. **Абетковий перелік** подано у вигляді двох однакових п'ятиколонкових таблиць на кожній сторінці. Для кожного товару чи послуги в таблицях вказано :

- у першій колонці: номер класу, до якого належить товар чи послуга;
- у другій колонці: порядковий номер товару чи послуги в алфавітному переліку англійськомовної (Е) версії Класифікації ;
- у третій колонці: назву товару чи послуги англійською мовою;
- у четвертій колонці: порядковий номер товару чи послуги в алфавітному переліку французькомовної (F) версії Класифікації;
- у п'ятій колонці: базовий номер назви товару чи послуги.

4. Слід зауважити, що певний товар чи послуга можуть фігурувати в алфавітному переліку в кількох місцях, тобто товар чи послуга можуть входити з різними назвами (так звані перехресні посилання).

5. Належність загального терміна в алфавітному переліку до конкретного класу (що охоплює певні товари чи послуги) не виключає можливості того, що цей термін фігурує також в інших класах (що охоплюють інші товари чи послуги), залежно від способу, яким термін кваліфіковано. В таких випадках загальний термін (наприклад, одяг, фарби) позначений в алфавітному переліку зірочкою.

6. Вираз у квадратних дужках в алфавітному переліку в більшості випадків призначений для уточнення тексту, що передує дужкам, оскільки цей текст є неоднозначний або неясний з огляду на класифікаційні потреби. У деяких випадках в англійськомовній версії квадратні дужки містять американський відповідник тексту, що передує дужкам - в більшості випадків після таких формулювань зазначено "(Ам.)"

7. Вираз у круглих дужках в алфавітному переліку може містити іншу назву зазначуваного товару чи послуги, яка в такому випадку фігурує також в іншому місці алфавітного переліку (так звані перехресні посилання). В інших

випадках, вираз у круглих дужках може починатися з загального терміна (напр., апарат, провідний, машини), під яким товар чи послуга не може фігурувати в абетковому переліку. Текст, що передує круглим дужкам, є найважливішою частиною назви зазначуваного товару чи зазначуваної послуги і у дужках його замінено на ризик.

8. Кваліфікуючи товари чи послуги з метою реєстрації знаків, дуже бажано використовувати назви, що входять до абеткового переліку і уникати неясних висловів та недостатньо скваліфікованих загальних термінів.

9. Той факт, що назва товару чи послуги фігурує в абетковому переліку, ніяким чином не впливає на ухвали національних відомств промислової власності щодо можливості реєстрації знаку цього товару чи цієї послуги (див. статтю 2(1) Ніщської угоди).

Порядковий номер товару чи послуги - специфічний для кожної мовної версії Класифікації.

Базовий номер є однаковим для всіх мовних версій Класифікації, опублікованих ВОІВ чи у співробітництві з ВОІВ. Він дає змогу користувачеві Класифікації знайти еквівалентний товар чи послугу в абеткових переліках інших мовних версій Класифікації.

3.4.2. Віденська угода про заснування Міжнародної класифікації зображувальних елементів знаків

Віденська угода про заснування Міжнародної класифікації зображувальних елементів знаків [23] (http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_h33) прийнята в у Відні 12 червня 1973 р., змінено 1 жовтня 1985 р.

Дати **приєднання України**. Підписано 18.02.2009 р. Вступ в силу 29.07.2009 р. Кількість країн, що приєднались станом на 01.02.2015 р. – 32 країна (табл. 12).

Таблиця 12

Статистика приєднання до Віденської угоди

Рік	Кількість країн, що приєднались
1985	5
1990	5
2000	15
2015	32

3.4.2.1. Передумови підписання.

На прохання ряду Відомств промислової власності країн-членів Паризького союзу для полегшення пошуку, Об'єднане міжнародне бюро охорони інтелектуальної власності - попередник Всесвітньої організації інтелектуальної власності - разом з Комітетом експертів, створеним 1967 р. Міжсоюзним координаційним комітетом, почало розробляти Міжнародну класифікацію зображувальних елементів знаків. Цю класифікацію запроваджено угодою, укладеною 12 червня 1973 р. на Віденській дипломатичній конференції.

3.4.2.2. Мета класифікації

Метою класифікації є полегшення пошуку схожих чи тотожних знаків для товарів і послуг та уникнути трудомісткого перекласифікування під

час обміну документами на міжнародному рівні. Більше того, вже немає потреби країнам-учасникам Віденської угоди розробляти свої національні класифікації чи підтримувати їх на сучасному рівні [23].

3.4.2.2. Загальні положення угоди

Віденською угодою засновується **комітет експертів**, в якому представлено кожену країну Спеціального союзу

Комітет експертів:

- готує зміни та доповнення до Класифікації зображувальних елементів;
- надсилає рекомендації країнам Спеціального союзу для полегшення використання Класифікації зображувальних елементів та сприяння її однаковому застосуванню;
- уживає всіх інших заходів, які, не зумовлюючи фінансових наслідків для бюджету Спеціального союзу або для Організації, сприяють полегшенню застосування Класифікації зображувальних елементів країнами, що розвиваються;
- має право створювати підкомітети й робочі групи.

Класифікація зображувальних елементів наявна в одному примірнику, автентичні тексти якого англійською та французькою мовами підписані Генеральним директором Всесвітньої Організації Інтелектуальної Власності (далі — "Генеральний директор" та "Організація", відповідно) і зберігаються у нього доти, доки ця Угода відкрита для підписання.

Класифікацію зображувальних елементів ухвалено **англійською та французькою мовами**, обидва тексти автентичні.

Офіційні тексти Класифікації зображувальних елементів іншими мовами, що можуть бути встановлені Асамблеєю, затверджені Міжнародним бюро Організації (далі — "Міжнародне бюро") після консультування з зацікавленими урядами.

Країни-учасниці Віденської угоди щодо запровадження Міжнародної класифікації зображувальних елементів знаків (далі - "Віденська угода" та

"Класифікація", відповідно) ухвалили та застосовують спільну класифікацію зображувальних елементів знаків.

Статтею 4 Віденської угоди передбачено, що згідно з вимогами самої угоди, **межі дії Класифікації** є ті, що їх встановила кожна країна-учасниця Віденської угоди, і що, зокрема, Класифікація не зобов'язує ці країни щодо обсягу охорони, який надають знакові. Тому, будь-яка країна-учасниця Віденської угоди може надати Класифікації правового значення, ширшого ніж суто адміністративне, передбачене Віденською угодою.

Класифікація **встановлює ієрархічну систему**, яка розвивається від загального до часткового, поділяючи всі зображувальні елементи на категорії, групи та підгрупи. Пояснювальні примітки подано там, де це доцільно. Вони стосуються або Класифікації в цілому, або будь-якої певної категорії, групи чи підгрупи.

Підгрупи є двох видів. Як додаток до головних підгруп є допоміжні підгрупи, призначені для зображувальних елементів, які вже включено до головних підгруп, але вважають корисним згрупувати їх за певним критерієм, щоб полегшити пошук схожих чи тотожних знаків.

Кожну категорію, групу, підгрупу позначено номером, відповідно спеціальній системі кодування. Кожний зображувальний елемент у підгрупі позначено трьома числами: перше число, будь-яке від 1 до 29, означає категорію, друге число - групу і третє число - підгрупу. Наприклад, образ "дівчинка їсть" належить до Категорії 2 (Людина), Групи 5 (Діти), Головної Підгрупи 3 (Дівчата) та Допоміжної Підгрупи 18 (Діти п'ють чи їдять).

Кількість груп і підгруп у категоріях і групах, до яких вони належать, різна. У межах груп і підгруп певні номери залишено порожніми для того, щоб була змога ввести нові групи чи підгрупи, у разі потреби.

Сьома редакція Класифікації [24] набула чинності з 1 січня 2013 р., **містить:** 29 категорій, 145 групи 806 головних підгруп, 903 допоміжні підгрупи.

Країни-учасниці Віденської угоди можуть використовувати Класифікацію як основну чи допоміжну систему. Таким чином, вони мають можливість і далі, якщо вони вважають за потрібне, користуватися своїми національними класифікаціями і в той самий час використовувати Віденську Класифікацію як перехідний або як постійний захід.

Компетентні відомства країн-учасниць Віденської угоди зобов'язані долучати до офіційних документів та публікацій, що стосуються реєстрації та поновлення знаків, номери категорій, груп та підгруп, до яких належать зображувальні елементи цих знаків. "Документи та публікації" означає, зокрема, записи в реєстрі знаків для товарів і послуг, свідоцтва про реєстрацію й поновлення та публікації про реєстрацію й поновлення в офіційних журналах чи бюлетенях.

Номерам категорій, груп та підгруп, що з'являються в офіційних документах та публікаціях стосовно реєстрацій, має передувати, для полегшення сприйняття, повна назва **"Класифікація зображувальних елементів" або аббревіатура CFE**. Редакцію Віденської класифікації, відповідно якій класифікують зображувальні елементи, рекомендовано позначати арабською цифрою в круглих дужках, наприклад, **CFE (5)**.

Класифікація достатньо деталізована, щоб кожна підгрупа містила лише відносно невелику кількість зображувальних елементів; навіть тоді, коли нею послуговуються великі відомства промислової власності, шукати схожі чи тотожні знаки легко. Класифікація, однак, є, мабуть, надто докладна для відомств, які реєструють відносно мало знаків. Тому, країни-учасниці Віденської угоди можуть заявити, що вони залишають за собою право не використовувати номери всіх чи деяких підгруп в офіційних документах і публікаціях стосовно реєстрації та поновлення знаків (стаття 4(5) Віденської угоди). Більш того, "допоміжні" підгрупи, числовому коду яких у Класифікації передуює А, є, в будь-якому разі, необов'язкові; національні відомства можуть використовувати їх на свій розсуд.

3.4.3. Найробський договір про охорону олімпійського символу

Найробський договір про охорону олімпійського символу [25] (http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_995/print) прийнятий в Найробі 26 вересня 1981 року

Дати **приєднання України**. Підписано 13.03.1998 р. Ратифіковано 20.11.1998 р. Вступ в силу 20.12.1998 р.

Кількість країн, що приєднались станом на 01.02.2015 р. – 51 країна (табл. 13).

Таблиця 13

Статистика приєднання до Найробського договору

Рік	Кількість країн, що приєднались
1982	4
1990	32
2000	40
2015	51

Договір підписали не всі провідні країни світу, зокрема Великобританія, США, Німеччина, Франція, скандинавські країни і т.д.

Натомість договір підписаний Російською Федерацією та багатьма країнами, які раніше входили до складу Союзу Радянських соціалістичних республік та в число країн соціалістичного табору, зокрема, деякими країнами новими членами ЄС. Причому починаючи з 1990 року з 18 країн, які підписали цей договір до 2015 р, тільки одна країна не відносилась раніше ні до Союзу Радянських соціалістичних республік ні до числа країн соціалістичного табору (Мороссо).

Сам договір досить короткий (9 статей) і нічого, начебто, не має в ньому такого, щоб його не підписувати.

Договір зобов'язує країни-учасниці цього Договору відмовляти в реєстрації, або визнавати недійсною реєстрацію як знака і забороняти через

відповідні заходи використання як знака або іншого позначення з комерційною метою будь-якого позначення, що складається із олімпійського символу.

Зазначені позначення можуть реєструватися і використовуватись лише з дозволу Міжнародного олімпійського комітету.

З цього загального правила Найробський договір встановив винятки:

1) обов'язок не використовувати олімпійський символ без дозволу МОК не розповсюджується на державу-учасницю, якщо позначення, що складається з олімпійського символу або містить цей символ, було зареєстровано в державі до дати вступу в силу Найробського договору щодо цієї держави;

2) дозволяється продовження використання позначення, що складається з олімпійського символу або містить в собі такий символ, з комерційною метою будь-якою особою чи підприємством держави-учасниці, якщо таке використання в цій державі розпочалося до дати вступу в силу цього Договору щодо цієї держави.

Разом з тим жодна держава-учасниця не зобов'язана забороняти використання олімпійського символу, якщо він використовується засобами масової інформації в цілях інформації про олімпійський рух або про діяльність, яка здійснюється в межах руху.

Цей договір підписаний в оригіналі англійською, іспанською, російською та французькою мовою, якщо до всього врахувати і цей факт, то складається враження, що більшість провідних країн світу і не мали наміру його підписувати і **метою цього договору (на думку авторів) було зв'язати зобов'язаннями країни в яких міняється устрій та політичні вподобання.**

Висновок в тому, що існування цього договору пов'язане з Міжнародним олімпійським комітетом.

В плані охорони торгівельних марок, цей договір для нас з вами, як жителів України, важливої ролі, на цей час, не відіграє. Тим більше що положення цього договору не суперечать положенням Мадридської системи про міжнародну реєстрацію знаків та законодавству України.

3.4.4. Договір про закони щодо товарних знаків

Договір про закони щодо товарних знаків [26] (http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_102/print) прийнятий в Женеві 27.10.1994 р.

Дати **приєднання України**. Підписано 13.10.1995 р. Ратифіковано 30.01.1994 р. Вступ в силу 01.08.1996 р.

Кількість країн, що приєднались станом на 01.02.2015 р. – 53 країни (табл. 14).

Таблиця 14

Статистика приєднання до договору щодо товарних знаків

Рік	Кількість країн, що приєднались
1996	6
2000	26
2015	53

3.4.4.1. Мета договору

Метою договору є уникнення розбіжностей у законодавстві багатьох країн і досягти необхідної гармонізації.

За Договором допускається подання заявки на кілька товарів чи послуг. Заявка має бути прийнята, а знак зареєстрований, навіть якщо товари чи послуги, зазначені в заявці, належать до різних класів Ніццької класифікації. У такому разі здійснюється одна реєстрація.

3.4.4.2. Галузь застосування договору

Цей Договір застосовується до знаків, які складаються з візуальних позначень, за умови, що тільки ті з Сторін, які приймають до реєстрації об'ємні знаки, зобов'язані поширювати дію цього Договору на такі знаки.

Цей Договір не застосовується до голографічних знаків та знаків, які не складаються з візуальних позначень, зокрема до звукових та нюхових знаків.

Цей Договір не застосовується до колективних, сертифікаційних та гарантійних знаків.

Щодо представництва, то Договір передбачає такі обов'язкові вимоги:

1) представник заявника або власника має представляти їх у повному обсязі дій, які необхідно здійснювати для одержання охорони знака;

2) якщо заявником є особа, яка не має на території даної країни постійного місця проживання і не має нефіктивного і діючого промислового або торговельного представництва, справи з відомством мають вестися лише через представника заявника

3.4.4.3. Загальні положення договору

Для визначення дати подання заявки на реєстрацію знака Договір також встановлює чіткі обов'язкові вимоги. Перелік даних, необхідних для встановлення дати подання заявки досить великий. Це дані, що стосуються ідентифікації заявника, зв'язку із заявником чи його представником, зображення знака, переліку товарів і послуг, для яких передбачається реєстрація знака. Однією з необхідних умов для встановлення дати подання заявки може бути вимога відомства сплатити належний збір, якщо це передбачено чинним законодавством.

Можуть бути випадки, коли в реєстрації знака відмовлено лише щодо певної групи товарів чи послуг. У такому разі, щоб не затягувати реєстрацію знака на ті товари і послуги, щодо яких перешкод для реєстрації немає, і зберегти дату подання заявки або її пріоритету, заявник може розділити заявку.

У зв'язку з удосконаленням технологій передачі заявок на реєстрацію знаків Договір передбачив **нові способи засвідчення особи заявника чи його повіреного**. Відомство може дозволити замість власноручного підпису

використання відтиску або штемпеля з підписом або печатки. Договір забороняє вимагати від заявників засвідчення, матеріального засвідчення, запевнення, легалізації або іншого засвідчення підпису. Проте це правило не поширюється на підпис щодо відмови від реєстрації, але за умови, що такий виняток передбачений національним законодавством.

Договір визначає максимум відомостей, що можуть бути затребувані відомством для виправлення допущених помилок, зроблених заявником або власником у будь-якому повідомленні, надісланому до відомства, які відображено в реєстрі. Це стосується як заявок, так і реєстрацій. Договір допускає можливість обмежитися однією заявою про внесення змін, навіть якщо зміни або виправлення стосуються кількох заявок або кількох реєстрацій, або тих і інших. Вимагається лише щоб у заяві були чітко сформульовані ті зміни чи виправлення, які заявник бажає внести до заявки чи реєстрації. Відомство не може вимагати подання додаткових відомостей, крім зазначених у Договорі. Проте і з цього правила Договір передбачає певні винятки. Вони стосуються тих випадків, коли у відомства виникають певні сумніви щодо достовірності одержаної інформації. Не допускається, наприклад, зміна власника під виглядом зміни прізвища і адреси.

Помилка, допущена відомством, має бути ним і виправлена.

Договір визначає **строк дії реєстрації товарного знака у 10 років** з наданням можливості продовжувати чинність на наступні десятиріччя. Договір визначає максимум вимог, що можуть бути встановлені для продовження чинності реєстрації, вони такі самі як і при поданні заявки на реєстрацію.

Договір визначає **максимум вимог, які відомство може встановлювати щодо** подання заявки, представництва, продовження чинності тощо. І все ж Договір надає право відомству вимагати подання додаткових відомостей, але лише за умови, що є достатні підстави сумніватися в достовірності поданої інформації.

Договір про закони з товарних знаків не містить ніяких рекомендацій чи зобов'язань щодо приєднання до тих чи інших міжнародних конвенцій, угод чи договорів. Проте **містить застереження, що договірні сторони мають дотримуватися вимог Паризької конвенції** про охорону промислової власності у тій частині, що стосується знаків. Сторони Договору зобов'язані також дотримуватися і забезпечити виконання Ніццької класифікації щодо групування назв товарів і послуг у заявці.

У розвиток і доповнення Договору прийнята також **Інструкція, яка деталізує окремі положення Договору**. Зокрема, Інструкція більш детально визначає правила щодо подання, форми і змісту заявок, представництва, дати подання заявки, її підпису, строку дії, продовження чинності, способу зазначень прізвища, адреси та ідентифікації заявки без її номера. В Інструкції містяться також правила щодо кількості зображень знака, які необхідно додати до заявки, строки сплати зборів та інші повідомлення до відомства, такі, наприклад, як доручення, прохання про внесення виправлень тощо.

Інструкція містить також **8 типових бланків**, що стосуються процедури оформлення прав на знак. Такі бланки також полегшують процедуру реєстрації знаків.

Отже, Договір про закони з товарних знаків зобов'язує договірні держави, які ще не прийняли закони про товарні знаки, і які уже прийняли, дотримуватися вимог, встановлених цим Договором. Перші зобов'язані при розробці законів дотримуватися засад, визначених цим Договором, а другі — привести своє законодавство відповідно до вимог цього Договору. У такий спосіб досягається уніфікація законодавства про товарні знаки, принаймні тих країн, що приєдналися і приєднуються в майбутньому до даного Договору.

.

3.4.5. Сінгапурський договір про право товарних знаків

Сінгапурський договір про право товарних знаків [27]
(http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_h54/print1324563710759816)

прийнятий 27.03.2006 р. та Правила до Сінгапурського договору про право товарних знаків [28] (http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_h58)

Дата **приєднання України**. Підписано 15.04.2009 р. Ратифіковано 24.02.2010 р. Вступ в силу 24.05.2010 р.

Кількість країн, що приєдналися станом на 01.02.2015 р. – 38 країн (табл. 15).

Таблиця 15

Статистика приєднання до Сінгапурського договору

Рік	Кількість країн, що приєдналися
2009	15
2012	38

3.4.5.1. Мета договору

Метою договору є створення єдиних вимог, правил та процедур для Договірних Сторонін щодо реєстрації знаків, що складаються з позначень, які може бути зареєстровано як знаки відповідно до її права.

За 2013-2014 роки кількість країн, які приєдналися до договору збільшилась майже на третину (на 10 країн), що свідчить про інтерес до цього договору.

На думку авторів кількість країн, які приєднуються до договору буде збільшуватись, тому що до договору приєдналися провідні країни світу, зокрема Австрія, Данія, Франція, Об'єднане Королівство, США, Швеція.

3.4.5.1. Загальні положення договору

В межах цього Договору та права Договірної сторони Договірна сторона вимагає надання певної (встановленої нею) інформації та дотримання певних (встановлених нею) процедур.

Договір застосовується до знаків, що стосуються товарів (товарних знаків) або послуг (знаків обслуговування), або до товарів і послуг одночасно. **В порівнянні з попереднім Договором про закони щодо товарних знаків кількість різних видів знаків**, які підпадають під дію Сінгапурського договору **розширена**, якщо в Договірній стороні можливо охороняти звукові знаки (голографічні, нюхові, і т.д.), то ця сторона на підставі своїх вимог і в рамках **Сінгапурського договору** проводить необхідні дії для надання такої охорони чи відмові в ній.

Цей Договір, як і **Договір про закони щодо товарних знаків** не застосовується до **колективних, сертифікаційних і гарантійних знаків**.

Перелік відомостей та їх елементів, які **Договірна сторона може вимагати в заявці**:

- заяву про реєстрацію;
- ім'я і адресу заявника;
- назву держави, громадянином якої є заявник/або має постійне місце проживання, за наявності такого/ на території якої заявник має дійсне та ефективне промислове або торговельне підприємство.

- правовий статус юридичної особи та назву держави (можливо територіальної одиниці в складі цієї держави), якщо заявник є юридичною особою;

- ім'я та адресу представника, якщо заявник має такого;
- адресу для листування, якщо така адреса вимагається;
- якщо заявник бажає скористатися перевагою пріоритету більш ранньої заявки - декларацію, що вимагає пріоритету цієї первинної заявки разом з відомостями й доказами на підтримку цієї декларації про пріоритет;

- якщо заявник бажає скористатися перевагою будь-якої охорони як результату експонування на виставці - декларацію про таку охорону разом з відомостями на підтримку такої декларації;

- принаймні одне представлення знака;
- де можливо – заяву із зазначенням типу знака, а також будь-яких особливих вимог, що встановлюються до цього типу знака;

- де можливо - заяву із зазначенням, що заявник бажає, щоб знак було зареєстровано й опубліковано стандартними символами, застосовуваними Установою;

- де можливо - заяву із зазначенням, що заявник бажає заявити колір як відмітну рису знака;

- транслітерацію знака або певних частин знака;
- переклад знака або певних частин знака;
- назви товарів і (або) послуг, для яких потрібно реєстрацію, згруповано відповідно до класів Ніццької класифікації.

- декларацію про намір використовувати знак відповідно до вимог права Договірної Сторони та/або декларацію про фактичне використання знака з доказами цього.

Окрім зазначеного вище переліку в договорі наведені також більш деталізовані положення які може (чи не може) вимагати Договірна сторона.

Окремі вимоги Договору щодо:

- представництва, обов'язкості представництва, адреси для листування, довіреності;

- встановлення дати подання;
- поділу заявки та реєстрації;
- повідомлень (мова повідомлень, вимоги до оригіналу чи копії підпису);
- зміни імен або адрес (зміна імені або адреси власника або зміни володільця реєстрації);

- виправлень помилок стосуються реєстрації та заявки;
- тривалості реєстрації і її поновлення (за цим договором, зокрема, **тривалість строку початкової реєстрації і тривалість кожного строку поновлення - десять років**);

- допоміжних заходів в разі недотримання строків;
- зобов'язань дотримуватися Паризької конвенції;
- заяви про реєстрацію ліцензії (якщо право Договірної Сторони передбачає реєстрацію ліцензії в її Установі);
- заяви про внесення змін до реєстрації ліцензії або анулювання реєстрації ліцензії;
- формулювання основних положень стосовно правил, які додаються до цього договору.

"Правила до Сінгапурського договору про право товарних знаків" [26] містять:

Правило 1 Скорочені вислови;

Правило 2 Спосіб зазначення імен і адрес;

Правило 3 Подробиці стосовно заявки;

Правило 4 Подробиці стосовно представництва та адреси для листування;

Правило 5 Подробиці стосовно дати подання;

Правило 6 Подробиці стосовно повідомлень;

Правило 7 Спосіб ідентифікації заявки без номера;

Правило 8 Подробиці стосовно строку реєстрації і його поновлення;

Правило 9 Допоміжні заходи в разі недотримання строків;

Правило 10 Вимоги стосовно заяви про реєстрацію ліцензії або про зміну чи анулювання реєстрації ліцензії;

Типові міжнародні форми :

- заявка на реєстрацію знака;
- довіреність заява про реєстрацію;
- зміни (змін) імені (імен) чи адреси (адрес);
- заява про реєстрацію зміни володіння;
- свідоцтво про передачу;
- документ про передачу;
- заява про виправлення помилки (помилки);
- заява про продовження реєстрації;
- заява про реєстрацію ліцензії.

3.4.6. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків

Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків [29] http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_134/print) підписана 14.04.1891 р. переглянута у Брюсселі 14 грудня 1900 р., у Вашингтоні 2 червня 1911 р., у Гаазі 6 листопада 1925 р., у Лондоні 2 червня 1934 р., у Ніцці 15 червня 1957 р., у Стокгольмі 14 липня 1967 р., змінена 2 жовтня 1979 р.

Дата вступу в силу для України 25 грудня 1991 р.

Кількість країн, що приєдналися станом на 01.02.2015 р. – 55 країн (табл. 16), причому ще у 2012 році було 56 країн, за останній час Сирійська Арабська Республіка денонсувала угоду.

Таблиця 16

Статистика приєднання до Мадридської угоди

Рік	Кількість країн, що приєдналися
1970	18
1980	21
1990	26
2000	51
2015	55

3.4.6.1. Мета Мадридської угоди

Метою угоди про міжнародну реєстрацію знаків є забезпечення можливості громадян договірних держав, що домовляються забезпечити охорону своїх (уже зареєстрованих у країні походження) знаків в інших країнах-учасниках Мадридської угоди шляхом подання заявок на такі знаки в Міжнародне бюро Всесвітньої організації інтелектуальної власності.

Реєстрації, проведення відповідно до цієї Угоди, називаються міжнародними, оскільки кожна реєстрація має чинність в ряді країн і потенційно — в усіх договірних державах (за винятком країни походження).

3.4.6.2. Загальні положення угоди

Для того щоб користуватися перевагами цієї Угоди, заявник повинен бути громадянином однієї з договірних держав чи мати місце проживання або дійсне і нефіктивне промислове чи торговельне підприємство на території однієї з договірних держав. Спочатку заявник повинен зареєструвати знак у своєму національному або регіональному патентному відомстві. Після цього він може подати заявку на міжнародну реєстрацію через національне або регіональне патентне відомство.

Угода чітко визначає зміст міжнародної заявки. Заявка на міжнародну реєстрацію знака оформлюється на спеціальному бланку, передбаченому Інструкцією. **Увага !!! В Україні** заявка на міжнародну реєстрацію оформлюється через ДП "Український інститут промислової власності" (Укрпатент або УІПВ) у двох примірниках на бланках (ММ1, ММ2, ММ3) англійською або французькою мовами.

У заявці повинні бути зазначені товари і послуги, для яких передбачається просити охорону знака, а також, якщо це можливо, відповідний клас або класи відповідно до класифікації, визначеної Ніццькою угодою про міжнародну класифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків.

Відомство країни походження **засвідчує дані**, які наводяться в заявці, зазначає дати і номери заявки і реєстрації знака в країні походження, а також дату подачі заявки на міжнародну реєстрацію та **пересилає матеріали заявки до Міжнародного бюро**, яке здійснює експертизу заявки та міжнародну реєстрацію.

Потім **Міжнародне бюро здійснює міжнародну публікацію** в періодичному бюлетні міжнародних знаків BOIB – "WIPO Gazette of International Marks Gazette OMPI des marques Internationales", і про це повідомляються договірні держави, в яких заявник просить охорону свого знака.

Кожна така держава має право протягом одного року заявити, що вона не може надати охорону знаку на своїй території, зазначивши при цьому

підстави для своєї відмови в реєстрації. У разі такої заяви процедура продовжується в національному або регіональному патентному відомстві, що відмовило, чи в судах відповідної договірної держави. Якщо протягом року така заява не надійде, міжнародна реєстрація автоматично отримує чинність національної реєстрації.

На рис.4 наведена послідовність процедур за Мадридською системою, а саме за Мадридською угодою.

Рис.4 Послідовність процедур за Мадридською системою

Міжнародна реєстрація дає ряд переваг власнику знаку. Після реєстрації знака в договірній державі, що є країною походження, їй необхідно подати тільки одну заявку на одній мові, а також сплатити мито в

один орган (Міжнародне бюро) замість того, щоб подавати окремі заявки в національні патентні відомства різних договірних держав, на різних мовах і сплачувати мито в кожне патентне відомство.

Робочою мовою Міжнародного бюро є французька та англійська. Зокрема, заявки на міжнародну реєстрацію, заява про внесення зміни, що стосується такої реєстрації, листування по цих заявках, відмови в наданні охорони, остаточні рішення, наступна за відмовою, повідомлення про визнання реєстрації недійсною, а також відомості, що надаються Міжнародним бюро про стан Міжнародного реєстру знаків, а саме виписки з реєстру, складаються на французькій мові.

Заявка має супроводжуватися сплатою мита, а саме:

- основне мито;
- додаткове мито за кожну країну, в якій передбачається просити охорону;
- додаткове мито за кожний клас понад трьох у випадках, коли перелік товарів та послуг включає більше трьох класів Міжнародної класифікації відповідно до класифікації, визначеної Ніццькою угодою про міжнародну класифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків.

Реєстрація знака в Міжнародному бюро здійснюється **строком на 20 років** з можливістю продовжити цей строк. Реєстрація може бути продовжена на період у 20 років, починаючи з моменту закінчення попереднього періоду, шляхом простої сплати основного мита і в разі необхідності додаткового мита.

Країни, які підписали зазначену Угоду утворили Спеціальний союз з міжнародної реєстрації знаків.

3.4.7. Протокол до Мадридської угоди

Протокол до Мадридської угоди [30] (http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_583/print) прийнятий (див. http://www.wipo.int/madrid/en/legal_texts/trtdocs_wo016.html) в Мадриді 27 червня 1989 р., змінений 03.10.2006 та 27.11.2007 (увага на сайті за адресою http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_583/print є помилка дата 28 червня 1989 р. та документ не актуалізований і зміни 2006 р. та 2007 р. не внесені)

Дати **приєднання України**. Підписано 01.06.2000 р. Ратифіковано 28.09.2000 р. Вступ в силу 29.12.2000 р.

Кількість країн, що приєдналися станом на 01.02.2015 р. – 93 країни (табл. 17), а ще у 2012 році таких країн було 88.

Таблиця 17

Статистика приєднання до Протоколу до Мадридської угоди

Рік	Кількість країн, що приєдналися
1995	5
2000	49
2015	93

3.4.7.1. Мета протоколу

Мета протоколу [13] - зробити Мадридську систему прийнятною для більшого числа країн.

Неучасть у Мадридській угоді деяких країн, що є провідними в галузі товарних знаків, включаючи Сполучені Штати Америки, Об'єднане Королівство і Японію, становило давню проблему, яку намагалася вирішити ВОІВ. В останнє десятиріччя починалися різні спроби створення нової системи, що стосується міжнародної реєстрації знаків.

У червні 1989 року в Мадриді була проведена Дипломатична конференція для укладення Протоколу до Мадридської угоди про

міжнародну реєстрацію знаків, скликана й організована BOIV. Вона проходила в приміщенні Національного інституту промислової власності «*Institute Nacional de Industria (INI)*», наданому урядом Іспанії. Дипломатична конференція одноголосно прийняла Протокол до Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків.

3.4.7.2. Загальні положення прокотоу

Протокол впроваджує наступні основні нововведення в Мадридську систему [13]:

1) Протокол дозволяє за розсудом заявника подавати заявки на міжнародні реєстрації, ґрунтуючись на національні заявки (а не тільки на національних реєстраціях) (стаття 2(1)(a));

2) Протокол допускає можливість Договірним сторонам використовувати термін у 18 місяців (замість одного року) для винесення рішення про відмовлення в наданні охорони і навіть більш тривалий термін у випадку суперечки (стаття 5(2)(b)—(d));

3) Протокол передбачає, що відомство зазначеної Договірної сторони може, якщо воно побажає, одержати повну суму мита, стягнуту ним за національну (чи регіональну) реєстрацію чи продовження реєстрації, причому зазначена сума скорочується на розмір економії, що є результатом міжнародної процедури (стаття 8(7));

4) Протокол допускає перетворення анульованої міжнародної реєстрації, наприклад унаслідок принципу «центральної атаки», у національні (чи регіональні) заявки в кожній зазначеній Договірній стороні, причому такі заявки будуть мати дату подачі і, при наявності такої можливості, дату пріоритету міжнародної реєстрації (стаття 9^{quinquies}).

5) Заявки можуть подаватися французькою, іспанською та англійською мовою (для України тільки англійською та французькою).

Ці нововведення покликані усунути деякі перешкоди до більш широкого визнання Мадридської системи. Інша мета Протоколу звичайно згадується як «установлення зв'язку» між Мадридською системою і

майбутньою регіональною системою товарних знаків Європейських співтовариств. Товарний знак Європейських співтовариств буде знаком, що реєструється у Відомстві з товарних знаків Європейських співтовариств, і кожна реєстрація в цьому відомстві буде мати дію у всіх країнах-учасниках Європейських співтовариств. Зв'язок означав би, що реєстрація відповідно до Мадридського Протоколу може ґрунтуватися на заявці або реєстрації, яка подається чи здійсненій у Відомстві Європейських співтовариств, і що Європейські співтовариства можуть бути зазначені в Мадридській реєстрації. Це впливає зі статті 2 Протоколу. Для того, щоб участь Європейських співтовариств у Мадридській системі стала повною, а Відомство з товарних знаків Європейських співтовариств зайняло таке ж положення, як і національні відомства країн-учасниць Протокол передбачає, що не тільки держави, а також і деякі міжурядові організації можуть стати учасниками Протоколу (стаття 14(1)(b)). Європейські співтовариства є такою організацією.

Стаття про збереження передбачає, що якщо відомством походження міжнародної заявки чи реєстрації є відомство держави-учасника і Протоколу, і Мадридської угоди, то положення Протоколу не мають ніякої дії (тобто Протокол не застосується і, отже, застосовується тільки Мадридська угода — що являє собою *status quo*) у відношенні держави, що також одночасно є учасником Протоколу і Мадридської угоди. Іншими словами, територіальні розширення у відношенні таких держав регулюються Угодою, а не Протоколом. Слід зазначити, що, природно, Протокол застосовується у відносинах між державою, що одночасно є учасником Протоколу і Мадридської угоди, і будь-якою державою чи організацією, що є учасницею Протоколу, однак не є учасницею Мадридської угоди (організації не можуть стати учасниками Мадридської угоди).

Нарешті, слід зазначити, що Асамблея Мадридського союзу може більшістю в три чверті поданих голосів скасувати статтю про збереження чи обмежити сферу її застосування після закінчення терміну десяти років,

вважаючи з дати вступу в силу Протоколу, однак не раніше, ніж через п'ять років, вважаючи дату, на яку більшість держав-учасників Мадридської угоди стали учасниками цього Протоколу.

Питання для самоперевірки

1. Коли була підписана Ніццька угода про Міжнародну класифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків ?
2. Які причини підписання Ніццької угоди?
3. Які функції комітету експертів Ніццької угоди?
4. Мови Класифікації за Ніццькою угодою?
5. Яка структура Класифікації за Ніццькою угодою?
6. Коли була підписана Віденська угода про заснування Міжнародної класифікації зображувальних елементів знаків та які передумови її підписання?
7. Які функції комітету експертів Віденської угоди?
8. Яка структура Класифікації за Віденською угодою?
9. Як використовується Класифікація за Віденською угодою?
10. Основна задача Найробського договору.
11. За яких умов може використовуватися олімпійський символ?
12. До яких знаків застосовується Договір про закони щодо товарних знаків?
13. Яка мета Сінгапурського договору про право товарних знаків?
14. До яких знаків не застосовується Сінгапурський договір про право товарних знаків?
15. До яких знаків застосовується Сінгапурський договір про право товарних знаків?
16. Які Правила до Сінгапурського договору?
17. Які типові міжнародні форми встановлені Сінгапурським договором?

18. Яка мета Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків?
19. До якої організації направляється заявка на реєстрацію знака згідно до Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків?
20. Якою мовою подається заявка згідно з Мадридською угодою?
21. Які функції міжнародного бюро за Мадридською угодою?
22. Яке мито необхідно сплатити для реєстрації знака?
23. На який термін здійснюється реєстрація знака за Мадридською угодою?
24. В яких країнах можлива охорона знака?
25. Надайте в графічному вигляді послідовність дій за Мадридською системою
26. Яка мета підписання Мадридського Протоколу?
27. Які відмінності Мадридського Протоколу від Мадридської угоди?
28. На який термін здійснюється реєстрація знака за Мадридським протоколом?
29. Чи є Україна учасницею Мадридської угоди або Мадридського Протоколу?
30. Які переваги Міжнародної реєстрації знаку?

3.5. Група договорів, які стосуються зазначень походження

3.5.1. Мадридська угода про недопущення неправдивих або таких, що вводять в оману, зазначень походження товарів

Мадридська угода про недопущення неправдивих або таких, що вводять в оману, зазначень походження товарів [31]

http://www.wipo.int/madrid/en/legal_texts/admin_instructions.htm#P51_1531)

прийнята 14.04.1891 р., переглянута у Вашингтоні 02.06.1911 р., в Гаазі 6.11.1925 р., в Лондоні 02.06.1934 р. та в Лісабоні 31.10.1958 р.

Дата приєднання України - не приєдналась.

Кількість країн, що приєднались станом на 01.02.2015 р. – 36 країн (табл. 18).

Таблиця 18

Статистика приєднання до Мадридської угоди (для зазначень походження)

Рік	Кількість країн, що приєднались
1970	27
1980	29
1990	29
2000	32
2015	36

Згідно з Угодою усі товари, які мають такі географічні зазначення, за умови, що вони прямо чи опосередковано вказують на одну з країн — учасниць Угоди чи на регіон на території цієї країни, підлягають конфіскації (арешту під час імпорту, або імпорт таких товарів повинен бути забороненим, або щодо такого імпорту товарів повинні вживатися інші заходи і санкції).

Угода визначає випадки і способи вимоги та здійснення конфіскації, арешту чи інших подібних заходів, щодо товарів. При цьому для продажу,

показу чи пропозиції для продажу товарів заборонено використовувати географічні зазначення, які можуть ввести споживачів в оману щодо походження цих товарів. Суди кожної країни — учасниці Угоди мають право вирішувати, які географічні зазначення не відповідають її положенням через їх загальний характер (за винятком регіональних географічних зазначень щодо спиртних напоїв).

В статтях немає точно вираженого положення про те, що приватні особи можуть безпосередньо вимагати накладення арешту. Отже, держави-учасниці вільні передбачити, що таким особам доведеться звертатися через прокуратуру або інший компетентний орган.

Стаття 3 Мадридської угоди дозволяє продавцеві зазначати своє ім'я або адресу на товарах, що прибувають із країни іншої, ніж та, в якій відбувається продаж, проте зобов'язує його, якщо він робить це, щоб його ім'я або адреса супроводжувалися точним зазначенням (виразними буквами) країни або місця виготовлення чи виробництва або яким-небудь іншим зазначенням, достатнім для уникнення будь-якої помилки відносно справжнього походження товарів.

Стаття 3bis забороняє використовувати позначення рекламного змісту, здатні ввести громадськість в оману щодо джерела походження товару у зв'язку з продажем, демонстрацією чи пропозицією товарів до продажу.

Стаття 4 передбачає, що суди кожної держави мають право визначати, які найменування, зважаючи на їх загальний характер, не підпадають під дію Мадридської угоди (**наприклад, сир фета** в одних країнах вважається географічним зазначенням, а в інших родовою назвою певних сирів). Застереження істотно обмежує сферу застосування Мадридської угоди, незважаючи на важливе виключення, яке відноситься до регіональних найменувань походження продуктів виноробства, для яких охорона є безумовною (це означає, що термін шампанське не можна вважати родовою назвою певних вин, як і коньяк родовою назвою певних міцних напоїв).

Тобто це виключення говорить про головну направленість цієї Угоди – виноробство.

Поскілки з таким трактуванням назв продукції виноробства вигідно погоджуватись не всім державам, то і не дуже цю угоду поспішають підписувати, особливо, це стосується країн у яких відсутні, географічні позначення продукції, які не набули на цей час широкої відомості, хоча це може бути помилкою цих країн.

Разом з тим слід відмітити, що українські виробники, які виходять на ринки країн, що підписали цю угоду самі перестають використовувати такі позначення (**інакше арешт!**), наприклад, замість позначення «шампанське» позначення «**Артемівське**».

3.5.2. Лісабонська угода про охорону найменувань місць походження та їхньої міжнародної реєстрації

Лісабонська угода про охорону найменувань місць походження та їхньої міжнародної реєстрації [32] прийнята 31.10.1958 р., переглянута в Стокгольмі 14.07.1967 р. та змінена в 28.09.1979 р. (http://www.wipo.int/lisbon/en/legal_texts/lisbon_agreement.html)

Дата приєднання України - не приєдналась.

Кількість країн, що приєднались станом на 01.02.2015 р. – 28 країн (табл. 19).

Таблиця 19

Статистика приєднання до Лісабонської угоди

Рік	Кількість країн, що приєднались
1970	8
1980	15
1990	15
2000	19
2015	28

Лісабонська угода спрямована на забезпечення охорони найменувань місць походження, тобто географічної назви країни, району чи місцевості, яку використовують для позначення виробу, що походить з цієї країни, якості і особливості якого пояснюються виключно чи в основному географічним середовищем, включаючи природний і людський чинники. Якщо порівняти Мадридську і Лісабонську угоди, то можна помітити, що перша бореться з наслідками, а друга спрямована на запобігання неправдивим чи оманливим вказівкам [31].

Такі найменування реєструються Міжнародним бюро ВОІВ за заявкою компетентного органа держави-учасниці. Міжнародне бюро сповіщає інші держав-учасниці про реєстрацію. Усі держави-учасниці зобов'язані охороняти зареєстровані за міжнародною процедурою найменування протягом усього часу, поки вони охороняються в країні походження, за винятком випадків, коли будь-яка з держав-учасниць протягом року заявить про неможливість охорони того чи іншого найменування.

Норми зазначених угод знайшли відображення у ст. 23 і 24 Закону України “Про охорону прав на зазначення походження товарів”. Наведемо їх офіційний виклад.

“Стаття 23. Порушення прав на використання зазначення походження товару

1. Порушення прав на використання зазначення походження товару є використання неправдивого (фальшивого) зазначення або такого зазначення, що вводить споживача в оману щодо справжнього місця походження товару.

2. Будь-яке посягання на права власника свідоцтва на використання зареєстрованого кваліфікованого зазначення походження товару тягне за собою відповідальність згідно з законами.

3. Порушенням прав власника свідоцтва на використання зареєстрованого кваліфікованого зазначення походження товару є:

а) використання зареєстрованого кваліфікованого зазначення походження товару особою, яка не має свідоцтва на право його використання;

б) використання зареєстрованого зазначення географічного походження товару, якщо цей товар не походить із зареєстрованого для цього зазначення географічного місця, навіть якщо справжнє місце походження товару або географічне зазначення його походження використовується у перекладі або супроводжується словами “вид”, “тип”, “стиль”, “марка”, “імітація” тощо;

в) використання зареєстрованого кваліфікованого зазначення походження товару або подібного до нього позначення для відмінних від описаних у Реєстрі однорідних товарів, якщо таке використання вводить в оману споживачів щодо походження товару та його особливих властивостей або інших характеристик, а також для неоднорідних товарів, якщо таке використання завдає шкоди репутації зареєстрованого зазначення або є неправомірним використанням його репутації;

г) використання зареєстрованого кваліфікованого зазначення походження товару як видової назви.

4. Не вважається порушенням прав власника свідоцтва:

а) використання зареєстрованого кваліфікованого зазначення походження товару, передбачене пунктами “б” і “в” частини п’ятої статті 17 цього Закону, будь-якою особою, яка на законних підставах придбала позначений цим кваліфікованим зазначенням походження товар у власника свідоцтва і повторно вводить його в обіг;

б) використання кваліфікованого зазначення походження товару особою, яка не має свідоцтва про право на його використання, але добросовісно його використовувала до дати реєстрації. Якщо ця особа протягом дванадцяти місяців від дати реєстрації кваліфікованого зазначення походження товару не подасть до Відомства заявки на одержання права на

використання цього зазначення, подальше його використання вважається порушенням прав власника свідоцтва.

Стаття 24. Відповідальність за порушення права на використання кваліфікованого зазначення походження товару

1. Порушення права на використання кваліфікованого зазначення походження товару тягне за собою цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно із законом.

2. При ввезенні на митну територію України товару, позначеного з порушенням прав законних користувачів (власників свідоцтва) права на використання зазначеного походження, цей товар може бути тимчасово затримано в порядку, встановленому законом.

3. Власник свідоцтва на використання зазначення походження має право вимагати від порушника:

а) припинення дій, що порушують права або створюють загрозу порушення;

б) вилучення з обігу товару з неправомірним використанням зазначення походження;

в) вилучення з товару чи його упаковки неправомірно нанесеного зазначення походження, а при неможливості цього — знищення товару;

г) відшкодування витрат, включаючи неодержані доходи;

д) відшкодування збитків у розмірі не більше, ніж отриманий порушником прибуток;

е) вжиття інших передбачених законами заходів, пов'язаних із захистом прав на зазначення походження товару.

4. Власник свідоцтва має право звернутися до суду з позовом про припинення порушення та відшкодування заподіяної шкоди”.

Хотілось би також надати адресу бази даних за Лісабонською угодою, щоб зацікавлені особисто поглянули, які харчові та нехарчові товари реєструються різними країнами http://www.wipo.int/cgi-lis/guest/getbykey5?SERVER_TYPE=17&KEY=646&PRESENT=1).

Наприклад , з харчових товарів:

(644) KJUSTENDILSKI SUŠENI SLIVI / КЮСТЕНДИЛСКИ СУШЕНИ
СЛИВИ

(650) BÂLGARSKA ZAKVASKA / ZA KISELO MLJAKO /
БЪЛГАРСКА ЗАКВАСКА / ЗА КИСЕЛО МЛЯКО

(6) KARLOVARSKÁ MINERÁLNÍ VODA / L'EAU MINÉRALE DE
CARLSBAD

(339) ARMAGNAC

(340) BAS ARMAGNAC

(341) HAUT ARMAGNAC

(342) TÉNARÈZE

(343) COGNAC

(45) TOKAJSKÉ VÍNO de la région slovaque

З нехарчових товарів:

(651) TROJANSKA KERAMIKA / ТРОЯНСКА КЕРАМИКА

(661) KVARCOV PÍASÂK JUNAK / КВАРЦОВ ПЯСЪК ЮНАК

(662) MRAMOR MALKO TÂRNOVO / МРАМОР МАЛКО ТЪРНОВО

(56) JINDŘICHOHRADSKÝ GOBELIN

(62) JABLONECKÉ SKLO / VERRE DE JABLONEC, VERRERIE DE
GABLONZ / JABLONEC GLASS, GABLONZ GLASS WARE / JABLONEC-
GLAS, GABLONZER GLASWAREN / VIDRIO DE JABLONEC/GABLONZ

(487) CABAÑAS

(477) CUBA

(478) HABANOS

(479) HABANA

Питання для самоперевірки

1. Чи є Україна учасницею Мадридської угоди про недопущення неправдивих або таких, що вводять в оману, зазначень походження товарів?
2. Що входить до компетенції судів кожної держави згідно з Мадридською угоди про недопущення неправдивих або таких, що вводять в оману, зазначень походження товарів?
3. Які обмеження і стосовно якої продукції не входять до компетенції судів за попереднім питанням?
4. Чому Мадридську угоду про недопущення неправдивих або таких, що вводять в оману, зазначень походження товарів підписало та мало держав?
5. Яка мета Лісабонської угоди про охорону найменувань місць походження та їхньої міжнародної реєстрації?
6. Чи є Україна учасницею Лісабонської угоди про охорону найменувань місць походження та їхньої міжнародної реєстрації?
7. Яка різниця між спрямованістю Мадридської угоди про недопущення неправдивих або таких, що вводять в оману, зазначень походження товарів та Лісабонської угоди про охорону найменувань місць походження та їхньої міжнародної реєстрації?
8. Що не вважається порушення прав на використання зазначення походження товару
9. Яка відповідальність за порушення права на використання кваліфікованого зазначення походження товару?
10. Які приклади зазначення походження товару для харчових товарів вам відомі?
11. Які приклади зазначення походження товару для нехарчових товарів вам відомі?

3.6. Вашингтонський договір про інтелектуальну власність у відношенні інтегральних мікросхем

Вашингтонський договір про інтелектуальну власність у відношенні інтегральних мікросхем [35] (http://www.wipo.int/treaties/en/ip/washington/trtdocs_wo011.html) підписаний у Вашингтоні 26.05.1989 р.

Дата приєднання України - не приєдналась.

Кількість країн, що приєдналися станом на 01.02.2015 р. – 4 країни.

Вашингтонський договір на цей час в силу не вступив.

Відповідно до Договору кожна договірنا сторона зобов'язана забезпечити на усій своїй території охорону інтелектуальної власності у відношенні оригіналів топологій інтегральних мікросхем, незалежно від факту включення інтегральної мікросхеми у виріб.

Кожна договірна сторона повинна надавати фізичним і юридичним особам інших договірних сторін такий же режим, що вона надає своїм громадянам (**національний режим**).

Договірні сторони повинні визнавати неправомірними принаймні наступні дії, якщо вони здійснюються без дозволу правовласника: відтворення топології і ввіз, продаж або інші види розповсюдження в комерційних цілях топологій або інтегральних мікросхем, що включають топологію .

Однак деякі дії можуть вільно здійснюватися в приватних цілях або винятково з метою оцінки, аналізу, досліджень або навчання. Більш того, передбачається можливість видачі примусової ліцензії за умови виплати справедливої винагороди і тільки після розгляду в судовому порядку, коли спроби одержати дозвіл у правовласника відповідно до звичайної практики виявляться безуспішними і коли відповідним виконавчим або судовим органом, що видає примусову ліцензію, буде визнано, що це необхідно для

забезпечення життєво важливих національних інтересів. Аналогічним чином можуть бути видані примусові ліцензії з метою забезпечення вільної конкуренції і запобігання зловживанні з боку правонаступника.

Договірні сторони можуть забезпечувати охорону топологій за умови їхнього використання в комерційних цілях або подачі заявки на їхню реєстрацію або реєстрації.

Договір містить положення, що стосуються врегулювання суперечок, включаючи консультації й інші засоби, спрямовані на мирне врегулювання суперечок між договірними сторонами.

Виробництво такої продукції під силу не кожній країні, до того ж через 5 років після прийняття Вашингтонського договору була прийнята угода Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРІПС) [10] і цей (Вашингтонський) договір було до неї включено (про ТРІПС у цьому посібнику говориться далі) з урахуванням наступних змін: термін охорони становить десять (а не вісім) років, виключне право правонаступника поширюється також на виріб, який включає інтегральні мікросхеми, в яких існує топологія, що охороняється, а обставини, за яких топології можуть використовувати без згоди правонаступника, більше обмежені. Тобто угода TRIPS надає більший рівень охорони, ніж це існує відповідно Вашингтонського договору.

Питання для самоперевірки

1. Чи ратифікований Вашингтонський договір?
2. Чи застосовний принцип національного режиму для Вашингтонського договору?
3. Який термін охорони за Вашингтонським договором?
4. Чи передбачена Вашингтонським договором можливість видачі примусової ліцензії?
5. В яку угоду увійшли положення Вашингтонського договору?

4. Група договорів, що стосуються авторського права

4.1. Бернська конвенція про охорону літературних та художніх творів

Бернська конвенція про охорону літературних та художніх творів [36] (http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_051/print) прийнята в Берні 09.09.1886 р., на цей час втілена в Паризькому Акті від 24 липня 1971 року, що змінений 2 жовтня 1979 року

Дати **приєднання України**. Підписано 24.07.71 р. Ратифіковано 25.07.1995 р. Вступ в силу 25.10.1995 р.

Кількість країн, що приєдналися станом на 01.02.2015 р. – 168 країн (табл. 20).

Таблиця 20

Статистика приєднання до Бернської конвенції

Рік	Кількість країн, що приєдналися
1970	59
1980	70
1990	83
2000	147
2015	168

4.1.1. Мета конвенції

Метою конвенції є забезпечити охорону прав авторів на їх літературні та художні твори настільки ефективно і однаково, наскільки це можливо. Держави, які підписали Конвенцію чи приєдналися до неї, утворили Союз для охорони прав авторів на їхні літературні і художні твори.

Конвенція вираз „літературні та художні твори“ розповсюдила на всі твори в галузі літератури, науки і мистецтв, яким би способом і в якій би формі вони не були виражені, визначила об'єкти охорони – не тільки оригінальні твори, а й похідні.

4.1.2. Загальні положення конвенції, об'єкти

Основні принципи Конвенції:

1. Національний режим.

2. Автоматичне надання охорони (без обов'язкового виконання формальних умов реєстрації, депонування тощо). Іншими словами, твір українського письменника, виданий у Франції, підлягає такій же охороні як і твори французьких письменників, оскільки обидві країни є членами Паризького Союзу

3. Незалежність охорони: права іноземних авторів з країни-члена Союзу охороняються в іншій країні Союзу незалежно від того, чи охороняються вони на батьківщині походження твору.

Об'єктом правової охорони Бернська конвенція проголошує будь-які твори літератури, науки і мистецтва незалежно від форми і способу їх вираження.

Зокрема, під дію Бернської конвенції підпадають, всі твори в галузі літератури, науки і мистецтва, яким би способом і в якій би формі вони не були виражені, як-то: книги, брошури та інші письмові твори, лекції, звертання, проповіді та інші подібного роду твори; драматичні і музично-драматичні твори; хореографічні твори і пантоміми, музичні твори з текстом або без тексту; кінематографічні твори, до яких прирівнюються твори, виражені способом, аналогічним кінематографії; малюнки, твори живопису, архітектури, скульптури, графіки і літографії; фотографічні твори, до яких прирівнюються твори, виражені способом, аналогічним фотографії; твори прикладного мистецтва; ілюстрації, географічні карти, плани, ескізи і пластичні твори, що відносяться до географії, топографії, архітектури або наук.

Перелік творів, яким надається охорона даною Конвенцією, невичерпний.

4.1.3. Права, що зберігають за собою країни Союзу

За законодавством країни Союзу зберігають право приписати, що літературні і художні твори або будь-які певні їх види не підлягають охороні, якщо вони не закріплені в тій або іншій матеріальній формі.

Переклади, адаптації, музичні аранжування та інші переробки літературного або художнього твору охороняються нарівні з оригінальними творами, без шкоди правам автора оригінального твору.

За законодавством **країни Союзу зберігають право визначати охорону, що буде надаватися офіційним текстам** законодавчого, адміністративного і судового характеру і офіційним перекладам таких текстів.

Збірники літературних і художніх творів, наприклад енциклопедії та антології, що являють собою за доббором і розміщенням матеріалів результат інтелектуальної творчості, охороняються як такі, без шкоди правам авторів кожного з творів, що становить частину таких збірників.

За законодавством **країни Союзу зберігають право повністю або частково вилучити із охорони політичні промови і промови, виголошені під час судових процесів.**

За законодавством **країни Союзу зберігають також право** визначати умови, на яких лекції, звертання й інші публічно виголошені твори того ж виду можуть відтворюватися в пресі, передаватися в ефір, повідомлятися для загального відома по проводах і бути предметом публічних повідомлень, коли таке використання виправдується інформаційною метою.

Конвенція визначає **суб'єкти охорони та строки охорони їхніх прав:** весь час життя автора і 50 років після його смерті. Строк охорони фотографічних творів становить щонайменше 25 років з часу створення твору, а для кінематографічних творів – 50 років з часу оприлюднення або з часу створення, якщо його не було оприлюднено. Виділені окремо строки охорони **творів, створених у співавторстві**, випущених **анонімно** або **псевдонімом**. Конвенція не перешкоджає встановленню національним законодавством більших строків охорони, ніж передбачено конвенцією. Терміни охорони завжди починаються з 1 січня року, який іде за роком створення, роком смерті тощо.

4.1.4. Майнові та немайнові права за конвенцією

Конвенція гарантує здійснення визначених нею **немайнових прав автора**, визначає виключні майнові права авторів та права, які встановлює національне законодавство щодо творів, для яких витребується охорона.

До немайнових прав автора відноситься право вимагати визнання свого авторства на твір і протидіяти будь-якому перекрученню, спотворенню чи іншій зміні цього твору, а також будь-якому іншому посяганню на твір, здатному завдати шкоди честі або репутації автора. **Немайнові права зберігають силу** після його смерті **принаймні до припинення майнових прав** і здійснюються особами або установами, уповноваженими на це законодавством країни, в якій витребується охорона (**Увага**, в Україні права **немайнові** охороняються безстроково)

Майновими правами авторів є право на переклад, право на відтворення творів будь-яким способом і в будь-якій формі (що включає будь-який звуковий або візуальний запис (ст. 9 Конвенції), право на публічне виконання драматичних, музично-драматичних і музичних творів (ст. 11), право на передачу в ефір або публічне сповіщення засобами бездротового і дротового зв'язку, за допомогою гучномовця або іншого подібного апарата (ст. 11bis), право на публічне читання (ст. 11ter), право на переробку, аранжування та інші зміни твору (ст. 12) і право на кінематографічну переробку і відтворення творів (ст. 14). Так зване право «часткової участі», передбачене ст. 14ter (відносно оригіналів творів мистецтва і оригіналів рукописів), є факультативним і застосовується лише тоді, коли це допускається законодавством країни, до якої належить автор.

Конвенція визнає вільне використання творів (без дозволу автора і виплати йому винагороди): використання творів в обсязі, виправданому метою, як ілюстрацій у виданнях, радіо- та телевізійних передачах або зображення навчального характеру чи цитати (із зазначенням джерела та імені автора).

Конвенція передбачає арешт контрафактних екземплярів твору у будь-якій країні Союзу, де цей твір має охорону. Це стосується і записів музичних

творів, виконаних без згоди автора і вивезених без дозволу у країну, де вони вважаються незаконними.

4.1.5. Пільги країнам, що розвиваються

Паризький акт Бернської конвенції надає пільги тільки країнам, що розвиваються, стосовно умов надання ліцензій на переклад та відтворення творів іноземних авторів. Ці положення розширяють перелік винятків із переліку виключних прав автора: передбачено обов'язкові (примусові) невиключні ліцензії на переклад і відтворення творів іноземних авторів з метою освіти і без права передачі іншим особам. Паризький Акт сприяє полегшеному та ширшому доступові до творів, особливо в галузі техніки та освіти. Подібну ліцензію може отримати будь-який громадянин країни, яка має право на пільги, по закінченню певного строку. Законодавство країни гарантує якість перекладу мовою загальноживаною у країні, та точність відтворення. Автор отримує справедливую винагороду, а екземпляри пільгових відтворень та перекладів заборонено вивозити з країни.

4.1.6. Напрямки охорони авторських прав

У кінці XIX ст. виникли **2 напрямки** охорони авторських прав: згідно Бернської конвенції про охорону літературних та художніх творів (система загального права) та згідно Міжамериканської конвенції про авторське право на літературні, наукові та художні твори (система цивільного права). Пізніше інтереси держав-учасниць обох конвенцій поєднала **Всесвітня конвенція про авторське право**.

Країни загального права (США, Великобританія) розглядають авторське право фактично як форму власності, яку може створити автор і яку можна використати з комерційною метою, як будь-яку власність. Право автора стосується виключно користування майновою складовою права.

Країни цивільного права (Франція, Німеччина) також розглядають авторське право як таке, що має риси власності та охороняє майнову складову, але вважають, що твір уособлює особистість автора і повинен мати таку саму охорону, як і майнова складова твору.

4.2. Договір ВОІВ по авторському праву

Договір ВОІВ по авторському праву [37] (http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_770/print) прийнятий в Женеві 20.12.1996 р.

Дати **приєднання України**. Підписано 20.09.2001 р. Вступ в силу 06.03.2002 р.

Кількість країн, що приєдналися станом на 01.02.2015 р. – 93 країни (табл. 21).

Таблиця 21

Статистика приєднання до договору ВОІВ по авторському праву

Рік	Кількість країн, що приєдналися
2002	37
2015	93

4.2.1. Галузь застосування

Договір ВОІВ по авторському праву (ДАП) є спеціальною угодою в рамках Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів по відношенню до Договірних Сторін, які є членами Бернського Союзу.

Цей Договір не має жодного відношення до інших договорів, крім Бернської конвенції, і не обмежує будь-які права та зобов'язання за будь-якими іншими договорами.

Договір **уточнює, що авторсько-правова охорона поширюється на форму вираження**, а не на ідеї, процеси, методи функціонування або математичні концепції як такі.

4.2.2. Об'єкти, що підлягають охороні за ДАП

Згідно з ДАП підлягають охороні:

- комп'ютерні програми (охороняються як літературні твори). Така охорона застосовується до комп'ютерних програм незалежно від способу або форми їх вираження (паперова форма, електронна форма і т.д.);

- компіляції даних чи іншої інформації (бази даних) в будь-якій формі, які за підбором і розташуванням представляють собою результат інтелектуальної творчості, охороняються як такі. Проте охорона не поширюється на самі дані чи інформацію і не зачіпає будь-яке авторське право, що стосується самих даних чи інформації, що складають зміст в компіляції.

4.2.3. Загальні положення ДАП

Договір наділяє авторів літературних і художніх творів виключним правом на розповсюдження, тобто дозволяти доведення до загального відому оригіналу і примірників своїх творів шляхом продажу або іншої передачі у власність.

Автори також користуються виключним правом на прокат комп'ютерних програм, кінематографічних творів і творів, втілених у фонограмах. Проте це правило не поширюється на комп'ютерні програми, якщо програма не є основним об'єктом прокату, і на кінематографічні твори, якщо такий прокат не приводить до широкого копіювання цих творів, що може завдати істотної шкоди виключному праву на відтворення.

Автори літературних і художніх творів користуються виключним правом дозволяти будь-яке сповіщення своїх творів для загального відома по проводах або засобами бездротового зв'язку, включаючи доведення своїх творів до загального відому таким чином, що представники публіки можуть здійснювати доступ до таких творів із будь-якого місця і в будь-який час за їх власним вибором.

Тривалість охорони фотографічних творів. УВАГА!!! тут не застосовується таке положення Бернської конвенції: "За законодавством країн Союзу зберігається право визначати термін охорони фотографічних творів і творів прикладного мистецтва, охоронюваних у якості художніх творів; проте цей термін не може бути менший двадцяти п'яти років від часу створення такого твору." Тобто **термін охорони фотографічних творів**

визначається законодавством кожної країни-учасниці і може в окремих країнах бути меншим за 25 років.

Договірні Сторони передбачають **відповідні ефективні засоби юридичної відповідальності** по відношенню до будь-якої особи, яка свідомо чинить будь-які з нижчезазначених дій, знаючи або, у зв'язку із застосуванням цивільно-правових засобів захисту, маючи належні підстави знати, що така дія буде спонукати, дозволяти, сприяти або приховувати порушення будь-якого права, передбаченого цим Договором або Бернською конвенцією:

- недозволене усунення або зміну будь-якої електронної інформації про управління правами;

- недозволене поширення, імпортування для розповсюдження, передачу в ефір або розповсюдження серед широкої публіки, творів або примірників творів, знаючи, що в них без дозволу була усунена або змінена електронна інформація про управління правами.

"Інформація про управління правами" в розумінні цього договору **означає** інформацію, яка ідентифікує твір, автора твору, володаря будь-якого права на твір або інформацію про умови використання твору, а також будь-які цифри або коди, в яких подана така інформація, якщо будь-яка з цих складових інформації додана до примірника твору або фігурує у зв'язку із розповсюдженням твору серед широкої публіки.

Договірні Сторони засновують **Ассамблею**, яка виносить рішення про скликання будь-якої дипломатичної конференції для перегляду цього Договору та видає необхідні вказівки Генеральному директору BOiB щодо підготування такої дипломатичної конференції.

4.3 Марракешський договір

Марракешський договір про полегшення доступу до опублікованих творів сліпих та осіб з порушеннями зору чи іншими обмеженими можливостями сприймати друковану інформацію до опублікованих творів прийнятий Дипломатичною конференцією, що відбулася в Марракеші під егідою Королівства Марокко 27 червня 2013 р [38].

Дата приєднання України - не приєдналась.

Кількість країн, що приєдналися станом на 01.02.2015 р. – 6 країн.

Марракешський договір на цей час в силу не вступив (потрібно приєднання 20-ти країн).

Мета договору спростити виробництво і поширення в інших країнах книг, адаптованих до потреб людей з порушеннями зору, сприяти забезпеченню наявності примірників творів в доступному форматі для зазначених осіб. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, в даний час в світі налічується більше 285 млн чоловік з порушеннями зору, причому 90 відсотків з них проживають в країнах, що розвиваються.

Зміст Договору:

Стаття 1 :Відношення до інших конвенцій і договорів

Стаття 2: Визначення

Стаття 3: Бенефіціари

Стаття 4: Передбачені національним законодавством обмеження і виключення відносно екземплярів в доступному форматі

Стаття 5: Транскордонний обмін екземплярами в доступному форматі

Стаття 6: Імпорт екземплярів в доступному форматі

Стаття 7: Зобов'язання відносно технічних заходів

Стаття 8: Недоторканість приватного життя

Стаття 9: Співпраця в цілях полегшення трансграничного обміну

Стаття 10: Загальні принципи вживання

Стаття 11: Загальні зобов'язання відносно обмежень і виключень Стаття 12:

Інші обмеження і виключення

Стаття 13: Асамблея

Стаття 14: Міжнародне бюро

Стаття 15: Право участі в Договорі

Стаття 16: Права і зобов'язання за Договором

Стаття 17: Підписання Договору

Стаття 18: Набирання чинності Договору

Стаття 19: Дата початку участі в Договорі

Стаття 20: Денонсація Договору

Стаття 21: Мови Договору

Стаття 22: Депозитарій

Обмеження і винятки передбачені національним законодавством щодо екземплярів в доступному форматі

1. Договірні сторони передбачають у своєму національному законодавстві в галузі авторського права обмеження або виключення щодо права на відтворення, права на поширення і права на доведення до загального відома, як це передбачено Договором ВОІВ з авторського права (ДАП). Передбачене в національному законодавстві **обмеження або виключення повинно дозволяти вносити зміни, необхідні для того, щоб твір був доступним в альтернативному форматі.**

Договірні сторони можуть також передбачити обмеження чи винятки щодо права на публічне виконання для полегшення доступу до твору для бенефіціарів (осіб з порушеннями зору).

2. Договірна Сторона може виконувати положення щодо всіх згаданих прав, передбачивши в своєму національному законодавстві в галузі авторського права наступне обмеження або виключення:

- уповноваженим органам дозволяється без згоди власника авторських прав виготовляти екземпляри твору в доступному форматі, отримувати від іншого

уповноваженого органу екземпляр в доступному форматі і надавати ці екземпляри бенефіціарам будь-яким способом, включаючи некомерційний прокат або електронне повідомлення по проводах або засобами бездротового зв'язку, і приймати будь-які проміжні заходи для досягнення цих цілей, якщо дотримані всі з перерахованих нижче умов:

- уповноважений орган, який бажає здійснювати зазначену діяльність, має законний доступ до цього твору або до примірника цього твору;
- твір перетворюється в екземпляр в доступному форматі, що може включати будь-які засоби, необхідні для перегляду інформації в доступному форматі, але не пов'язане з внесенням змін, крім тих, які необхідні для того, щоб твір був доступним для бенефіціара;
- такі екземпляри в доступному форматі надаються виключно для використання бенефіціарами; і
- ця діяльність здійснюється на некомерційній основі;
- бенефіціар або інша особа, що діє від його імені, включаючи основного опікуна або особа, яка здійснює догляд, можуть виготовляти екземпляри твору в доступному форматі для особистого користування бенефіціаром або можуть іншим чином надавати бенефіціару сприяння у виготовленні і використанні примірників в доступному форматі, якщо бенефіціар має законний доступ до цього твору або до примірника цього твору.

3. Договірна Сторона може виконувати вимоги щодо обмежень і винятків, передбачивши в своєму національному законодавстві в галузі авторського права інші обмеження або виключення відповідно до статей 10 і 11 Договору.

4. Договірні сторони можуть обмежити застосування обмежень і винятків, передбачених цією статтею, творами, які в певному доступному форматі не можуть бути отримані комерційним шляхом на розумних умовах для бенефіціарів на даному ринку.

5. Необхідність сплати винагороди у разі застосування обмежень або винятків, передбачених цією статтею, визначається національним законодавством.

Транскордонний обмін екземплярами в доступному форматі

1. Договірні сторони передбачають, що якщо екземпляр в доступному форматі виготовлений відповідно з обмеженням або винятком або в силу дії закону, то цей екземпляр в доступному форматі може бути поширений або наданий уповноваженим органом бенефіціару або уповноваженому органу в іншій Договірній стороні.

2. Договірна Сторона може виконати вимоги щодо обміну, передбачивши в своєму національному законодавстві в галузі авторського права наступне обмеження або виключення:

- уповноваженим органам дозволяється без згоди правовласника розповсюджувати або надавати для виключного користування бенефіціарами примірники у доступному форматі уповноваженому органу в іншій Договірній стороні;

- уповноваженим органам дозволяється без згоди правовласника розповсюджувати або надавати примірники у доступному форматі бенефіціарам в іншій Договірній стороні;

- за умови, що до розповсюдження або надання первісний уповноважений орган не знав або не мав розумних підстав знати, що екземпляр в доступному форматі буде використовуватися не в інтересах бенефіціарів.

Імпорт примірників в доступному форматі

Якщо національне законодавство Договірної Сторони дозволяє бенефіціару, особі, що діє від його імені, або уповноваженому органу виготовляти екземпляри твору в доступному форматі, то національне законодавство цієї Договірної Сторони дозволяє також їм імпортувати примірники у доступному форматі в інтересах бенефіціарів без згоди правовласника.

Зобов'язання щодо технічних заходів

Договірні сторони приймають, за необхідності, належних заходів для забезпечення того, щоб у тих випадках, коли вони передбачають адекватну

правову охорону та ефективні засоби правового захисту від обходу ефективних технічних заходів, ця правова охорона не перешкоджала бенефіціарам користуватися обмеженнями і виключеннями, передбаченими цим Договором.

Недоторканність приватного життя

При застосуванні цих обмежень і винятків, передбачених цим Договором, Договірні сторони докладають зусиль для захисту недоторканності приватного життя бенефіціарів на рівній основі з іншими.

Співробітництво з метою полегшення транскордонного обміну

Договірні сторони докладають зусиль для сприяння транскордонному обміну екземплярами в доступному форматі допомогою заохочення добровільного обміну інформацією з метою надання допомоги уповноваженим органам в ідентифікації один одного. З цією метою Міжнародне бюро BOIV створює пункт доступу до інформації.

Детальніше положення договору розглядати недоцільно, бо на цей час важко сказати чи буде він підписаний Україною, і які саме зміни будуть внесені до національного законодавства.

Питання для самоперевірки

1. Поясніть принцип автоматичної охорони авторського права.
2. Право на переклад регулюється Бернською конвенцією?
3. Що означає принцип незалежності охорони?
4. Які основні положення Бернської конвенції?
5. Які існують об'єкти авторського права за Бернською конвенцією?
6. Термін охорони авторського права згідно з Бернською конвенцією?
7. Які права відносяться до майнових прав?
8. Що таке немайнове право?
9. Кінокартини підпадають під поняття «літературні і художні твори»?
10. Які твори визначаються терміном «літературні і художні твори»?
11. Чи охороняються переклади літературних творів, збірники літературних і художніх творів, новини та інша прес-інформація?
12. Які критерії для надання охорони авторам і їх творам?
13. Що означає поняття «випущені в світ твори» у трактуванні Бернської конвенції?
14. Розкрийте поняття немайнові права автора.
15. Чи охороняються майнові права автора після його смерті?
16. Чи охороняються немайнові права автора після його смерті?
17. Який термін охорони авторських прав, визначений у Конвенції?
18. Чи може бути здійснений переклад твору без згоди автора?
19. Чи може бути відтворення літературних творів без згоди автора?
20. Чи допускається цитування творів без згоди автора?
21. Які доповнення внесені в Договір ВОІВ з авторського права ?
22. Чи комп'ютерні програми охороняються як літературні твори?
23. Які групи творів охороняються за Договором ВОІВ з авторського права?
24. Яке положення Бернської конвенції не застосовується у Договором ВОІВ з авторського права?

25.Розкрийте виключні права автора на передачу літературних і художніх творів в ефір та їх публічне читання.

26.Які санкції застосовуються до контрафактних примірників творів?

27.Які обмеження і винятки мають бути передбачені національним законодавством щодо екземплярів в доступному форматі у відповідності до Марракешського договору?

28. Які дії передбачає транскордонний обмін екземплярами в доступному форматі у відповідності до Марракешського договору?

29.Які обмеження або виключення, щодо права на відтворення, права на поширення і права на доведення до загального відома Договору ВОІВ з авторського права можуть бути змінені Марракешським договором.

30. Чи можна у відповідності до Марракешського договору вносити зміни, необхідні для того, щоб твір був доступним в альтернативному форматі.

31. Яка кількість країн має приєднатись до Марракешського договору, щоб від вступив в дію?

32. З якою метою Міжнародне бюро ВОІВ створює пункт доступу до інформації у відповідності з Марракешським договором.

33. В якому випадку дозволяється імпортувати примірники у доступному форматі в інтересах бенефіціарів без згоди правовласника у відповідності з Марракешським договором.

5. Група договорів, що стосуються суміжних прав

5.1. Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення

Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення [39]

(http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_763/print) прийнята в Римі 26 жовтня 1961 року (звідси назва **Римська конвенція**).

Дати **приєднання України**. Підписано 20.09.2001 р. Вступ в силу 12.06. 2002 р.

Кількість країн, що приєднались станом на 01.02.2015 р. – 92 країни (табл. 22).

Таблиця 22

Статистика приєднання до Римської конвенції

Рік	Кількість країн, що приєднались
1970	10
1980	22
1990	34
2000	67
2015	92

5.1.1. Передумови підписання

Бурхливий розвиток звуко- і відеотехніки та технічних пристроїв для передачі звуків і зображень на далекі відстані зумовили виникнення ринку аудіо- і відеопродукції. Цей ринок досить інтенсивно і успішно розвивається і вже приносить солідні прибутки його учасникам. Шоу-бізнес на ринку посідає одне із самих прибуткових місць.

Зазначені фактори зумовили необхідність створення системи правової охорони як на національному, так і на міжнародному рівні нових об'єктів інтелектуальної власності — **об'єктів суміжних прав**.

5.2.2. Мета Римської конвенції

Мета Римської конвенції - охорона суміжних прав. Це перша міжнародна угода такого виду.

Особливість суміжних прав полягає в тому, що вони є правовою формою реалізації авторських прав.

5.2.3. Загальні положення конвенції

Перша ж стаття Римської конвенції визначає, що **охорона суміжних прав повинна здійснюватися в такий спосіб, щоб не зашкодити авторським правам.**

Об'єктами охорони Конвенції є: права на виконання; права виробників фонограмм; права організацій ефірного мовлення на свої передачі (програми).

Суб'єктами зазначених прав є: виконавці; виробники фонограмм; організації ефірного мовлення.

Конвенція передбачає можливість надання охорони суб'єктам суміжних прав незалежно від того, чи охороняються літературні і художні твори, що використані виконавцями, виробниками фонограм та організаціями ефірного мовлення.

Членство обмежене тільки членами Бернської конвенції або Всесвітньої конвенції з авторського права з одночасним членством у ООН.

Спеціальне законодавство у сфері суміжних прав, які є правовою формою реалізації прав авторських, стало нагальною проблемою через виникнення міжнародного ринку аудіо- та відеопродукції.

Основний принцип – національний режим охорони прав, критерії надання якого регламентує конвенція.

Національний режим охорони прав для виконавців:

- *виконання має місце в іншій Договірній Державі;*
- *виконання включено до фонограми, що охороняється відповідно до цієї Конвенції;*

- виконання, не будучи записаним на фонограму, поширюється шляхом телерадіомовлення, що охороняється відповідно до цієї Конвенції.

Національний режим охорони прав для виробників фонограм:

- виробник фонограми є громадянином іншої Договірної Держави (критерій громадянства виробника);
- перший запис звуку здійснений в іншій Договірній Державі (критерій місця першого запису);
- фонограма вперше опублікована в іншій Договірній Державі (критерій місця публікації).

Якщо фонограма вперше опублікована в державі, яка не є учасницею цієї Конвенції, але якщо протягом тридцяти днів від дня її першої публікації вона також опублікована в Договірній Державі (одночасна публікація), вона вважається вперше опублікованою в Договірній Державі.

Національний режим охорони прав для організацій ефірного мовлення:

- штаб-квартира організації мовлення розташована в іншій Договірній Державі;
- телерадіопередача в ефір здійснюється за допомогою передавача, розташованого в іншій Договірній Державі.

Римська конвенція не передбачає захисту від розповсюдження передач по кабелю.

Виконавці мають право дозволяти чи забороняти:

- передачу в ефір або сповіщення для загального відому живого виконання;
- здійснення запису незафіксованого виконання;
- відтворення фіксації виконання за умови, що початкова фіксація була здійснена без згоди виконавця або що відтворення здійснюється з метою, недозвільною Конвенцією або виконавцем.

Виробники фонограм мають право дозволяти чи забороняти пряме чи опосередковане відтворення їх фонограм.

Організації ефірного мовлення мають право дозволяти чи забороняти:

- одночасну ретрансляцію їх передач;
- фіксацію їх передач;
- відтворення недозволених фіксацій їх передач або відтворення законних фіксацій з протизаконною метою;
- сповіщення для загального відома їх телевізійних передач за допомогою приймачів, встановлених у місцях, доступних для публіки, за плату.

Зазначено, що правила та умови використання записів організаціями ефірного мовлення визначає національне законодавство.

Дано також перелік винятків з охорони стосовно використання для власних потреб, виключно з навчальною та науково-дослідницькою метою або у формі коротких уривків в репортажних передачах.

Національне законодавство може вимагати виконання формальностей як умови надання охорони прав виконавцям, виробникам фонограм або їм обом. Умови вважаються виконаними, якщо всі наявні примірники фонограми мають спеціальне позначення: знак **℗**, розташований таким чином, щоб чітко показати, що фонограма охороняється; якщо на примірниках або їхній упаковці не згадується виробник фонограми або володар ліцензії на це, виданої їх виробником (шляхом зазначення його прізвища, торговельної марки або іншого відповідного позначення), то напис повинен також включати прізвище володаря прав виробника фонограми; більше того, якщо на примірниках або їхній упаковці не зазначаються основні виконавці, то напис повинен також включати ім'я особи, яка володіє правами таких виконавців у країні, де здійснений запис.

Конвенція встановлює мінімальний строк охорони: 20 років, починаючи з кінця року, в якому мали місце виконання, запис фонограми або передача в ефір.

5.2. Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їхніх фонограм

Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їхніх фонограм [40]

(http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_124/print) прийнята 29 жовтня 1971 року.

Дата **приєднання України**. Підписано 15.06.1999 р. Ратифіковано 18.11.1999 р. Вступ в силу 18.02.2000 р.

Кількість країн, що приєднались станом на 01.02.2015 р. – 78 країн (табл. 23).

Таблиця 23

Статистика приєднання до Конвенції про фонограми

Рік	Кількість країн, що приєднались
1973	7
1980	32
1990	42
2000	64
2015	78

Прийняття цієї Конвенції, відомої як Конвенція про фонограми, було зумовлено зростаючими масштабами незаконного відтворення фонограм, що має місце в усьому світі. Конвенція визначила чіткі поняття:

- а) «фонограма» — виключно звуковий запис звуків;
- б) «виробник фонограми» — будь-яка фізична чи юридична особа, яка першою здійснила запис звуків на фонограмі;
- в) «копія» — матеріальний носій, який містить звуки, записані безпосередньо чи опосередковано з фонограми, і який включає всю або значну частину звуків, записаних на цій фонограмі;

г) «розповсюдження серед публіки» — будь-який акт, засобом якого копії безпосередньо чи опосередковано пропонуються публіці взагалі або будь-якій її частині.

Кожна держава-учасниця зобов'язується охороняти виробників фонограм, які є громадянами інших держав-учасниць, від виробництва копій фонограм без згоди виробника і від ввозу таких копій кожного разу, коли згадане виробництво чи ввезення здійснюються з метою їх розповсюдження серед публіки, а також від розповсюдження цих копій серед публіки.

Строк охорони прав виробників фонограм визначається національним законодавством кожної держави-учасниці Конвенції, але цей **термін не повинен бути меншим двадцяти років**, починаючи або з кінця року, в якому було зроблено перший запис фонограми, або з кінця року, коли вона була вперше опублікована.

У тих випадках, **коли одна з держав-учасниць**, відповідно до свого національного законодавства, **вимагає виконання формальностей** як умов, за яких забезпечується охорона інтересів виробників фонограм, ці **формальності вважаються виконаними**, якщо всі дозволені копії фонограм, що розповсюджуються серед публіки, або їхні упаковки мають **спеціальний напис у вигляді символу із зазначенням року першого видання, проставлений так, щоб було чітко видно**, що ця фонограма перебуває під охороною; якщо копії або їхні упаковки не визначають виробника фонограм, його правонаступника або власника ліцензії шляхом зазначення його прізвища, марки або іншого відповідного позначення, то напис повинен також включати прізвище виробника, його правонаступника або власника виключної ліцензії.

Держави-учасниці Конвенції можуть у своїх національних законодавствах передбачати і певні обмеження прав виробників фонограм, що можуть бути такими, які встановлені цим законодавством для авторів творів. Проте **обов'язкові ліцензії можуть бути передбачені тільки в тому випадку, якщо дотримані такі умови:**

— відтворення призначається для використання виключно для навчання або наукових досліджень;

— ліцензія дає право відтворення тільки на території держави-учасниці, компетентні органи якої надали ліцензію, і вона не поширюється на експорт копій;

— відтворення, здійснене на підставі ліцензії, зумовлює право на справедливу винагороду, яка визначається зазначеним органом з урахуванням, поряд з іншим, кількості копій, що будуть вироблені.

Норми даної Конвенції не можуть бути витлумачені таким чином, що обмежують або завдають шкоди охороні інтересів авторів-виконавців, виробників фонограм або органів радіомовлення. Кожна із держав-учасниць визначає межі дії охорони інтересів авторів-виконавців, виступи яких записані на фонограму, а також умови, за яких вони можуть користуватися такою охороною.

Міжнародне бюро Всесвітньої організації інтелектуальної власності збирає і публікує інформацію стосовно охорони фонограм. Кожна держава-учасниця повідомляє Міжнародному бюро про усі нові закони та офіційні тексти, що стосуються охорони фонограм.

5.3. Договір ВОІВ по виконанням та фонограмам

Договір ВОІВ по виконанням та фонограмам [41]
(http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_769/print) прийнятий 20 грудня 1996 року.

Дата **приєднання України**. Підписано 20.09.2001 р. Вступ в силу 20.05.2002 р.

Кількість країн, що приєднались станом на 01.02.2015 р. – 94 країни (табл. 24).

Таблиця 24

Статистика приєднання до Договору ВОІВ по виконанням та фонограмам

Рік	Кількість країн, що приєднались
2002	37
2015	94

Прийняття Договору ВОІВ по виконанням та фонограмам (ДВФ) зумовлено необхідністю подальшого удосконалення міжнародно-правової охорони виконань і фонограм. Стаття 1 Договору проголошує, що **Договір ні в якій мірі не применшує значення Римської конвенції**. Охорона, що надається за цим договором, ніяким чином не завдає шкоди охороні авторського права на літературні і художні твори.

Договір містить визначення деяких понять для цілей цього Договору:

а) **виконавці** — це актори, співаки, музиканти, танцюристи та інші особи, які грають роль, співають, читають, декламують, грають на музичному інструменті, інтерпретують або іншим чином виконують літературні і мистецькі твори або фольклорні твори;

б) **фонограма** — означає запис звуків виконання або інших звуків, або відображення звуків, крім звуків у формі запису, що включений до кінематографічних або аудіовізуальних творів;

в) **запис** - втілення звуків або їх відображень, які дозволяють їх сприйняття, відтворення або сповіщення за допомогою відповідних пристроїв;

г) **виробник фонограми** — фізична або юридична особа, яка бере на себе ініціативу і має відповідальність за перший запис звуків виконання або інших звуків, або відображень звуків;

д) **опублікування** запису виконання або фонограми означає пропозицію запису виконання або фонограми публіці із згоди право володільця і за умови, що примірники пропонуються публіці в розумній кількості;

е) **ефірне мовлення** означає передачу засобами бездротового зв'язку звуків або зображень і звуків, або їх відображень для сприйняття публікою; така передача, що здійснюється через супутник, також визнається ефірним мовленням; передача кодованих сигналів буде ефірним мовленням, якщо засоби декодування надаються публіці організацією або з її згоди;

є) **сповіщення для загального відому** виконання або фонограми означає передачу для публіки будь-яким засобом, крім ефірного мовлення, звуків виконання або відображень звуків, записаних на фонограму. Для цілей ст. 15 Договору «сповіщення для загального відому» включає доведення звуків або відображень звуків, записаних на фонограму, до слухового сприйняття публікою.

В основі Договору лежить **національний режим**, за яким сторони Договору надають охорону, передбачену Договором, виконавцям і виробникам фонограм, які є громадянами інших сторін Договору у відповідності до критеріїв Римської конвенції.

Особливістю цього Договору є те, що він надає охорону і особистим немайновим правам виконавців (моральним правам виконавців). Виконавці мають право вимагати визнання себе виконавцями, а також протидіяти будь-яким перекрученням або спотворенням чи іншій зміні своїх виконань, які можуть нанести шкоду репутації виконавця.

Виконавці наділяються виключним правом стосовно своїх виконань дозволяти:

— ефірне мовлення і сповіщення для загального відому своїх незаписаних виконань, за винятком випадків, коли виконання уже передавалося в ефір;

— запис своїх незаписаних виконань.

Виконавці користуються також виключним правом дозволяти пряме або побічне відтворення своїх виконань, записаних на фонограми, будь-яким чином і в будь-якій формі. Виконавці мають виключне право на розповсюдження записів своїх виконань, на прокат своїх виконань, на доведення своїх виконань для загального сповіщення публіки.

Права виробників фонограм. Виробники фонограм також наділяються виключним правом на відтворення, розповсюдження, на прокат примірників своїх фонограм, а також робити фонограми доступними для публіки.

Виконавці і виробники фонограм користуються правом на одноразову і справедливу винагороду за пряме чи побічне використання фонограм, опублікованих з комерційною метою, для ефірного мовлення чи будь-якого сповіщення для загального відому.

Національні законодавства сторін Договору можуть містити норми стосовно обмежень прав виконавців і виробників фонограм або винятки з них. **Строк охорони прав для виконавців** за Договором встановлений в **50 років**, рахуючи з кінця року, в якому виконання було записано на фонограму.

Строк охорони прав виробників фонограм за Договором встановлений в **50 років**, рахуючи з кінця року, в якому фонограма була опублікована. **Якщо публікації фонограми не було — то протягом 50 років з моменту запису фонограми.**

На рис.5 надане графічне зображення структури Договору ДВФ.

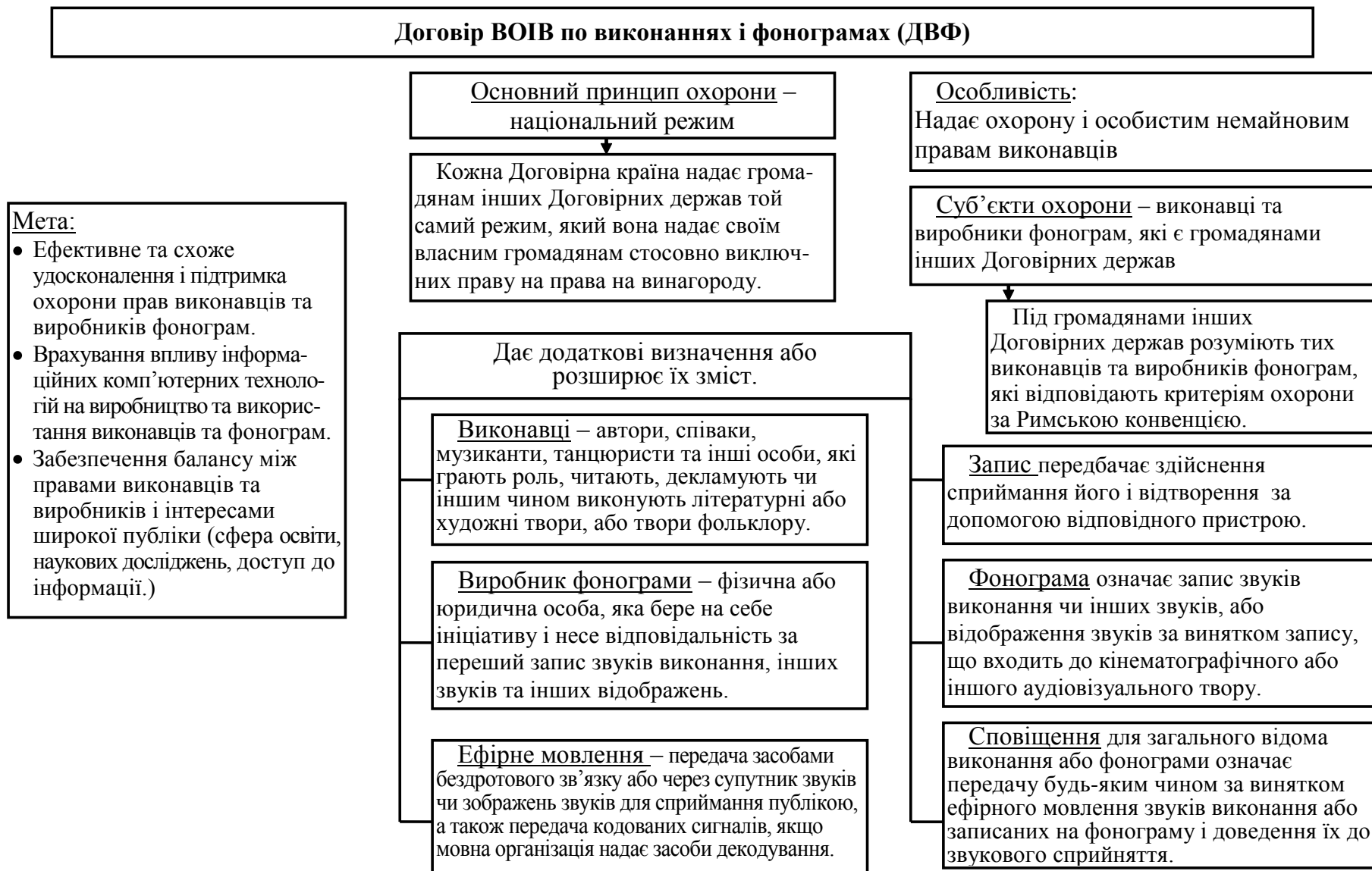

Рис.5 Структура Договору ДВФ

5.4. Брюссельська конвенція про розповсюдження сигналів, які несуть програми та передаються через супутники

Брюссельська конвенція про розповсюдження сигналів, які несуть програми та передаються через супутники [42]. Приводимо назву російською мовою «Брюссельская конвенция о распространении несущих программы сигналов, передаваемых через спутники» (http://www.wipo.int/treaties/en/ip/brussels/trtdocs_wo025.html) прийнята 21 травня 1974 р.

Дата приєднання України - **не приєдналась**.

Кількість країн, що приєдналися станом на 01.02.2015 р. – 37 країн (табл. 25).

Таблиця 25

Статистика приєднання до Брюссельської конвенції

Рік	Кількість країн, що приєдналися
1979	4
1980	4
1990	12
2000	24
2015	37

Дана Конвенція ратифікована Указом Президії Верховної ради СРСР 12.8.1988 р., але Україна до цього часу в складі країн, що приєдналися відсутня.

Конвенція передбачає обов'язок кожної держави-учасниці Конвенції вживати належних заходів щодо запобігання незаконному розповсюдженню на своїй території чи зі своєї території будь-якого сигналу, що несе програму, який передається через супутники. Розповсюдження визнається незаконним,

якщо на нього не було одержано дозвіл від організації, за загальним правилом, радіо- або телемовної організації, яка прийняла рішення про складові елементи програми.

В розумінні Конвенції «сигнал» - створена за допомогою електронних засобів несуча частота, здатна передавати програми.

Конвенція дозволяє розповсюдження сигналів, несучих програму, якщо такі сигнали містять:

- інформаційні повідомлення;
- цитати як короткі уривки з переданої сигналами програми;
- програму, яка поширюється винятково з метою освіти, в тому числі освіти дорослих, чи з метою наукових досліджень.

Конвенція не застосовується коли передавані сигнали йдуть від організатора (фізичної чи юридичної особи, що визначають, які програми будуть нести випромінювані сигнали) чи за його дорученням та випромінюються через супутники безпосереднього приймання широкою публікою.

5.5. Пекінський договір по аудіовізуальним виконанням

Пекінський договір по аудіовізуальним виконанням [43].

Дата приєднання України - **не приєдналась.**

Кількість країн, що приєднались станом на 01.02.2015 р. – 6 країн.

Статистика підписання на сайті BOIB відсутня, **договір в силу не вступив.**

На цей час **договір в силу не вступив**, оскільки він набуває чинності через три місяці після здачі на зберігання 30 правомочними сторонами, своїх документів про ратифікацію або приєднання.

Підтримувати охорону прав виконавців на їх аудіовізуальні виконання є метою договору.

За Пекінським договором **на виконавців** щодо їх виконань, записаних в аудіовізуальних записах **охорона не поширюється**.

Договір не протирічить ДВФ [41] та Римській конвенції [39].

Окремі визначення за договором:

«**Виконавці**» - це актори, співаки, музиканти, танцюристи та інші особи, які грають роль, співають, читають, декламують, грають на музичному інструменті, інтерпретують або іншим чином виконують літературні або художні твори або вирази фольклору.

«**Аудіовізуальний запис**» означає втілення рухомих зображень, незалежно від того, супроводжуються вони чи не супроводжуються звуками або їх відображеннями, що дозволяє здійснювати їх сприйняття, відтворення або сповіщення за допомогою відповідного пристрою.

Національний режим. Кожна Договірна Сторона надає громадянам інших Договірних сторін такий самий режим, який вона надає своїм підданам щодо виключних прав, спеціально наданих цим Договором, і права на справедливу винагороду.

Договірна Сторона має право обмежити обсяг і термін дії охорони, що надається громадянам іншої Договірної сторони, тими правами, якими користуються її власні громадяни у цій іншій Договірній стороні.

За Пекінським договором **особисті немайнові права полягають в тому, що** незалежно від майнових прав виконавця і навіть після передачі цих прав виконавець стосовно своїх незаписаних виконань або виконань, записаних в аудіовізуальних записах, має право:

- вимагати бути визнаним як виконавець своїх виконань, за винятком тих випадків, коли відсутність такого визнання продиктовано способом використання виконання,

- заперечувати проти всякого перекручення, спотворення або іншої зміни своїх виконань, здатного завдати шкоди його репутації, з належним урахуванням характеру аудіовізуальних записів.

Права, надані виконавцю, зберігають силу після його смерті принаймні до припинення чинності майнових прав і здійснюються особами або організаціями, уповноваженими на те законодавством Договірної Сторони, в якій запитується охорона.

За Пекінським договором **виключні права Виконавців полягають в тому, що** виконавці користуються виключним правом щодо своїх виконань дозволяти ефірне мовлення і сповіщення для загального відома своїх незаписаних виконань, за винятком випадків, коли виконання уже передавалось в ефір; та запис своїх незаписаних виконань.

До виключних прав також належить право на відтворення, право на поширення, право на прокат, право на доведення записаних виконань до загального відома, право на ефірне мовлення і сповіщення для загального відома.

За Пекінським договором Договірна Сторона може передбачити у своєму національному законодавстві, що у разі, **якщо виконавець висловив згоду на запис** свого виконання до аудіовізуального запису, **виключні права на надання окремих дозволів можуть належати виробнику такого аудіовізуального запису.**

Договірні сторони передбачають належні та **ефективні засоби правового захисту щодо будь-якої особи, яка навмисно робить кожную з наступних дій**, при цьому знаючи або, стосовно до цивільно-правових засобів захисту, маючи належні підстави знати, що така дія буде спонукати, дозволяти, сприяти або приховувати порушення будь-якого права, передбаченого цим Договором:

- усунення або зміну будь-якої електронної інформації про управління правами без дозволу;
- розповсюдження, імпорт з метою розповсюдження, передачу в ефір, повідомлення або доведення до загального відома без дозволу виконань або примірників виконань, записаних в аудіовізуальних записах, якщо при цьому воно знає, що в них без дозволу була усунена або змінена електронна інформація про управління правами.

Договірні сторони засновують Ассамблею і Учасником цього Договору може стати будь-яка держава-член ВОІВ

Питання для самоперевірки

1. Назвіть перший міжнародно-правовий документ у сфері суміжних прав.
2. Яка дата підписання Римської конвенції та її мета?
3. Які фактори зумовили необхідність підписання Римської конвенції?
4. Назвіть об'єкти суміжних прав за названою вище конвенцією.
5. Що означає національний режим охорони прав для виконавців?
6. Що означає національний режим охорони прав для виробників фонограм?
7. Що означає національний режим охорони прав для організацій ефірного мовлення?
8. Що можуть дозволяти чи забороняти виконавці?
9. Що можуть дозволяти чи забороняти виробники?
10. Що можуть дозволяти чи забороняти організації ефірного мовлення?
11. Які формальності може вимагати Національне законодавство?
12. Який термін охорони прав виробників фонограм?

13. Який термін охорони прав виконавців?
14. Які угоди регулюють терміни охорони суміжних прав?
15. Які фактори зумовили необхідність підписання Конвенції про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їхніх фонограм?
16. Який строк охорони прав виробників фонограм за Конвенцією про фонограми?
17. За яких умов Конвенції по фонограмам формальності національного законодавства вважаються виконаними?
18. Чим зумовлено прийняття ДВФ?
19. Які поняття визначені ДВФ?
20. Що означає національний режим в рамках ДВФ?
21. Які особливості ДВФ?
22. Який Строк охорони прав для виконавців та виробників за ДВФ?
23. Який обов'язок кожної держави-учасниці передбачає Брюссельська конвенція?
24. За яких умов згідно з Брюссельською Конвенцією дозволене розповсюдження сигналів, несучих програму?
25. За яких умов стосовно передаваних сигналів не застосовується Брюссельська конвенція
26. Яка мета підписання Пекінського договору?
27. Чи підписала Пекінський договір Україна?
28. До яких угод, що стосуються суміжних прав, не приєдналась Україна?
29. Наведіть приклади порушення суміжних прав.
30. В якому договорі надається охорона немайновим правам виконавців?

6. МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ З ОХОРОНИ НОВИХ СОРТІВ РОСЛИН

Міжнародна конвенція по охороні нових сортів рослин [9, 44] (http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_856) прийнята в Парижі 2 грудня 1961. Вступила в силу 1968 року та змінена 1972 р., 1978 р. та 1991 р. Акт 1991 р. вступив в силу 24 квітня 1998 року.

Дата приєднання України до Акту 1978 р. Підписано 2 червня 1995 р. Вступ в силу 3 жовтня 1995 р.

Дата приєднання України до Акту 1991 р. Підписано 02.08.2006 р. Вступ в силу 19 січня 2007 р.

Кількість країн, що приєднались станом на 01.12.2012 р. – 72 країни (табл.26).

Таблиця 26

Статистика приєднання до міжнародної конвенції з охорони сорів рослин

Рік	Кількість країн, що приєднались
1980	12
1990	19
2000	46
2015	72

Передумови підписання конвенції та приєднання до неї України (з використанням матеріалів з сайту Держсортслужби <http://sops.gov.ua>)

Щоб відібрати кращі сорти, в першій половині XIX століття (ще до підписання Паризької конвенції) в Росії проводились перші спроби організації порівняльного випробування сортів. Для цього були створені дослідні поля: в 1821 році – на Омському хуторі, в 1829 році – Харківське та Полтавське дослідні поля, ботанічні сади.

Височайший Указ від 9 червня 1912 року "Про насадження сільськогосподарських дослідних установ" завершив багаторічну організаційну будову селекції рослин. У відповідності до Указу в державі була розгорнута мережа державних селекційних установ.

На протязі 1937-1938 рр. було організовано 1055 держсортодільниць і лабораторія по визначенню якості зерна. Випробуванню підлягали сорти 22 культур: зернових, зернобобових, соняшника, конюшини і люцерни. Паралельно в різний час були створені державні комісії по сортовипробуванню картоплі, технічних, овочевих, баштанних, плодових, ягідних культур і винограду.

Положенням про відкриття, винаходи і раціоналізаторські пропозиції, затвердженим постановою Ради Міністрів СРСР від 21 серпня 1973 р. № 584, **нові сорти рослин були прирівняні по правовій охороні до винаходів.** У відповідності до цієї постанови Міністерство сільського господарства СРСР наказом від 13 серпня 1980 р. № 225 затвердило "Положення про правову охорону нових сортів рослин в СРСР". **Автори сортів отримали право на грошову винагороду протягом 5 років з початку використання сорту.**

Відповідно до Угоди про партнерство і співробітництво між Україною та Європейським Співтовариством, що вступила в дію 1 березня 1998 року наша держава зобов'язалась зробити все можливе для приєднання до Женевського акту 1991 року Міжнародної конвенції по охороні нових сортів рослин. У зв'язку з цим Держкомісією розроблена і Верховною Радою України прийнята нова редакція Закону України "Про охорону прав на сорти рослин". Відповідно до цієї редакції основним завданням Держкомісії є проведення державної політики щодо використання сортів рослин та охорони прав на них. Постановою Кабінету Міністрів України від 1 червня 2002 року № 714 "Про утворення Державної служби з охорони прав на сорти рослин та Українського інституту експертизи сортів рослин" Держкомісія була реорганізована в

Державну службу з охорони прав на сорти росли. На сьогодні **"Сектор державної реєстрації прав на сорти рослин"** входить до складу Державної ветеринарної та фітосанітарної служби України.

Слід зазначити, що мова про зерно, квіти, фрукти, тютюновий лист також наявні і в **Паризькій конвенції** про охорону промислової власності рослин. Але з описаного вище сорти рослин відрізняються від інших об'єктів Паризької конвенції, зокрема і необхідністю їх випробувань. До речі Конвенція, що засновує ВОІВ та договір про патентну кооперацію, що стосується винаходів були підписані вже після **Міжнародної конвенції по охороні нових сортів рослин**.

Незважаючи на це в **Міжнародній конвенції по охороні нових сортів рослин**, збережена можливість (стаття 35) для будь-якої держави, «...що бере участь в Акті 1978 р. на момент, коли вона стає Стороною цієї Конвенції, та коли йдеться про сорти, розмножені вегетативним шляхом...» передбачати їхню охорону не у вигляді права селекціонера, а у вигляді охоронного документа на промислову власність.

Мета Міжнародної конвенції по охороні нових сортів рослин полягає у забезпеченні визнання державами-членами Союзу досягнень селекціонерів, що займаються створенням нових сортів рослин шляхом надання на них виключного права власності на основі ряду однорідних і чітко обговорених принципів. Для отримання охорони новий сорт повинен бути:

- відмінним від існуючих загальновідомих сортів,
- достатньо однорідним,
- стабільним і
- новим у тому розумінні, що він не повинен бути предметом комерційного збуту до певних дат, встановлених шляхом посилання на дату подання заявки на надання охорони.

Міжнародна конвенція з охорони нових сортів рослин заснувала **Міжнародний союз з охорони нових сортів рослин**, що відомий під назвою УПОВ та є міжурядовою організацією, штаб-квартира якої розташована у Женеві. Скорочення "УПОВ" є похідним від французької назви організації – "Union internationale pour la Protection des Obtentions Vegetales" (UPOV).

Акти 1978 р. і 1991 р. встановлюють мінімальний об'єм охорони і надають державам-членам можливість врахування у власному законодавстві національних умов.

Відповідно до Акту 1978 р. мінімальний обсяг права селекціонера передбачає необхідність отримання попередньої згоди власника для виробництва з метою комерційного збуту, пропонування до продажу та продаж посадкового матеріалу сорту, **що охороняється. В Акті 1991 р. містяться більш докладні положення, які регулюють дії по відношенню до посадкового матеріалу, у зв'язку з якими** необхідно отримання дозволу володільця. У виключних випадках, але тільки тоді, коли у володільця не було розумної можливості використатися своїм правом у зв'язку з посадковим матеріалом, його дозвіл може знадобитися у зв'язку з будь-якою з вказаних дій, що здійснюються по відношенню до зібраного матеріалу сорту.

Режим, установлений національним законодавством (**національний режим**), що надається цією конвенцією, означає, що без шкоди для прав, обумовлених у цій Конвенції, громадянам Договірної Сторони, а також фізичним особам, що проживають на території цієї Договірної Сторони, та юридичним особам, зареєстрованим на такій території, надається на території кожної іншої Договірної Сторони в тому, що стосується надання та охорони прав селекціонера, такий самий режим, який законодавство цієї іншої Договірної Сторони надає чи може надати в подальшому своїм громадянам, якщо зазначені громадяни, фізичні чи юридичні особи виконують умови та

формальності, що застосовуються до громадян такої іншої Договірної Сторони.

Селекціонер має право вибирати Договірну Сторону, до органу якої він хоче подати свою першу заявку на набуття права селекціонера, а подальші заявки він може подати до органів інших Договірних Сторін, не чекаючи надання йому права селекціонера тим органом Договірної Сторони, до якого він подав першу заявку. При цьому **право пріоритету діє протягом 12-ти місяців** від дати подання першої заявки. День подання заявки не включається до цього періоду.

Рішення надати право селекціонеру вимагає **проведення експертизи**. Здійснюючи таку експертизу, орган Договірної сторони може вирощувати сорт або проводити інші необхідні випробування, поставити вимогу виростити сорт чи здійснити інші необхідні випробування, або врахувати результати вже проведених випробувань.

Дії стосовно розмножувального матеріалу сорту, що охороняється, потребують дозволу селекціонера на:

- виробництво чи репродукцію (розмноження);
- доведення до кондицій для розмноження;
- пропонування для продажу;
- продаж чи будь-яку іншу форму збуту;
- експорт;
- імпорт;
- зберігання для будь-яких цілей, зазначених в підпунктах вище.

Право селекціонера не поширюється на:

- дії, учинені приватно та в некомерційних цілях,
- дії, учинені для експериментальних цілей,
- дії, учинені для створення інших сортів.

Договірна Сторона в розумних межах, і за умови збереження законних інтересів селекціонера, може обмежити його право стосовно будь-якого сорту для **надання фермерам** можливості **використовувати для цілей розмноження**, у власних господарствах, рослинний матеріал, який вони отримали шляхом вирощування на власних земельних ділянках цього сорту.

Право селекціонера надається на обмежений термін, по спливу якого сорти, що охороняються таким правом, стають суспільним надбанням. Виходячи з суспільних інтересів і щоб уникнути можливих зловживань, право селекціонера підлягає контролю.

Мінімальний строк не може бути меншим 20-ти років від дати надання права селекціонера. Для **дерев і винограду**, мінімальний строк не може бути меншим **25-ти років** від указаної дати.

Важливо зазначити, що право селекціонера не застосовується при використанні сорту для дослідницьких цілей, включаючи використання для цілей селекції, тобто створення нових сортів рослин.

Основна діяльність УПОВ заключається у сприянні розвитку міжнародної гармонізації і співробітництва, головним чином між державами-членами Союзу, а також в наданні допомоги державам у підготовці законодавств у сфері охорони прав на сорти рослин. Для ведення успішної міжнародної торгівлі потрібні однорідні і, як мінімум, взаємо порівнянні правила.

Нові сорти рослин охороняються з метою сприянню розвитку сільського господарства а також захисту інтересів селекціонера.

Поліпшені сорти є необхідним і вигідним у економічному сенсі елементом кількісного і якісного розширення виробництва продуктів харчування і отримання джерел енергії і сировини, що відновлюються.

Створення нових сортів рослин потребує значних знань, трудових витрат, матеріальних ресурсів, коштів і часу. Отримання певних виключних прав на новий сорт створює кращі можливості для успіху селекціонерів при компенсації власних розходів і отриманні додаткових коштів для наступних капіталовкладень. Відсутність охорони прав селекціонера робить ці цілі важко досяжними, оскільки ніщо не заважає третім особам займатися розмноженням посадкового матеріалу сорту, що створений селекціонером, і здійснювати комерційний збут без всіякого визнання його праці.

Стаючи членом УПОВ держава заявляє про свої наміри охороняти права селекціонерів на основі принципів, що отримали міжнародне визнання і підтримку. Вона надає національним селекціонерам можливість отримувати правову охорону в інших державах-членах Союзу і стимулює іноземних селекціонерів до вкладення коштів в селекцію рослин і виробництво посадкового матеріалу на власній території. Членство в УПОВ дає державі можливість ділитися власним досвідом і використовувати досвід інших держав-членів УПОВ, а також вносити свій вклад у розвиток світової селекційної роботи. Для досягнення цієї цілі необхідні постійні зусилля по розвитку співробітництва на міжурядовому рівні, що припускає допомогу спеціалізованого секретаріату.

Факт того, що **Конвенція УПОВ визначає основні концепції охорони сортів**, які підлягають обов'язковому включенню до національних законодавств держав-членів Союзу, веде до більшої взаємної відповідності цих законодавств і сприяє більшій однаковості при практичній реалізації систем охорони.

Ця однаковість посилюється, по перше, за рахунок здійснення в межах УПОВ конкретної діяльності, спрямованої на розробку рекомендацій, типових угод і форм, і, по друге, за рахунок ролі УПОВ, як форуму для обміну думками і досвідом.

В УПОВ розроблено докладне зведення загальних принципів для проведення експертизи сортів рослин на предмет наявності відмінних ознак, однорідності і стабільності.

Тісна співпраця між державами-членами Союзу здійснюється у сфері експертизи сортів рослин заснована на домовленостях, у відповідності до яких одна держава-член Союзу проводить експертизу на прохання інших держав або одна держава-член Союзу у якості основи для прийняття рішення про надання права селекціонера приймає до уваги результати експертизи, отримані іншими державами. Шляхом таких домовленостей держави-члени Союзу можуть скорочувати витрати у зв'язку з практичним застосуванням національних систем охорони, а селекціонери, при відносно низьких витратах, мають можливість отримати правову охорону в декількох державах.

Держави-члени УПОВ і Секретаріат УПОВ підтримують контакти і оказують юридичну, адміністративну і технічну допомогу урядам все більшої кількості держав, що проявляють зацікавленість до діяльності Союзу, а також до охорони прав на сорти рослин. Регулярні контакти підтримуються також з багатьма міжурядовими і міжнародними організаціями.

Інформація про розвиток законодавства в сфері охорони сортів у світі публікується у **Бюлетені "Plant Variety Protection"** (Охорона сортів рослин).

Рада УПОВ складається з представників членів Союзу. Кожна держава, що є членом Союзу, має в Раді один голос. У відповідності до Акту 1991 року для деяких міжурядових організацій також передбачена можливість стати членом Союзу. Завданням Ради є забезпечення інтересів і сприяння розвитку УПОВ, а також прийняття програми і бюджету Союзу. Чергові сесії Ради проводяться раз в рік, в разі необхідності можуть скликатися надзвичайні сесії. Рада заснувала ряд комітетів, які засідають один чи два рази на рік.

Керівництво Секретаріатом УПОВ (так зване "Бюро Союзу") здійснює Генеральний секретар. На основі Угоди про співробітництво, яка укладена з Всесвітньою організацією інтелектуальної власності (ВОІВ) – Генеральний директор ВОІВ є Генеральним секретарем УПОВ.

Питання для самоперевірки

1. Які передумови підписання конвенції Міжнародної конвенції по охороні нових сортів рослин?
2. Яка мета Міжнародної конвенції по охороні нових сортів рослин?
3. Чи передбачена Міжнародною конвенцією по охороні нових сортів рослин можливість охорони сорту у вигляді охоронного документа на промислову власність?
4. В якій послідовності були підписані Конвенція, що засновує ВОІВ, договір про патентну кооперацію та Міжнародна конвенція по охороні нових сортів рослин?
5. Що таке Міжнародний союз з охорони нових сортів рослин?
6. Чи має право селекціонер вибирати Договірну Сторону?
7. Який обсяг права селекціонера?
8. Які обов'язкові винятки з права селекціонера?
9. На який термін надається право селекціонера?
10. Чи може держава-член проводити експертизу на прохання інших держав?
11. Чи існує видання де публікується інформація про розвиток законодавства в сфері охорони сортів у світі?
12. Хто є генеральним секретарем УПОВ?

7. УГОДА ПРО ТОРГОВЕЛЬНІ АСПЕКТИ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ (TRIPS)

Світова організація торгівлі (СОТ) [45] — це міжнародна організація, метою якої є розробка системи правових норм міжнародної торгівлі та контроль за їх дотриманням. Головними цілями Організації є забезпечення тривалого і стабільного функціонування системи міжнародних торговельних зв'язків, лібералізація міжнародної торгівлі, поступове скасування митних і торговельних обмежень, забезпечення прозорості торговельних процедур.

СОТ була створена у січні 1995 року після підписання відповідної багатосторонньої угоди у м.Марракеш (Марокко) 15 квітня 1994 року. СОТ стала правонаступницею Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ) - організації, яка проіснувала з 1947 по 1994 рік і нараховувала 128 членів. У рамках ГАТТ було проведено вісім раундів багатосторонніх переговорів, спрямованих на лібералізацію торгівлі, скасування тарифних обмежень та зниження митних зборів. У ході переговорів було укладено **28 угод**, які сьогодні є головною складовою нормативно-правової бази СОТ, однією з яких є **Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС), яка підписана 15 квітня 1994 року.**

На даний момент членами СОТ є 160 країн світу, 23 країни ведуть переговори щодо вступу до СОТ. Членство у СОТ передбачає обов'язкову участь у всіх багатосторонніх угодах, крім декількох з обмеженим колом учасників.

Країни-члени СОТ сплачують індивідуальні внески, які розраховуються на основі часток цих країн у загальному обсязі світової торгівлі.

Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності [10]
(Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights скорочено TRIPS, але часто вживається також ТРИПС)
(http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/981_018)

Метою угоди є розробка та узгодження принципів створення нормативно-правової бази для лібералізації міжнародних торгових відносин, встановлення стандартів захисту прав інтелектуальної власності та порядок їх правозастосування.

Угода передбачає, що кожна країна-член СОТ повинна виконувати зобов'язання, що випливають з інших міжнародних угод з прав інтелектуальної власності, доповнюючи їх зобов'язаннями ТРІПС та гарантуючи, що в кожній країні-учасниці будуть створені та застосовані суворі процедури примусу для захисту прав інтелектуальної власності.

Угода ТРІПС створює Раду ТРІПС в якості органу Конференції міністрів світової організації торгівлі (СОТ).

Структура Угоди.

Частина I - загальні принципи.

Частина II містить стандарти захисту різних видів інтелектуальної власності: авторського права і суміжних прав, торгових знаків, географічних зазначень, промислових зразків, патентів, топологія (топографія) інтегральних мікросхем, комерційної таємниці.

Частина III регламентує заходи примусу до дотримання прав інтелектуальної власності.

Частина IV описує процедури придбання і докази таких прав.

Частина V погоджувальні процедури

Частина VI тимчасові угоди в частині VI

Частина VII організаційні та прикінцеві положення

Основним принципом Угоди є **принцип національного режиму**, за яким громадяни однієї країни-члена користуються в іншій країні-члені таким же правовим режимом як і її власні громадяни щодо охорони

права інтелектуальної власності. До уваги приймаються лише ті винятки, які встановлені міжнародними угодами, а саме:

а) в тому, що стосується промислової власності, цей принцип застосовується до всіх прав, встановлених Паризькою конвенцією про охорону промислової власності;

б) в тому, що стосується авторського права, цей принцип застосовується до всіх прав, встановлених у Бернській конвенції з охорони літературних і художніх творів;

в) в тому, що стосується прав, які відносяться до інтегральних мікросхем, цей принцип застосовується до всіх прав, встановлених у Вашингтонському договорі, який ще не вступив в силу, про інтелектуальну власність у відношенні інтегральних мікросхем;

г) в тому, що стосується прав, які відносяться до виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення, це зобов'язання застосовується тільки у відношенні прав, передбачених Римською конвенцією.

Другим принципом Угоди є **принцип найбільшого сприяння**, який встановлює, що будь-які переваги, пільги, привілеї або імунітет, надані членом Угоди громадянам будь-якої іншої держави (незалежно від членства), надаються невідкладно і безумовно громадянам усіх країн-членів за можливими окремими винятками.

Угодою встановлені обов'язкові стандарти параметрів окремих об'єктів інтелектуальної власності. Ці стандарти мінімальні, але держави, які приєдналися до Угоди, нижче зазначених в ній параметрів опускатися не можуть. Частина II Угоди ТРІПС якраз і визначає ці стандарти, які стосуються наявності, обсягу і використання прав інтелектуальної власності. Це означає, що в країні-члені Угоди громадяни мають бути

наділені такими-то передбаченими Угодою правами. Обсяг зазначених прав має бути не вужчим за визначений Угодою. Чинне законодавство країни-члена Угоди має забезпечити реальне виконання зазначених прав. Зрозуміло, що мова йде про права у сфері інтелектуальної власності.

Угода ТРІПС визначає конкретні параметри щодо восьми об'єктів інтелектуальної власності:

1. патентів;
2. промислових зразків;
3. товарних знаків;
4. географічних зазначень;
5. топографій інтегральних мікросхем;
6. охорони закритої інформації;
7. авторського права і суміжних прав;
8. контролю за антиконкурентною практикою через договірні ліцензії.

Розглянемо аспекти угоди ТРІПС за окремими об'єктами інтелектуальної власності.

7.1. Аспекти TRIPS, що стосуються промислової власності

7.1.1. Аспекти TRIPS, що стосуються винаходів

Патенти видаються для будь-яких винаходів, незалежно від того, чи є вони продуктами або процесами в усіх сферах технології за умови, що вони є новими, мають винахідницький рівень і є промислово придатними. Термін "винахідницький рівень" та "промислово придатний" в цьому договорі

можна вважати синонімами термінів "неочевидний" та "корисний" відповідно.

Держава-учасниця TRIPS може не допускати патентування винаходів та перешкоджати їх комерційному використанню, з метою захисту, зокрема, громадського порядку або суспільної моралі, охорони життя або здоров'я людей, тварин чи рослин.

Члени можуть також не дозволяти патентування методів лікування патентування рослин та тварин.

Виключні права, що надаються власнику патенту

коли об'єктом патенту є продукт - перешкоджати третім сторонам, які не мають дозволу власника, виробляти, використовувати, пропонувати до продажу, продавати або імпортувати для цих цілей зазначений продукт;

коли об'єктом патенту є процес - перешкоджати третім сторонам, які не мають дозволу власника, використовувати процес або: використовувати, пропонувати на продаж, продавати або імпортувати для цих цілей принаймні продукт, який було безпосередньо отримано шляхом цього процесу.

Власники патенту також повинні мати право передавати або передавати у спадщину патент чи укладати ліцензійні угоди.

Держави повинні вимагати від заявників, які бажають одержати патент, щоб вони розкривали суть свого винаходу достатньо ясно і повно з тим, щоб кваліфікована у відповідній галузі особа могла використати винахід, а також **можуть вимагати від заявників вказати найкращий відомий їм спосіб використання винаходу** на дату подання заявки або при домаганнях на пріоритет - на дату пріоритету.

Держави можуть вимагати від заявника, який бажає одержати патент, надати інформацію, яка стосується його відповідних заявок та видачі йому іноземних патентів.

Можуть бути **обмеження** з виключних прав, що надаються патентом, за умови, що такі винятки **не будуть суттєво суперечити нормальному використанню патенту** та завдавати суттєвої шкоди законним інтересам власника патенту, з огляду на інтереси третіх сторін (наприклад, **надзвичайна ситуація і т.д.**).

Описані можливі дії стосовно ліцензування (перехресна ліцензія) в державі-учасниці у випадку наявності двох патентів, причому використання «другого» патенту неможливе без порушення іншого патенту «першого». та

Повинна існувати можливість судового перегляду будь-якого рішення щодо анулювання або втрати права на патент.

Строк дії охорони не повинен закінчуватися до закінчення двадцятирічного періоду від дати подання заявки.

Патенти на спосіб виготовлення продукту; обов'язок доведення.

Якщо суттю патенту є спосіб отримання продукту, органи судової влади повинні мати право наказувати відповідачу довести, що спосіб для отримання ідентичного продукту відрізняється від запатентованого способу. У зв'язку з чим Члени повинні передбачати, що принаймні за однієї з наступних обставин будь-який ідентичний продукт, коли він виробляється без дозволу власника патенту, повинен, за відсутністю доказу протилежного, вважатися отриманим в результаті запатентованого способу:

- якщо продукт, отриманий запатентованим способом, є новим;
- якщо існує значна ймовірність того, що ідентичний продукт був виготовлений із використанням даного способу і власник патенту був не в змозі шляхом прийнятих зусиль визначити спосіб, який фактично використовувався.

Держава-учасниця має можливість передбачати, що "обов'язок доведення", повинен існувати тільки для порушника, який підозрюється.

7.1.2. Аспекти TRIPS, що стосуються промислових зразків

Держави-учасниці повинні забезпечувати охорону незалежно розроблених промислових зразків, які є **новими АБО оригінальними**. Держави можуть передбачити, що зразки не є новими або оригінальними, якщо вони не дуже відрізняються від відомих зразків або комбінацій ознак відомих зразків. Держави можуть передбачити, що такий захист не поширюється на зразки через, головним чином, технічні або функціональні міркування.

Держава-учасниця повинна гарантувати, що вимоги щодо забезпечення охорони **текстильних зразків**, особливо щодо будь-яких витрат, експертизи або публікації, суттєво не зменшать можливості звертатися і отримувати таку охорону. Члени вільні виконувати це зобов'язання **через закон про** промислові зразки або авторське право.

Власник промислового зразка, що охороняється, **повинен мати право перешкоджати третім сторонам**, які не мають дозволу власника на виробництво, продаж або імпорту продукції, яка містить у собі або включає зразок, який є копією або майже скопійований зі зразка, що охороняється, якщо такі дії здійснюються з комерційною метою.

Держави-учасниці можуть надавати обмежені винятки щодо охорони промислових зразків за умови, що такі винятки не будуть безпідставно суперечити нормальному застосуванню промислових зразків, що охороняються, і не будуть безпідставно завдавати шкоди законним інтересам власників промислових зразків, що охороняються, з урахуванням законних інтересів третіх сторін.

Захист надається на **щонайменше 10 років**.

7.1.3. Аспекти TRIPS, що стосуються товарних знаків

Об'єкт, що охороняється - будь-яке позначення або сполучення позначень, за допомогою яких можна відрізнити товари або послуги одного підприємства від товарів або послуг іншого підприємства, являє собою товарний знак, який має право бути зареєстрований як товарні знаки.

Якщо позначенню не притаманна здатність відрізняти відповідні товари та послуги, **Держави-учасниці можуть запровадити реєстрацію в залежності від розрізнявальної здатності, що набувається завдяки використанню.**

Держави-учасниці можуть вимагати як умову реєстрації, щоб позначення сприймалися візуально.

Держави-учасниці можуть передбачити, що **реєстрація залежатиме від використання.** Однак **фактичне використання** товарного знака **не повинно бути умовою для подання заявки на реєстрацію.** Заявка не повинна відхилятися лише на тій підставі, що використання, яке передбачалося, не відбулося до закінчення трирічного періоду від дня подання заявки.

Характер товарів або послуг, для яких має використовуватися товарний знак, ні в якому разі не повинен бути перешкодою для реєстрації товарного знака.

Держави-учасниці повинні публікувати кожний товарний знак або до його реєстрації, або відразу після того, як він був зареєстрований, і **надавати достатні можливості для подання звернення про анулювання реєстрації.** Крім того, Члени можуть надавати можливість для подання заперечення проти реєстрації товарного знака.

Власник зареєстрованого товарного знака повинен мати **виключне право забороняти всім третім сторонам, які не мають згоди власника, використовувати в процесі торгівлі ідентичні або схожі позначення для товарів чи послуг, які є ідентичними або схожими на ті, стосовно яких**

реєструється товарний знак, де таке використання призвело б у результаті до ймовірності плутанини.

При визначенні, чи є **товарний знак загально відомим**, Держави-учасниці повинні брати до уваги обізнаність відповідного сектора широкого загалу про цей товарний знак, у тому числі відомість на території відповідної Держави-учасниці, яка була отримана в результаті просування товарного знака.

Застосовується *mutatis mutandis* щодо **товарів або послуг, відмінних від тих**, для яких умови, що використання цього товарного знака відносно таких товарів або послуг вказувало б на зв'язок між такими товарами або послугами та власником зареєстрованого товарного знака, і при цьому є ймовірність, що інтересам власника зареєстрованого товарного знака буде завдано шкоди в результаті такого використання.

Члени можуть надавати **обмежені винятки з прав**, що надає товарний знак, таких як чесне використання описових термінів, за умови, що такі винятки враховують законні інтереси власника товарного знака та третіх сторін.

Первісна реєстрація, а також кожне наступне продовження реєстрації товарного знака має здійснюватися **на строк не менше семи років**. Продовження реєстрації товарного знака може здійснюватися необмежено.

Якщо для збереження реєстрації необхідне використання, то реєстрація **може бути анульована лише після невикористання протягом безперервного принаймні трирічного періоду**, якщо тільки власником товарного знака **не будуть надані вагомі причини**, що ґрунтуються на існуванні перешкод для такого використання. Обставини, які є перешкодою для використання товарного знака, що виникають незалежно від волі власника товарного знака, такі як обмеження імпорту або інші урядові вимоги для товарів і послуг, що захищаються цим товарним знаком, повинні визнаватися як поважні причини для невикористання.

Ліцензування та передача прав

Держави-учасниці можуть визначати умови ліцензування та передачі прав на товарні знаки; це означає, що примусове ліцензування товарного знака не дозволяється і що **власник зареєстрованого товарного знака має право передавати** право на товарний знак разом з передачею підприємства або без передачі підприємства, якому належить товарний знак.

7.1.4. Аспекти TRIPS, що стосуються географічних зазначень

Географічними зазначеннями, для цілей цієї Угоди, є зазначення, які **визначають товар як такий, що походить з території Держави-учасниці, регіону або місцевості на його території**, коли дана якість, репутація або інші характеристики товару значною мірою пов'язані з його географічним походженням.

Щодо географічних зазначень Держави-учасниці повинні забезпечити для зацікавлених сторін законні способи, щоб запобігти:

- використання будь-яких засобів визначення або представлення товару, який свідчить або передбачає, що товар походить з географічної території іншої, ніж реальне місце походження, у такий спосіб, що вводить в оману широкий загальний стосовно географічного походження товару;
- будь-якого використання, яке є актом недобросовісної конкуренції.

Держава-учасниця, ex officio, якщо дозволяє її законодавство або на прохання зацікавленої сторони, відмовляє у реєстрації товарного знака або визнає недійсною реєстрацію товарного знака, який містить або складається з географічного зазначення, стосовно товарів, які не походять із зазначеної території, якщо використання зазначення у товарному знаку для таких товарів на території цієї країни має характер, котрий вводить в оману широкий загальний щодо реального місця походження цих товарів.

Захист повинен застосовуватися проти географічного зазначення, яке, хоча у буквальному розумінні **правильно визначає** територію, регіон або місцевість походження товарів, але **викликає у широкого загалу хибне уявлення**, що товар походить з іншої території.

***ПРИКЛАД. Шампань** (фр. *Champagne*, лат. *Campania*) — область у Франції і слово «шампанське» від цієї назви, але, разом з тим Шампань - невеличке місто у Швейцарії де до 2006 року вироблялось шампанське. Без слова шампанське ці швейцарські вина подешевшали та користуються меншим попитом.*

Держави-учасниці повинні забезпечити для зацікавлених сторін законні засоби, що **перешкоджають використанню географічних зазначень**, які ідентифікують вина, для вин, що не походять з місця, визначеного даним географічним зазначенням, або зазначень, які характеризують спиртні напої, щодо спиртних напоїв, що не походять з місця, визначеного даним географічним зазначенням, **навіть коли реальне походження товару вказане або географічне зазначення використане у перекладі чи супроводжується такими словами, як "сорт", "тип", "стиль", "імітація" тощо.**

У випадку існування омонімічних географічних зазначень для вин захист надається для кожного зазначення. Кожна Держава-учасниця повинна визначити практичні умови, які дозволяють розрізняти такі омонімічні зазначення, з урахуванням необхідності забезпечення справедливому режиму для відповідних виробників і запобігання введення споживачів в оману.

Держави-учасниці домовляються провести переговори, спрямовані на посилення захисту окремих географічних зазначень. Будь-яке питання, що впливає на виконання зобов'язань може бути винесено на розгляд Ради ТРІПС.

Згідно з цією Угодою немає жодних зобов'язань щодо захисту географічних зазначень, які не охороняються в країні свого походження, або охорону яких у країні їхнього походження припинено, або які більше не вживаються у цій країні.

7.1.5. Аспекти TRIPS, що стосуються захисту нерозголошуваної інформації

Держави-учасниці повинні забезпечувати **ефективний захист проти недобросовісної конкуренції.**

Держави-учасниці повинні надавати **захист нерозголошуваної інформації**, а також даних, що надаються Уряду та урядовим установам.

Визначення "**спосіб, який суперечить чесній комерційній практиці**" означає принаймні таку практику, як **порушення контракту, порушення довіри та спонукання до порушення, і включає придбання інформації, що не підлягає розкриттю третіми сторонами**, які знали або не могли не знати, що з цим придбанням пов'язана така практика.

Фізичні та юридичні особи повинні мати можливість перешкоджати тому, щоб інформація, яка законно знаходиться під їх контролем, розголошувалась, збиралась або використовувалась іншими особами без їхньої згоди у такий спосіб, який суперечить чесній комерційній практиці, якщо інформація:

- є секретною у тому розумінні, що вона як єдине ціле або у точній сукупності та поєднанні її компонентів не є загально відомою або доступною для осіб у колах, що звичайно мають справу з інформацією, про яку йдеться;
- має комерційну цінність через те, що вона є секретною;
- зберігається у секреті внаслідок вжиття за відповідних обставин певних заходів особою, яка законно здійснює контроль за цією інформацією.

Держави-учасниці, вимагаючи як умову отримання дозволу на збут фармацевтичної продукції або продукції сільськогосподарської хімії, у якій використовуються нові хімічні речовини, надання нерозголошуваних даних випробувань або інших даних, отримання яких потребує значних зусиль, повинні захищати такі дані від нечесного комерційного використання. Держави-учасниці повинні захищати такі дані від розкриття, окрім тих випадків, коли це необхідно для захисту населення або якщо не вжито заходів для забезпечення захисту таких даних від нечесного комерційного використання.

7.1.6. Аспекти TRIPS, що стосуються контролю за практикою антиконкурентних дій у договірних ліцензіях

Держави-учасниці домовляються, що **деяка ліцензійна практика або умови, які мають відношення до прав інтелектуальної власності, що обмежують конкуренцію, можуть мати негативні наслідки для торгівлі і можуть бути перешкодою для передачі та розповсюдження технологій.**

Держави-учасниці **можуть визначати у своєму законодавстві ліцензійну практику та умови, які можуть в окремих випадках означати зловживання правами інтелектуальної власності, що негативно впливатиме на конкуренцію на відповідному ринку. Як передбачено вище, Держава-учасниця може прийняти, згідно з іншими положеннями цієї Угоди, відповідні заходи для попередження або контролю такої практики, які, наприклад, можуть включати виняткові умови щодо зворотної передачі покупцем ліцензії технічної інформації продавцю ліцензії, умови, що перешкоджають оскарженню законності та примусовому пакетному ліцензуванню, у світлі відповідних нормативних правових актів цього Члена.**

Держава-учасниця повинна, отримавши відповідне прохання, **консультуватися з будь-якою іншою Державою-учасницею, яка має**

підстави вважати, що власник прав інтелектуальної власності, який є підданим або мешканцем Держави, до якої адресовано прохання щодо консультації, дотримуватися практики, що порушує закони та правила Держави-учасниці, що подала прохання, щодо контролю за практикою антиконкурентних дій у договірних ліцензіях, і яка прагне забезпечити дотримання такого законодавства, не завдаючи шкоди будь-якій дії згідно з цим законом та повній свободі у прийнятті остаточного рішення будь-якої Держави-учасниці.

7.2. Аспекти TRIPS, що стосуються топографій інтегральних мікросхем

Держави-учасниці повинні вважати незаконними такі дії, якщо вони здійснюються без дозволу власника прав:(9) імпортування, продаж або розповсюдження в інший спосіб з комерційною метою інтегральних мікросхем, топографій яких надано охорону, інтегральних мікросхем, складовою частиною яких є інтегральні мікросхеми, топографій яких надано охорону, або вироби, які містять таку інтегральну мікросхему, лише доти, поки в ній містяться незаконно вироблені інтегральні мікросхеми.

Дії, що не потребують дозволу власника прав

Жодна з Держав-учасниць не повинна вважати незаконним здійснення будь-яких дій, про які йдеться у цій Статті щодо інтегральних мікросхем, складовою частиною яких є незаконно відтворена топографія, або щодо будь-якого продукту, що містить таку інтегральну мікросхему, якщо особа, що виконує або організує такі дії, не знала або не мала розумних підстав, щоб знати, купуючи інтегральну мікросхему або продукт, що містить таку інтегральну мікросхему, що він включає незаконно відтворену топографію.

Держави-учасниці повинні забезпечити, що після того, як особа отримала належне повідомлення про те, що топографію було відтворено

незаконно, ця особа може виконувати будь-яку з дій стосовно запасу продукції, який вона має у своєму розпорядженні або який вона замовила до цього моменту, але **на неї накладається зобов'язання виплатити власнику прав суму**, еквівалентну прийнятній винагороді, яка сплачувалася б за вільно домовленою ліцензією стосовно такої топографії. **Такі ж умови, у випадку будь-якого примусового ліцензування топографії або її використання урядом чи на користь уряду без дозволу на те власника прав.**

Для Держав-учасниць, що вимагають реєстрації як умови охорони, **строк дії охорони** топографій не повинен закінчуватися раніше, ніж через **10 років**, відлік яких починається від дати подання заявки на реєстрацію або від дати її першого комерційного використання будь-де в світі.

Для Держав-учасниць, що не вимагають реєстрації як умови охорони, топографії повинні бути під охороною протягом не менше ніж **10 років**, відлік яких починається від дати її першого комерційного використання будь-де в світі.

Держава-учасниця також може передбачити, що така охорона втрачає чинність через 15 років після створення топографії.

7.3. Аспекти TRIPS, що стосуються авторського права

Комп'ютерні програми у вихідному або об'єктному коді охороняються подібно до охорони, що надається літературним творам за Бернською конвенцією.

Компіляція даних або іншої інформації в електронній чи іншій формі, яка завдяки відбору або упорядкуванню її змісту є **результатом інтелектуальної творчої діяльності, охороняється як така.** Така охорона не поширюється власне на дані або інформацію і не стосується будь-якого авторського права, яке вже існує на самі дані або інформацію.

Стосовно **права на здійснення комерційного прокату (оренди)**, що стосується принаймні комп'ютерних програм та кінематографічних творів, Держава-учасниця забезпечує авторів та їх правонаступників правом дозволяти або забороняти комерційний прокат оригіналів або копій авторських творів широкому загалу. Держава-учасниця звільняється від цього зобов'язання стосовно кінематографічних творів, якщо такий прокат не призведе до широкого розповсюдження копій таких творів, що значно послаблює виключні права на репродукування, що надаються цією Державою-учасницею авторам та їх правонаступникам. Що стосується комп'ютерних програм, це зобов'язання не застосовується до комерційного прокату (оренди), якщо сама програма не є суттєвим об'єктом комерційного прокату (оренди).

Якщо **строк захисту твору**, крім фотографічного твору або твору прикладного мистецтва, обчислюється на основі, іншій, ніж тривалість життя людини, такий **строк повинен бути не меншим 50 років від кінця календарного року дозволеної відповідною особою публікації**, або у разі, коли такої дозволеної відповідною особою публікації протягом 50 років від часу створення цього твору не було, - то 50 років від закінчення календарного року створення такого твору.

Держави-учасниці дотримуються обмежень та винятків стосовно виключних прав у певних випадках, які не суперечать звичайному використанню твору та не призводять до надмірної шкоди законним інтересам власника прав.

7.5. Аспекти TRIPS, що стосуються суміжних прав

Стосовно запису виконання на фонограмі, **виконавцям надається можливість запобігти наступних дій у разі, якщо записи здійснюються без**

їхнього дозволу; наприклад, під час виступу та відтворення такого запису. Виконавцям також надається можливість запобігти наступних дій, якщо вони здійснюються без їхнього дозволу:

- ефірне мовлення
- пряма публічна трансляція виконань їх виступу в прямому ефірі для широкого загалу.

Виробники фонограм повинні мати право дозволяти або забороняти пряме чи опосередковане відтворення своїх фонограм.

Телерадіомовні організації мають право забороняти наступні дії, якщо вони здійснюються без їхнього дозволу: запис, відтворення та ретрансляцію через радіомовні засоби, а також передачу телевізійними засобами. Якщо Держави-учасниці не надають таких прав телерадіомовним організаціям, вони забезпечують власників авторського права щодо змісту передачі можливістю запобігти здійснення вищезгаданих дій згідно з положеннями Бернської конвенції.

Положення щодо комп'ютерних програм застосовуються і до виробників фонограм та будь-яких інших власників прав щодо фонограм, як визначено в законодавстві Держави-учасниці.

Строк захисту, що надається за цією Угодою виконавцям та виробникам фонограм, **триває принаймні до закінчення 50-річного періоду, відлік якого починається від кінця календарного року, в якому було зроблено запис твору або в якому твір було виконано.**

Для телерадіомовних організацій строк захисту передач триває **щонайменше 20 років**, починаючи від закінчення календарного року, коли була зроблена передача.

Питання для самоперевірки

1. Які передумови ухвалення Угоди ТРІПС?
2. Як трактується термін «інтелектуальна власність» в Угоді?
3. Які цілі Угоди ТРІПС?
4. Які принципи проголошує дана Угода?
5. Як співвідносяться положення Угоди ТРІПС з Бернською Конвенцією?
6. Як охороняється Угодою комп'ютерні Програми і бази даних?
7. Як відображені в Угоді права на комерційний прокат?
8. Який термін захисту авторських прав і суміжних прав визначено Угодою?
9. Що є об'єктом товарного знака за Угодою ТРІПС?
10. Які права щодо товарних знаків визначені в Угоді?
11. Який термін захисту товарного знаку?
12. Що таке географічні зазначення?
13. Які вимоги висунуті Угодою ТРІПС щодо географічних зазначень?
14. Яка охорона надана Угодою промисловому знаку? Який її термін?
15. Які умови патентування об'єктів інтелектуальної власності згідно з Угодою?
16. Для яких об'єктів може не дозволятися і не допускатися патентування?
17. Які права надаються патентом за цією Угодою?
18. На яких умовах може здійснюватися використання об'єкта патенту без дозволу власника?
19. Який термін охорони патенту згідно з Угодою ТРІПС?
20. Як трактується в Угоді поняття «нерозголошувана інформація»?
21. Які виключні права надаються власнику стосовно патенту на продукт?
22. Які виключні права надаються власнику стосовно патенту на спосіб?
23. Які виключні права надаються власнику стосовно промислових зразків?
24. Які виключні права надаються власнику стосовно товарних знаків?

25. Які виключні права надаються власнику стосовно географічних зазначень?
26. Які виключні права надаються власнику стосовно топографій інтегральних мікросхем
27. Які виключні права надаються власнику стосовно об'єктів авторського права
28. Які виключні права надаються власнику стосовно суміжних прав
29. Які зобов'язання країн-членів СОТ стосовно захисту прав інтелектуальної власності?
30. Які санкції застосовують до імпортованих з порушенням прав інтелектуальної власності товарів?
31. Як відшкодовуються збитки власнику прав?
32. Які повноваження судової влади щодо так званих «контрафактних» товарів або з фальсифікованим товарним знаком?
33. За яких умов може бути призупинене переміщення товарів через митний контроль?
34. Хто і на підставі чого має право ініціювати призупинення товарів через митний кордон?
35. Який термін можливого призупинення переміщення товарів через митний кордон?
36. Чи існують винятки щодо можливого призупинення переміщення товарів через митний кордон?
37. Які кримінальні процедури визначено до застосування Угодою ТРІПС?
38. Що включає технічне співробітництво між країнами-членами СОТ?
39. Які повноваження ради ТРІПС?
40. Що означає міжнародне співробітництво між країнами-членами СОТ?

8. ВСЕСВІТНЯ КОНВЕНЦІЯ ПРО АВТОРСЬКЕ ПРАВО

Всесвітня конвенція про авторське право 1952 року [8, 9], переглянута 24.08.1971 з додатковими протоколами 1 та 2 які вступили в силу відповідно 10.07.1974 та 20.07.1974 (http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/952_006/page)

Дата набуття чинності для України: 17.01.1994 р.

Головна мета Конвенції - створення універсального режиму для охорони і захисту авторських прав на літературні, наукові і художні твори на міжнародному рівні.

Маються на увазі такі різновидності творів як письмові, музичні, драматичні і кінематографічні, твори живопису, графіки та скульптури.

Кожна Договірна держава зобов'язується вжити всіх заходів, щодо забезпечення відповідної та ефективної охорони прав авторів та інших осіб, що володіють авторським правом, на літературні, наукові і художні твори, у тому числі включаючи виключне право автора робити і випускати в світ переклади і дозволяти робити і випускати в світ переклади творів, що користуються охороною за цією Конвенцією

Будь-яка Договірна держава, яка відповідно зі своїм внутрішнім законодавством вимагає в якості умови охорони авторського права дотримання таких формальностей, як депонування примірників, реєстрація, застереження про залишення за собою прав, нотаріальні посвідчення, сплата зборів, виробництво або випуск у світ на території даної держави, буде вважати ці умови виконаними щодо всіх творів, що користуються охороною за Конвенцією та вперше випущених поза територією цієї держави і автор якого не є одним з її громадян, якщо, починаючи з першого випуску цього твору, всі його екземпляри, випущені з дозволу автора чи іншої особи, яка має авторське право, матимуть знак © з ім'ям особи, яка має авторське право, і з

зазначенням року його першого випуску. Знак, ім'я та рік випуску повинні бути зазначені таким способом і на такому місці, щоб було ясно видно, що права автора охороняються.

Термін охорони творів, що надається в відповідно до Конвенції, не може бути коротшим періоду, що охоплює час життя автора і двадцять п'ять років після його смерті. Однак будь-яка Договірна держава, яка на дату вступу в силу в цій державі цієї Конвенції обмежує цей строк для творів певних категорій періодом, що обчислюється з часу їх першого випуску в світ, може залишити в силі такі винятки і поширити їх на твори інших категорій. Для творів всіх цих категорій строк охорони не може бути коротшим 25 років, рахуючи з часу їх першого випуску в світ.

Будь-яка Договірна держава, в якій до часу набрання чинності цієї Конвенції термін охорони не обчислюється виходячи з тривалості життя автора, **може обчислювати цей термін з дня першого випуску в світ твору або з дня його реєстрації, перед випуском у світ, за умови, що строк охорони не може бути коротшим 25 років,** від часу першого випуску в світ або з дня реєстрації твору, що передувала його випуску в світ.

В Договірних державах, що надають охорону як фотографічним творам, так і творам прикладного мистецтва в тій мірі, в якій вони охороняються як художні твори, **термін охорони таких творів не може бути коротшим десяти років.**

Жодна Договірна держава не зобов'язана забезпечувати охорону твору протягом строку, більш тривалого, ніж термін, встановлений для творів даної категорії, в разі не випущеного в світ твору законом країни, що бере участь у Конвенції країни учасника і у випадку випущених у світ творів - законом країни, що бере участь у Конвенції країни, в якій твір вперше випущено в світ.

Коли законодавством будь-якої Договірної держави передбачено два або більше послідовних періоди охорони, то при застосуванні попереднього стану

строком охорони, наданої цією державою, вважається сукупність цих періодів. Однак, якщо з якої-небудь причини даний твір не користується охороною з боку цієї держави протягом другого або інших наступних періодів, то й інші Договірні Держави не зобов'язані надавати охорону цього твору протягом другого або інших наступних періодів.

У разі одночасного виходу в світ у двох і більше Договірних державах твір розглядається вперше випущеним у світ в державі, що надає більш короткий термін охорони; випущеним одночасно в Договірних державах вважається будь-який твір, що вийшов у двох або більше зазначених Договірних державах протягом тридцяти днів після першого випуску в світ.

Питання для самоперевірки

1. Яка головна мета Всесвітньої конвенції про авторське право?
2. Чи стосується Всесвітня конвенція про авторське право виключних прав автора на переклад?
3. Чи зобов'язана Договірна держава забезпечувати охорону твору протягом строку, більш тривалого, ніж це записано в законах іншої Договірної держави?
4. Які твори є об'єктами авторського права за Всесвітньою конвенцією?
5. За якої умови випущенні літературно-художні твори стають об'єктами авторського права у державах-учасниках Конвенції?
6. Який термін охорони літературно-художніх творів за Всесвітньою конвенцією?
7. Надайте визначення поняття «випуск в світ» у трактуванні Конвенції.

9. СТАН ПІДПИСАННЯ МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ УКРАЇНОЮ ТА ЙОГО ПОРІВНЯННЯ З ІНШИМИ КРАЇНАМИ

Порівняння можна здійснити за звідною таблицею з вказівкою членського складу ВОІВ та договорів, адміністративні функції яких виконує ВОІВ плюс членського складу УПОВ, СОТ та ООН [46].

Оскільки вищезазначена звідна таблиця містить більше 30-ти стовпчиків та близько 200 рядків, то з метою аналізу були обрані окремі країни та зроблена спроба проаналізувати, які ж міжнародні угоди ці країни для себе обрали і чи є необхідність Україні рухатись далі підписуючи інші угоди, які до цього часу не підписані.

Було проведено порівняння України та країн утворених з республік СРСР (табл. 27), порівняння України та окремих країн, що входили до "радянського" табору (табл. 28), порівняння України та окремих країн, що входили до "капіталістичного" світу (табл. 29).

Позначення договорів, зазначені в табл. 1 цієї роботи, застосовані для позначень договорів в табл.27-29. Окрім цього використовуються позначення UN – для країн, що входять до ООН, позначення U – для країн, що приєднались до УПОВ та позначення WTO для країн, що входять до складу СОТ.

Слід зазначити, що за табл.27-29 Україна підписала 21 договір, який адмініструється ВОІВ (в таблицях окремо подана інформація по Гаазькій угоді та по Женевському акту Гаазької угоди).

За аналізом табл. 27 встановлено, що угоди W (Стокгольмська), P (Паризька), B (Бернська), РСТ, МР (Мадридський протокол), N (Ніцька), підписали усі країни.

Угоди RO (Римська), WCT (Договір ВОІВ по авторському праву) та WPPT (Договір ВОІВ по виконанням та фонограмам) не підписали тільки

Туркменістан та Узбекистан, що свідчить про те, що в охороні авторських та суміжних прав ці країни йдуть своїм окремим шляхом.

ММ (Мадридська угода стосовно знаків) не підписали тільки Грузія, Туркменістан, Узбекистан, Литва, Естонія (деякі країни включно з Україною могли б також утриматись від нього, але вони приєдналась до нього у 1992-1995 р.р. невдовзі після розпаду СРСР, хоча на той час вже був МР-Мадридський протокол).

ІРС не підписали Грузія, Латвія та Литва, причому вони користуються Страсбурзькою класифікацією тільки не входять до Страсбурзького союзу та не платять за це гроші.

Тільки одна країна Республіка Молдова підписала МІ (Мадридська угода стосовно зазначень походження) та ЛІ (Лісабонська угода), що означає, що ця країна (на відміну від інших) готова, як мінімум відмовитись від напоїв під назвою "шампанське" та "коньяк" не французького походження, але при цьому мати можливість торгувати своїми винами. Викликає здивування, що маючи відомі мінеральні води та вина цього кроку не зробила Грузія, хоча і Україна мала б, з нашої точки зору, замислитись над таким кроком.

Також не підписали МІ та ЛІ країни Прибалтики, які входять до складу Європейського співтовариства.

Жодна з країн, що порівнюються у табл. 2 не приєдналась до WAS (Вашингтонський договір), BEIJING (Пекінський договір) та MARRA (Марракешський договір), але на цей час жоден з цих договорів не є чинним

УПОВ (сорт рослин) не підписали Вірменія, Казахстан, Таджикистан, Туркменістан.

Туркменістан єдиний, хто не підписав ВР (Будапештський договір).

Усі країни, що порівнюються у табл. 27 входять до ООН.

10 країн (включно з Україною), що порівнюються у табл. 27 входять до ВТО.

Порівняння України та країн утворених з республік СРСР

Таблиця 27

	W	P	B	PCT	PLT	MI	MM	MP	H	GH	N	LI	RO	LO	IPC	PH	VC	BP	S	NOS	TLT	WCT	WP PT	BEIJ ING	WAS	SG	MAR RA	Σ	UN	U	WTO
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.
Азербайджан	X	X	X	X			X	X	X	X	X		X	X	X	X		X		X		X	X					17	X	X	
Білорусь	X	X	X	X			X	X			X		X	X	X	X		X		X		X	X			X		16	X	X	
Вірменія	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X			X	X			X		20	X		X
Грузія	X	X	X	X				X	X	X	X	X	X					X				X	X					13	X	X	X
Казахстан	X	X	X	X	X		X	X			X		X	X	X	X		X		X	X	X	X			X		18	X		
Киргизстан	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X		X	X	X	X			X		21	X	X	X
Республіка Молдова	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			X		24	X	X	X
Російська Федерація	X	X	X	X	X		X	X			X		X	X	X	X		X	X	X	X	X	X			X		19	X	X	X
Таджикистан	X	X	X	X			X	X	X	X	X		X	X	X	X		X		X		X	X			X		18	X		X
Туркменістан	X	X		X				X			X			X	X		X											8	X		
Узбекистан	X	X	X	X	X			X			X			X	X			X			X							11	X	X	
Латвія	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X		X	X		X		X			X	X	X			X		18	X	X	X
Литва	X	X	X	X	X			X	X	X	X		X			X		X			X	X	X			X		16	X	X	X
Естонія	X	X	X	X	X			X	X	X	X		X	X	X	X		X		X	X	X	X			X		19	X	X	X
Україна	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X		X	X	X	X			X		21	X	X	X

Порівняння України та окремих країн, що входили до "радянського" табору

Таблиця 28

	W	P	B	PCT	PLT	MI	MM	MP	H	GH	N	LI	RO	LO	IPC	PH	VC	BP	S	NOS	TLT	WCT	WP PT	BEIJ ING	WAS	SG	MAR RA	Σ	UN	U	WTO
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.
Угорщина	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X		X		X	X	X	X					20	X	X	X
Болгарія	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X			X	X			X		21	X	X	X
Боснія і Герцеговина	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X			24	X		
Польща	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X		X	X	X		X	X		X		X	X			X		19	X	X	X
Німеччина (частково)	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X		X	X	X	X		X	X		X	X	X			X		20	X	X	X
Румунія	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X		X	X	X	X			X		21	X	X	X
Сербія	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			X		24	X	X	
Словачія	X	X	X	X	X	X	X	X			X	X	X	X	X	X		X			X	X	X	X		X		20	X	X	X
Словенія	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X					21	X	X	X
Хорватія	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			X		22	X	X	X
Чорногорія	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X					23	X		X
Чеська Республіка	X	X	X	X		X	X	X			X	X	X	X	X	X		X			X	X	X					17	X	X	X
Україна	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X		X	X	X	X			X		21	X	X	X

Порівняння України та окремих країн, що входили до «капіталістичного» світу

Таблиця 29

	W	P	B	PCT	PLT	MI	MM	MP	H	GH	N	LI	RO	LO	IPC	PH	VC	BP	S	NOS	TLT	WCT	WP PT	BEIJ ING	WAS	SG	MAR RA	Σ	U N	U	WTO
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.
Австрія	X	X	X	X			X	X			X		X	X	X	X	X	X			X	X						16	X	X	X
Австралія	X	X	X	X	X			X			X		X		X	X		X	X		X	X	X			X		16	X	X	X
Бельгія	X	X	X	X			X	X	X	X	X		X	X	X			X			X	X	X			X		17	X	X	X
Греція	X	X	X	X				X	X		X		X	X	X	X		X	X	X		X	X					16	X		X
Німеччина (частково)	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X		X	X	X	X		X	X		X	X	X			X		20	X	X	
Ізраїль	X	X	X	X		X		X			X	X	X		X	X		X										12	X	X	X
Ірландія	X	X	X	X	X	X		X			X		X	X	X			X			X	X	X					15	X	X	X
Ісландія	X	X	X	X				X	X	X	X		X	X				X								X		12	X	X	X
Іспанія	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X		X			X	X	X			X		20	X	X	X
Італія	X	X	X	X		X	X	X	X		X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X			X		21	X	X	X
Китай	X	X	X	X			X	X			X			X	X	X		X				X	X	X				12	X		X
Португалія	X	X	X	X		X	X	X			X	X	X		X			X	X			X	X					15	X	X	X
Об'єднане Королівство	X	X	X	X	X	X		X			X		X	X	X	X	X	X			X	X	X			X		18	X	X	X
США	X	X	X	X	X			X			X				X	X		X	X		X	X	X			X		15	X	X	X
Турція	X	X	X	X		X		X	X	X	X		X	X	X		X	X			X	X	X					17	X	X	X
Фінляндія	X	X	X	X	X			X	X	X	X		X	X	X	X		X				X	X					16	X	X	X
Франція	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			X	X	X			X		22	X	X	X
Швейцарія	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X		X	X		X	X	X			X		21	X	X	X
Швеція	X	X	X	X	X	X		X			X		X	X	X	X	X	X				X	X			X		17	X	X	X
Японія	X	X	X	X		X		X			X		X	X	X	X		X			X	X	X	X				16	X	X	X
Україна	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X		X	X	X	X			X		21	X	X	X

За аналізом табл. 27 угоди W (Стокгольмська), Р (Паризька), В (Бернська), РСТ, ММ (Мадридська угода стосовно знаків), МР (Мадридський протокол), N (Ніцька), LO (Локарнська), RO (Римська), ІРС (Страсбурзька), ВР (Будапештський договір), WСТ (Договір ВОІВ по авторському праву) та WРРТ (Договір ВОІВ по виконанням та фонограмам) підписали усі країни.

Звичайно в порівнянні з табл. 26, країни, що входили до "радянського" табору більш активні і середня кількість підписаних договорів тут вища.

Підписання ММ (Мадридської угоди стосовно знаків) в той час як існував Мадридський протокол свідчить про надзвичайне прагнення цих країн інтегруватись в світову спільноту (це ж на той час було властиво і для України).

З наведених у табл.27 країн (12 країн) дев'ять країн приєднались до МІ а сім з них і до LІ.

Жодна з країн не приєдналась до BEIJING (Пекінський договір) та MARRA (Марракешський договір).

Стосовно Вашингтонського договору - WAS (до нього приєднались тільки Сент-Лусія, Єгипет та Боснія і Герцеговина) і, здається, шансів у нього з кожним роком все менше, тим більше, що положення стосовно інтегральних мікросхем входять до договору TRIPS, яким "опікується" СОТ.

За аналізом табл. 29 угоди W (Стокгольмська), Р (Паризька), В (Бернська), РСТ, МР (Мадридський протокол), N (Ніцька), ІРС (Страсбурзька), ВР (Будапештський договір) підписали усі країни.

В порівнянні з табл. 28 в табл. 29 тільки 2 країни з тих, що попали у вибірку підписали NOS (Найробський договір).

Звичайно в порівнянні табл. 28 та табл. 29, країни, що входили до «капіталістичного» світу, не такі активні, як країни, що входили до "радянського" табору, тому, що більш зважено підходять до підписання нових договорів з огляду на економіку кожної країни, дотримуючись правила «що маємо те й охороняємо, не більше». Це стосується ММ, МІ, Н, GH, LІ, PH, VC.

Слід звернути увагу на не підписання окремими країнами Гаазької угоди (Н, GH) стосовно реєстрації промислових зразків, це означає, що ці країни переважно здійснюють кваліфікаційну експертизу по відношенню зазначених об'єктів, аналогічна ситуація, зокрема, і в Білорусі та Російській Федерації (хоча в Україні кваліфікаційна експертиза не здійснюється).

Окремо хочеться виділити Китай, Ізраїль, Ісландія (по 12 договорів), США, Португалія, Ірландія (по 15 договорів), які своїм існуванням підтверджують принцип «краще менше та краще». Саме такі країни, не погодившись з вимогами окремих договорів, часто стають ініціаторами створення нових угод, вимоги яких вони вважають придатними для себе.

Висновки за порівнянням.

1. З нашої точки зору Україні не варто було би поспішати з підписанням класифікаційних договорів, оскільки в цій площині Україна не виглядала би гірше інших країн, і все-одно могла би використовувати ці класифікації (правда тоді би Україна не мала б права впливати на зміст класифікацій при їх періодичному перегляді).

2. Україні варто було б зважити усі переваги та можливі недоліки підписання МІ (Мадридська угода стосовно зазначень походження) та ЛІ (Лісабонська угода).

3. Україні не варто на сьогодні підписувати WAS (Вашингтонський договір), оскільки динаміка набуття прав на цей об'єкт в Україні не дуже позитивна, окрім того відносини з іншими країнами стосовно топографій інтегральних мікросхем регулюються угодою ТРІПС.

4. Україні варто оцінити на сьогодні переваги та недоліки підписання нечинних на сьогодні договорів BEIJING (Пекінський договір) та MARRA (Марракешський договір).

Питання для самоперевірки

1. З огляду на наведене порівняння, які договори, до яких приєдналась Україна варто денонсувати та чому?
2. До яких договорів варто приєднатись Україні та чому?
3. До яких договорів Україні не варто приєднуватись та чому?
4. Який перелік договорів, з Вашої точки зору, має бути достатнім для України та чому?
5. Назвіть переваги та недоліки підписання Україною МІ (Мадридська угода стосовно зазначень походження) та ЛІ (Лісабонська угода).
6. Що об'єднує, з Вашої точки зору країни, які підписали NOS (Найробський договір).
7. Чи варто Україні приєднуватись до WAS (Вашингтонський договір)?
8. Які переваги та недоліки факту приєднання України до класифікаційних договорів?
9. Чи варто Україні приєднуватись до BEIJING (Пекінський договір)
10. Чи варто Україні приєднуватись до MARRA (Марракешський договір).

Література

1. НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ "Інтелектуальна власність" для всіх спеціальностей . Ухвалено Методичною радою університету Протокол № 8 від 17 квітня 2014 р. Розробник програми: к.т.н., доц. кафедри конструювання верстатів та машин С.В.Чікін.
2. НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ "Патентознавство та авторське право" для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня "МАГІСТР" всіх спеціальностей. Ухвалено Методичною радою університету Протокол № 8 від 17 квітня 2014 р. Розробник програми: д.т.н., проф. кафедри конструювання верстатів та машин Ю.М.Кузнєцов.
3. НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ "Інтелектуальна власність" для спеціальності 7.18010011. Ухвалено методичною комісією механіко-машинобудівного інституту Протокол № 9 від дата 23.05.2014 Розробник програми: к.т.н., доц. кафедри конструювання верстатів та машин А.С. Ромашко.
4. А.С. Ромашко Міжнародні договори та угоди у сфері інтелектуальної власності: Навч. посіб. [Електронний ресурс] / А.С. Ромашко, І.І. Верба, В.В. Пригода - К.: НТУУ "КПІ", 2013. – 160. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/2579>
5. Міжнародні договори, адміністративні функції яких виконує VOIB / Державна служба інтелектуальної власності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sips.gov.ua/ua/normative_acts.html ..
6. WIPO-Administered Treaties / World intellectual property organization. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wipo.int/treaties/en/>.
7. Договоры по охране интеллектуальной собственности / Всемирная организация интеллектуальной собственности. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wipo.int/treaties/ru/>.

8. Всесвітня конвенція про авторське право [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_052/print
9. Universal Copyright Convention (Всесвітня конвенція про авторське право) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=15381&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html
10. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/981_018.
11. Конвенція, що засновує Всесвітню організацію інтелектуальної власності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wipo.int/treaties/ru/convention/>.
12. Паризька конвенція про охорону промислової власності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_123/print.
13. Право інтелектуальної власності. За ред. Підпригори П.А., Святоцького О.Д. - К.: Видавничий Дім “Ін Юре”, 2004. - 670с.
14. Страсбурзька угода про Міжнародну патентну класифікацію [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/999_001_.
15. Договір про патентну кооперацію (РСТ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/895_001/print.
16. Договір про патентне право PLT [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/895_002/print.
17. Будапештський договір про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_039/print.

- 18.Локарнська угода про заснування Міжнародної патентної класифікації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_b07 .
- 19.Гаазький Акт Гаазької угоди про міжнародну реєстрацію промислових зразків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_132
- 20.Женевський акт Гаазької угоди про міжнародну реєстрацію промислових зразків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_601?nreg=995_601&find=1&text=%EF%27%FF%F2&x=11&y=9 .
- 21.Бованенко Т. Новації Женевського акта Гаазької угоди про міжнародну реєстрацію промислових зразків. // Інтелектуальна власність. – 2005. - №10. – С. 30-32.
- 22.Ніццька угода про Міжнародну класифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_066/print.
- 23.Віденська угода про заснування Міжнародної класифікації зображувальних елементів знаків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_h33 .
- 24.ІДС "Міжнародна класифікація зображувальних елементів знаків (Віденська класифікація). Шоста редакція". Передмова. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://base.uipv.org/vienna7/>
- 25.Найробський договір про охорону олімпійського символу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_995/print .
- 26.Договір про закони щодо товарних знаків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_102/print .
- 27.Сінгапурський договір про право товарних знаків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_h54/print1324563710759816 .

- 28.Правила до Сінгапурського договору про право товарних знаків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_h58 .
- 29.Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_134/print .
- 30.Протокол до Мадридської угоди [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_583/print .
- 31.Мадридська угода про недопущення неправдивих або таких, що вводять в оману, зазначень походження товарів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wipo.int/treaties/en/ip/madrid/> .
- 32.Лісабонська угода про охорону найменувань місць походження та їхньої міжнародної реєстрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.wipo.int/lisbon/en/legal_texts/lisbon_agreement.html .
- 33.Дахно І.І. Міжнародне приватне право: Навч.посіб. - 2- ге вид., стереотип . — К.: МАУП, 2004. — 312 с.— Бібліогр .: с. 307.
- 34.Закон України “Про охорону прав на зазначення походження товарів” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/752-14/print1218034688041545>.
- 35.Вашингтонський договір про інтелектуальну власність у відношенні інтегральних мікросхем [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.wipo.int/treaties/en/ip/washington/trtdocs_wo011.html .
- 36.Бернська конвенція про охорону літературних та художніх творів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_051/print .
- 37.Договір ВОІВ по авторському праву [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_770/print .
- 38.Марракешський договір про полегшення доступу до опублікованих творів сліпих та осіб з порушеннями зору чи іншими обмеженими можливостями сприймати друковану інформацію до опублікованих

- творів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.wipo.int/treaties/ru/text.jsp?file_id=302617 .
39. Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_763/print .
40. Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їхніх фонограм [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_124/print .
41. Договір ВОІВ по виконанням та фонограмам [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_769/print .
42. Брюссельская конвенция о распространении несущих программы сигналов, передаваемых через спутники [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.wipo.int/treaties/en/ip/brussels/trtdocs_wo025.html .
43. Пекінський договір по аудіовізуальним виконанням [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.wipo.int/export/sites/www/treaties/ru/ip/beijing/pdf/beijing_treaty.pdf .
44. Міжнародна конвенція по охороні нових сортів рослин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_856 .
45. Світова Організація Торгівлі / Міністерство закордонних справ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/international-organizations/wto>
46. Сводная таблица с указанием членского состава Всемирной организации интеллектуальной собственности (ВОИС) и договоров, административные функции которых выполняет ВОИС плюс УПОВ, ВТО и ООН. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: (<http://www.wipo.int/treaties/ru/summary.jsp>)

Ромашко Алла Сазонівна, доц., канд. техн. наук

Верба Ірина Іванівна, доц., канд. техн. наук

Пригода Вікторія Володимирівна, ст. викладач

Електронне навчальне видання

МІЖНАРОДНІ ДОГОВОРИ ТА УГОДИ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Навчальний посібник

Відповідальний редактор: Ю.М.Кузнєцов, докт. техн. наук, проф.